

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಮುಕ್ತ ಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ

ಎಂ.ಎ. ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಥಮ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ ಎಂ. ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಸಾಫ್ಟ್‌ಕೋರ್- 1.1

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಕೋರ್ಸ್: ಎಂಹೆಚ್‌ಐಹೆಚ್‌ಸಿ 1.1

ಬ್ಲಾಕ್- 1,2,&3

Course Design Expert Committee

Prof. Vidyashankar.S Vice-Chancellor Karnataka State Open University Mukthagangotri, Mysore – 570 006	Chairman
---	-----------------

Prof. Ashok Kamble Dean (Academic) & Convenor Karnataka State Open University Mukthagangotri, Mysore – 570 006	Member
--	---------------

Dr. V. M. Ramesha Course Co-ordinator Chairman, BOS in History Chairman, DOSR in History	Member
--	---------------

Editorial Committee

Dr.V. M. Ramesha Chairman, BOS in History Programme Co-ordinator	Chairman
---	-----------------

Dr. C. Rame Gowda	Internal
--------------------------	-----------------

Prof. S. Nagarathnamma	External
-------------------------------	-----------------

Prof. G.T. Somashekhar	External
-------------------------------	-----------------

Dr. V.M. Ramesh Chairman, DOSR in History	Member
---	---------------

Course Writer	Course Editors
----------------------	-----------------------

Dr.S.G Chalawadi (Units-1 to 8)	Prof. K.L.N. Murthy
Dr.Pramod Halemani (Units-9 to 12)	

Copyright

Registrar
Karnataka State Open University
Mukthagangotri, Mysore - 6.

**Developed by Academic Section, Karnataka State Open University,
Mukthagangotri, , Mysore January, 2021.**

All rights reserved. No part of this work may be reproduced in any form, by mimeograph or any other means, without permission in writing from the Karnataka State Open University.

Further information on the Karnataka State Open University Programmes may be obtained from the University's office at Mukthagangotri, Mysore-6

Printed and Published on behalf of Karnataka State Open University. Mysore – 6 by

Registrar (Administration)

ಮುನ್ನುಡಿ

ಪ್ರಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಎಂ.ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗದ ಪರವಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂ.ಎ. ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನಜೀವನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಭೂತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನವು ಜೀವನದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮಾನವನಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗುಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನರಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನಇತಿಹಾಸರಚನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಬರವಣಿಗೆ ಕಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದ ಬರವಣಿಗೆ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1784ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ವಿಲಿಯಂಜೋನ್ಸ್ ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ “ರಾಯಲ್ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ರಾಜರು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗಳೇ ಶಾಸನಗಳು. ರಾಜರುದಾನದತ್ತಿ. ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಂಡೆ, ಶಿಲೆ, ಲೋಹ ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇದನ್ನು ಶಾಸನ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.ಅವು ಕ್ರಮೇಣ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಎಪಿಗ್ರಫಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತ, ಸ್ಮಾರಕದಾಖಲೆಗಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಅಂಗೀಕೃತ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಳಕೆ, ಸಮಾಧಿಗಳ ಗುರುತು, ಸಹ ಹಳೆಯ ನಿರಂತರ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.ಮೊದಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಕಠಿಣ ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಸಿದ), ಜೇಡಿಮಣ್ಣು, ಲೋಹ, ಮೂಳೆ ಮತ್ತು ದಂತಗಳು ಕಾಗದದಂತಹ ಹಗುರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದಾಗ, ಬರವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಶಾಶ್ವತ ದಾಖಲೆ, ಮತ್ತು ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಬರವಣಿಗೆಯಾಯಿತು. ಎಪಿಗ್ರಫಿಕಲ್ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಕ್ರಿ.ಶ.1 ರಿಂದ 4ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಶಿಲಾಶಾಸನವು 1 ನೇ ಸಹಸ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಬಂಡೆಗಳ ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ, ಸ್ತಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳು, ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ನಂತರ 'ಅವರು

ತಾಳೆ ಎಲೆಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಭಾರತೀಯ ತಾಮ್ರ ಫಲಕದ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹ ರಚನೆಯಾದವು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಯಾವಾಗ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅನೇಕ ಮಹನೀಯ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಹ ಅಥವಾ ಮಿಶ್ರಲೋಹ ಹಾಗೂ ಕೃತಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಟಂಕಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾತನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಸೀಸ, ಪ್ರೋಟಿನ್ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಲೇಖ, ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಜರ ಹೆಸರು, ಕಾಲ, ವಂಶ, ಬಿರುದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇತರ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಾಣ್ಯಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ಸ್ವಯಂ ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಎಂ.ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್‌ನ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾಫ್ಟ್‌ಕೋರ್ 1.2ಎ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ 3 ಬ್ಲಾಕ್, 12 ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕೇವಲ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸಿ ಶುಭಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ವಿ. ಎಂ.ರಮೇಶ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ

ಕರಾಮುವಿ, ಮೈಸೂರು - 570006

ಬ್ಲಾಕ್-1 ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರೀತಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಬ್ಲಾಕ್ 1 ರಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1ನೇ ಘಟಕ ದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧದ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

2ನೇ ಘಟಕ ದಲ್ಲಿಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಹಾಸ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಇತಿಹಾಸದಕುರಿತು ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ.

3ನೇ ಘಟಕ ದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಕುರಿತುಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

4ನೇ ಘಟಕ ದಲ್ಲಿಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತುಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೊಂದಿಗಿನ ವರ್ತನೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಎಸ್.ಜಿ. ಭಲವಾದಿ

ಕರ್ನಾಟಕರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

Karnataka State Open University

ಇತಿಹಾಸಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ
ಎಂ. ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಕೋರ್ಸ್: ಎಂಹೆಚ್‌ಐಎಸ್‌ಸಿ 1.1ಬಿ : ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಬ್ಲಾಕ್ - I

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

ಘಟಕ- 1:	ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತುಇತರೆ ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಧಗಳು.	1-13
ಘಟಕ- 2:	ಯೂರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಮನುಕುಲದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಸ್ವತಂತ್ರಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಇತಿಹಾಸ.	14-28
ಘಟಕ - 3:	ಪುರಾತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆ.	29-41
ಘಟಕ - 4:	ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ.	42-55

ಬ್ಲಾಕ್-2

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರೀತಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಘಟಕ-5 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ನೈಜ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರಂತರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇಂದಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇಂದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ

ಘಟಕ-6 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧನಾ ವಿಧಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಇದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಾವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾಯಿತು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೂಲಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸೈಟ್‌ಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತುಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಸ್ಯೆ ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ.

ಘಟಕ-7 ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸೈಟ್‌ನಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಡೇಟಾ.

ಘಟಕ-8 ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸದಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಎಸ್.ಜಿ. ಭಲವಾದಿ

ಕರ್ನಾಟಕರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

Karnataka State Open University

ಇತಿಹಾಸಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ
ಎಂ. ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಕೋರ್ಸ್: ಎಂಹೆಚ್‌ಐಎಸ್‌ಸಿ 1.1ಬಿ : ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಬ್ಲಾಕ್ - II

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

- ಘಟಕ- 5: ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪೂರ್ವ ವಿಧಾನಗಳು, ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ, ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು 56-73
ಲಿಂಗ, ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಇಂದು.
- ಘಟಕ- 6: ಅನ್ವೇಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದತ್ತಾಂಶ ನಿರ್ಧಾರಕಗಳು, ನಿವೇಶನ 74-95
ಪ್ರಕಾರಗಳು, ನಿವೇಶನ ಆಯ್ಕೆ,
- ಘಟಕ - 7: ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ, ನಿವೇಶನಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಸಮೀಕ್ಷೆ, ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳು, 96-114
ನಿವೇಶನಗಳ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳ ಚಿತ್ರಣ, ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಗಳು.
- ಘಟಕ - 8: ಉತ್ಖನನದ ವಿಧಾನಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರ ತಂತ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉತ್ಖನನ ತಂತ್ರಗಳು, 115-129
ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನಗಳು, ಉತ್ಖನನದ ತತ್ವಗಳು.

ಡಾ. ಎಸ್.ಜಿ. ಭಲವಾದಿ

ಬ್ಲಾಕ್-3 ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರೀತಿಯ ಕಲಿಕಾರ್ಥಿಗಳೇ,

ಬ್ಲಾಕ್ 3 ರಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

9ನೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು, ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

10ನೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರದ 'ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಶಾಸನದ ಮಹತ್ವದ 'ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಲಿಪಿಯ ಅರ್ಥ, ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ, ಲಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

11ನೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳಾದ 'ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮತ್ತು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಗಳ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳಾದ ನಾಗರಿ-ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ, ಶಾರದಾ ಲಿಪಿ, ಬೆಂಗಾಳಿ ಲಿಪಿ, ಶಂಕು ಲಿಪಿಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳ ಕುರಿತು ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ.

12ನೇ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಕುರಿತು ಮೂಲಾಧಾರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಡಾ. ಪ್ರಮೋದ್ ಹಳೇಮನಿ

ಕರ್ನಾಟಕರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

Karnataka State Open University

ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿಭಾಗ
ಎಂ. ಎ. ಮೊದಲನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಕೋರ್ಸ್: ಎಂಹೆಚ್‌ಐಎಸ್‌ಸಿ 1.1ಬಿ : ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಬ್ಲಾಕ್ - III

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

- ಘಟಕ- 9: ಪುರಾತತ್ವ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿ, ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ, ಮೂಲ ವಸ್ತು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ. 130-144
- ಘಟಕ- 10: ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, ಲಿಪಿ ವಿಕಸನ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನತೆ. 145-156
- ಘಟಕ - 11: ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿ, ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಗಳು, ಮೂಲ ಮತ್ತು ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು, ಭಾರತೀಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು, ನಾಗರಿ, ದೇವನಾಗರಿ, ಬಂಗಾಳಿ ಶಾಕು ಲಿಪಿಗಳು. 157-169
- ಘಟಕ - 12: ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. 170-183

ಘಟಕ-1

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ : ವ್ಯಾಖ್ಯೆ, ಗುರಿಗಳು, ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ

ರಚನೆ

- 1.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 1.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 1.2 ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು
- 1.3 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳು
- 1.4 ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳು
- 1.5 ಪ್ರಕಾರಗಳು
- 1.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ
- 1.7 ಘಟಕದ ಸಾರಾಂಶ
- 1.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 1.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 1.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕುಲದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವಿರಿ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸ ರಚಿಸುವಿರಿ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಾಗಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.

1.1 ಪೀಠಿಕೆ

“ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ”.

ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಬರವಣಿಗೆ ಕಲೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಿಂದ ಬರವಣಿಗೆ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅಥವಾ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಉದಾ: ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ದೇಗುಲಗಳು, ಕೋಟೆ-ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಮಡಿಕೆ-ಕುಡಿಕೆಗಳು, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಕಲ್ಲಿನ ಆಯುಧೋಪಕರಣಗಳು, ಶಾಸನ, ನಾಣ್ಯ, ಮುದ್ರೆಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸೂಜಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಏನಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳು ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕತೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1784ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ “ರಾಯಲ್ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1904 ರಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಶಾಸನ” (The Ancient Monuments Preservation Act)ವನ್ನು ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಲಾರ್ಡ್

ಕರ್ಜನ್‌ರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು “ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್, ಆರ್.ಡಿ.ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ, ದಯಾರಾಂ ಸಹಾನಿ, ಕೆ.ಎನ್. ದೀಕ್ಷಿತ, ಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಕಾಲಿಯಾ, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಮುಂತಾದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವರು.ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಅಂದರೆ ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

1.2 ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

ಹಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೀಡಿರುವರು.

- **ಗ್ರಹಾಮ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಪ್ರಕಾರ :**

“ಗತಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ ರಚನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ”.

- **ಗೊರ್ಡನ್ ಚೈಲ್ಡ್:**

“ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ ರಚನೆಗೆ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿದೆ; ಅದು ಬರಿ ಉಪಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ. ಪುರಾತತ್ವ ವಿಷಯಗಳು ಕೇವಲ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರಗಳಿಗೆ ಪೂರಕ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಾಗಿರದೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಿವೆ”.

- **ಕೆ.ಎಮ್. ಕೆನ್ಯನ್ :**

“ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು. ಅಮೂರ್ತ ಅಧ್ಯಯನವಲ್ಲ. ಅದು ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಗತಕಾಲದ ಭೌತಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಗತಕಾಲಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ”

- **ಎಚ್.ಡಿ. ಸಂಕಾಲಿಯಾ :**

ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಇವರ ಪ್ರಕಾರ “ಮಾನವನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗಿನಿಂದಲೂ ಅವನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸ ನಿರ್ಮಾಣದ ಯತ್ನವೇ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ”.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವು ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದ ಯಾವದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅವಧಿಗಾಗಲಿ, ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗಕ್ಕಾಗಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಬಹುದು.

“ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುನರ್ರಚಿಸುವ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು”.

1.3 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳು :

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಶೋಧನೆ, ಚೇತರಿಕೆ, ವಿಚಾರಿಸುವುದು, ಪರಿಶೀಲನೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ದೊರೆತಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಲ್ಕು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಿಳಿಸಿರುವರು.

1. ಚೇತರಿಕೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವಿವರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರು.
2. ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
3. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸದ ಕಾಲಮಾನ ತಿಳಿಸುವುದು.
4. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಗುರಿಗಳ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಕೈಗೊಂಡು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳ ಶೋಧನೆಯಿಂದ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವುದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯದ ಇಂಗಾಲ-14 ಮತ್ತು ಔಷ್ಣಿಕ ದೀಪ್ತಿಯಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಾನ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಲೆಹಾಕುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಿಖರ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

1.4 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು (ವಿಭಾಗಗಳು)

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು.

ವಿಭಾಗಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ :

ಎ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಭಾಗ(Natural Sciences)

ಬಿ. ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಭಾಗ(Physical Sciences)

ಸಿ. ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ವಿಭಾಗ(Social Sciences)

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಎಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ.ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಇರುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಇತರ ಕೆಲವು ವಿಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಎ) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು

1. ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ
2. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ
3. ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ
4. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
5. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ

1. ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ :

“ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ”ವಾಗಿದೆ.ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಅವು:

- ಎ) ಭೌತಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ
- ಬಿ) ಐತಿಹಾಸಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ
- ಸಿ) ಅನ್ವಯಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ

ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.ಭೌತಿಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಿಲೆ, ಮಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ತನ್ನ ಅನ್ವೇಷಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆಯುಧ-ಸಲಕರಣೆ, ಆಭರಣ, ಕಟ್ಟಡ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವೆನಿಸುವ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಆಯುಧ-ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.ಯಾವದೇ ಶಿಲೆಯ ಮಾದರಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಹವಾಮಾನ ತಿಳಿಯಬಹುದು.ಮಾನವನ ವಸತಿ ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.ಆದುದರಿಂದ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

2. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ:

“ಮಾನವನ ಶರೀರ ರಚನೆ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು”.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಶಾಖೆಗಳಿವೆ.

1. ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ 2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ

3. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ 4. ಜನಾಂಗ ವಿವರಣಾ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ವಿಕಾಸ, ಲಕ್ಷಣ, ಭೇದ, ಮಾನವ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ತೌಲಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಆದಿ ಮಾನವನ ಪಳಯುಳಿಕೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಶಾರೀರಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಾದ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಮಾಜದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶ್ಯಕ ಪ್ರಮಾಣ, ಉಪಯೋಗಿಸುವ ರೀತಿ, ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳು, ಕುಟುಂಬ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡವಳಿಕೆ, ಧರ್ಮ, ಸಂಕೇತ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಕಾಸ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿನಿಮಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜನಾಂಗ ವಿವರಣಾಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಗತ್ತಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗ ವಿವರಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೀವನದ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ ವಿಧಾನ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಭಾಷೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

5. ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ :

“ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರ ರಚನೆ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವದೇ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ”. ಮಾನವನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ, ಹೈನು, ಚರ್ಮ, ಕೃಷಿ, ಬೇಟೆ, ಉಣ್ಣೆ, ಭಾರ ಹೊರಲು, ಪಶು ಬಲಿ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು

ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದನು.ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಣಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಆ ಪರಿಸರವನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪುನರ್ರಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6000 ದಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ “ಅನಟೋಲಿಯಾ”ದಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳ ಸಾಕಣೆ ಆರಂಭವಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು.ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡಪ್ರಾಣಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಿರುವನು.

6. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ :

“ಸಸ್ಯಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ”.ಸಸ್ಯಗಳ ರಚನೆ, ವಿಕಾಸ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ಸಸ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಪರಿಸರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಸ್ಯ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ವಾತಾವರಣ, ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿಯ ಇತಿಹಾಸ, ಜನರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಕೃಷಿಯ ಆರಂಭ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪರಾಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ವೃಕ್ಷಾಧಾರಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ಬಗ್ಗೆನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವದರಿಂದ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.

7. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ :

“ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣಗಳಾದ ಗಿರಿಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಗಳು, ನದಿಗಳು, ಕಾಡುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಜ್ಞಾನವೇ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ”.ಭೌಗೋಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನದಿಗಳು ಆದಿಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದವು.ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ನದಿಗೆ ಬರುವುದು, ಶಿಲೆಗಳ ದೊರೆಯುವಿಕೆ, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು.ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರಾತತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪರಿಸರದ ಜ್ಞಾನವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಬಿ) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು

1. ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ
2. ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ
3. ಇತರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು

1. ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ :

ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪದಾರ್ಥ ಇವುಗಳ ಗುಣಧರ್ಮ, ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡದೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರತಿರೋಧ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ಕಾಂತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಕಾಂತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೊಟ್ಯಾಶಿಯಂ ಅರ್ಗಾನ್, ಇಂಗಾಲ-14, ಔಷ್ಣಿಕ ದೀಪ್ತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

2. ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ :

“ಪದಾರ್ಥಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗುಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ”. ಮಾನವನ ಮೂಳೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ಲೋರಿನ್, ನೈಟ್ರೋಜನ್, ಯುರೇನಿಯಮ್ ಮೂಲವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ರಾಸಾಯನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರ, ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಡಲು ಸಹ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಹೀಗೆ ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ವಿಜ್ಞಾನವೆನಿಸಿದೆ.

3. ಇತರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು :

ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಖ್ಯಾಕಲನಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಕಯಂತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದ ಇತರೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಸಹ ಉಪಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಗಣಕ ಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಓದಲು ಭಾರತೀಯ, ರಷಿಯನ್, ಫಿನ್ನಿಷ್ ಜಪಾನ್ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಸಿ) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು :

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ಸಮಾಜದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಇವು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆರಡು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧವಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯೋಣ.

1. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ :

ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವಸ್ತುವು ಸಮಾಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದೊರೆಯುವ ವಿವರಗಳು, ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಪ್ರಮೇಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಪರಾಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

2. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ :

ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿತರಣೆ, ಬಳಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದಿನಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏರಿಳಿತಗಳನ್ನು ಅರ್ಥವಿಸಲು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಘಟಕಗಳನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಹಣ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗಲು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ವಿಮರ್ಶೆಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ಸಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

3. ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ :

“ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ”. ನಿಸರ್ಗದ ವಿವಿಧ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾನವನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ, ಸಾವಿನ ನಂತರದ ಜೀವನ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಾಪೋಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾನವನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾಸದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಶವ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪಾತ್ರಗಳು, ಆಯುಧಗಳು, ಪ್ರೀಯವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಹೃದಯಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಚಯವಾದರೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

4. ಇತಿಹಾಸ :

“ಮಾನವನು ಅನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸ”. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಜೀವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪುನರ್‌ರಚಿಸಿ, ಅರಿತು, ಅರ್ಥ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ವಿಕಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವ

ಇವು ಸಹ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಗತಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಹ ಇತಿಹಾಸ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರ, ಗ್ರಹಣ ಕಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸಹ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

1.5 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು,

ಎ) ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

ಬಿ) ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

ಎ) ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

“ಲಿಖಿತ ಮೂಲಾಧಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಲವನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು”. ಪ್ರಾಕ್ತನಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅವಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ಭೂ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೂಲಕ ದೊರೆತ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ಕಾಲದ ಶಿಲಾ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಲಿಖಿತ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವು ಏಕಮಾತ್ರ ಆಧಾರಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಳು, ಚಂದ್ರಗಿರಿ, ತಿರುವನೇಲ್ವಿ, ಮಧುರೈ, ಅರಿಕಮೇಡು, ತಕ್ಷಶಿಲಾ, ಬೋಧಗಯಾ, ಪಾಟಲಿಪುತ್ರ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಬಿ) ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

“ಬರವಣಿಗೆ ಇರುವ ಕಾಲವನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯುವರು”. ಕೋಟೆಗಳು, ಅರಮನೆಗಳು, ಗುಹೆಗಳು, ಗುಡಿಗಳು, ಬಸದಿಗಳು, ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಸ್ತೂಪಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವದ ನಿವೇಶನಗಳು ಮತ್ತು ರಚನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ,

ಆರ್ಥಿಕ, ಆಡಳಿತ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವರು.ಹೀಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಈ ಮೇಲಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

1.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1.ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ----- ವಾಗಿದೆ.

2.ಬರವಣಿಗೆ ಇರುವ ಕಾಲವನ್ನು ----- ಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

II.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

3. ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?

4.ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?

III.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ.

6. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ.

VI. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7)“ರಾಯಲ್ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ವರ್ಷ.

1) 1784

2) 1774

3) 1794

4) 1905

8) ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ-----

1)ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ 2)ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ 3)ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ 4) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ

ಉತ್ತರಗಳು

1) 1) ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ

2) ಇತಿಹಾಸ

2) 3) “ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರ ರಚನೆ, ವರ್ಗೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ”.

4) “ಮಾನವನ ಶರೀರ ರಚನೆ, ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂತಾದ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಎನ್ನುವರು”.

3) 5) ಸರಿ

6) ತಪ್ಪು

4) 7) 1 8) 4

1.7 ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಗಳು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದು.

- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಿದೇಶೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವರು.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುವುದು ತಿಳಿಯುವುದು.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಹೊಂದಿರುವರು.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ವಿವರಣೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ಅನಾಗರಿಕ ಜೀವನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಗರಿಕ ಜೀವನದವರೆಗಿನ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತದೆ.

1.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- “ರಾಯಲ್ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್” – ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಅವರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1784 ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
- “ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಶಾಸನ” – ಈ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಲಾರ್ಡ್ ಕರ್ಜನ್‌ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1904 ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.
- ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ: – “ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ”ವಾಗಿದೆ.
- ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ : – “ಸಸ್ಯಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ”ವಾಗಿದೆ.

1.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 1) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- 3) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

1.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ.ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960

ಘಟಕ-2

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ : ಯುರೋಪ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವ ಭಾರತದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ
ಇತಿಹಾಸ

ರಚನೆ

2.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

2.1 ಪೀಠಿಕೆ

2.2 ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ

2.3 ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ

2.4 ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ

2.5 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ

2.6 ಸಾರಾಂಶ

2.7 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

2.8 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

2.9 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

2.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು,

- ಯುರೋಪ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಕುಲದ ವಿಕಾಸದ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಿರಿ.
- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವಿರಿ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಕಾಯ್ದೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವಿರಿ.

2.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಮತ್ತು ಮುಂಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕುತೂಹಲ ಇಂದು ನಿನ್ನೆಯದಲ್ಲ. ಗ್ರೀಕರು ಮತ್ತು ರೋಮನ್ನರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮಾನವನ ಪೂರ್ವಜರ ಬಗೆಗಿನ ತರ್ಕ ವಿಚಾರಗಳು ಆಯಾ ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಅವಸಾನದೊಂದಿಗೆ ಅಳಿದು ಹೋದವು.ಆದರೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಉಳಿದು ಬಂದವು.15-16 ನೇ ಶತಮಾನದ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ (ವಿಜಟಿಚುಚಿಟಿಚಿ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮತ್ತೆ ಜನರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿದವು.ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳವಳಿ ಯುರೋಪಿನ ಇತರಡೆಗಳಿಗೆ ಹರಡಿತ್ತು.ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಶಾಸನಗಳು ಶೋಧಗೊಂಡವು.

2.2 ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ

ಅಭಿಜಾತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಟ್, ಜರ್ಮನ್, ಗೋಥರಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಆಚಾರಗಳುಳ್ಳ ಜನರು ಹಾಗೂ ಡ್ರುಯಿಡ್‌ರಂಥ ಪೂಜಾರಿ ವರ್ಗದವರು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿತ್ತು.ಈ ಜನರು ವಾಯುವ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಯುರೋಪಿನ ಜನರ ಪೂರ್ವಜರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರತಲೆದೋರಿತು.ಇದರ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಯಿತು. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ 200 ವರ್ಷಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸದ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.ಇದು ಯುರೋಪಿನ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮೂರು ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಆರಂಭದವರೆಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮರುಶೋಧಿಸಿದಾಗ, ಇದು 19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ - ಮುದ್ರಣಶಾಸ್ತ್ರ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಉತ್ಖನನ ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲಗಣನೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದಾಗ - ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಭಾಗವಾಯಿತು.20 ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ, ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪುರಾತತ್ವ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸೋಷಿಯಲ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂತನೆಯ ಸಂಘರ್ಷದ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ, ಜನರು ಮಾನವ ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಮೂಲದ ಅಧ್ಯಯನವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಗೊಂಡವು.1709 ಮತ್ತು 1748 ರಲ್ಲಿ ಹರ್ಕ್ಯುಲನಮ್ ಮತ್ತು ಪೊಂಪೈ ಪತ್ತೆಯಾದಾಗ ಹೊಸ ವಿಭಾಗವು ಉತ್ತೇಜನವನ್ನಯ ಪಡೆಯಿತು.ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯು ಯುರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಷಯವಾಯಿತು ಕುತೂಹಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಪರೂಪದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಫ್ಯಾಷನ್ ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಜೋಹಾನ್‌ವಿನ್ಸೆಲ್ಮನ್(1717-1768) ರವರ ದಿ ಆರ್ಟ್ ಆಫ್ ದಿ ಎನ್ವಿಯಂಟ್ಸ್ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಮೆಗಾಲಿತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾದಂತೆ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವ ಮತ್ತು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ರಿಸ್ಟಿಯನ್ ಬರ್ಗುಸೆನ್ ಥಾಮ್ಸನ್(1782-1865) ಅವರು ಕೋಪನ್ ಹ್ಯಾಗನ್ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಸಂಗ್ರಹದಿಂದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಾಗ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ಕಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕಂಚನ್ನು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.ನಂತರ ಅವರು ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳು ಮೂರು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿದರು.ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಸುತ್ತಿರುವ

“ಮೂರು ಯುಗ” ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜನಿಸಿತು. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಜೆನ್ಸ್ ಜಾಕೋಬ್ ಅಸ್ಮುಸ್ಸೆನ್ ವೋರ್ಸೇ (1821-85) ಹೊಸ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ಪ್ರಥಮ ಹಂತ (ಆರಂಭದಿಂದ 16 ನೇ ಶತಮಾನ)
2. ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತ (17 - 18 ನೇ ಶತಮಾನ)
3. ತೃತೀಯ ಹಂತ (19 - 20 ನೇ ಶತಮಾನ)

1. ಪ್ರಥಮ ಹಂತ (ಆರಂಭದಿಂದ - 16 ನೇ ಶತಮಾನ)

ರೋಮನ್ ಕವಿ ಲುಕ್ರೇಶಿಯಸ್ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.1ನೇ ಶತಮಾನ) ತನ್ನ “ದಕೇರಮ್ ನೇಚರಾ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮೊದಲು ಉಗುರು, ಹಲ್ಲು, ಕಲ್ಲು, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಬೆಂಕಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಅರಿಸ್ಟಾಟಲನು (ಕ್ರಿ. ಪೂ. 4 ನೇ ಶತಮಾನ) ಮಾನವನು ಮೊದಲು ಕುರುಬನಾಗಿದ್ದನು ಕ್ರಮೇಣ ಕೃಷಿಕನಾಗಿದನೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿರುವನು.

ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಬಿಲೋನಿಯಾದ ದೊರೆ ನೆಬೊಚಡ್ನಿಸ್ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಸಿಪ್ಪರ್‌ನಲ್ಲಿನ ಶಮಾಶ್ (ಸೂರ್ಯ) ದೇವತೆಯ ದೇಗುಲವನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿ ದೇಗುಲದ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದನು. ಗ್ರೀಕ್ ಕವಿ ಹೆನೆಯೊಡನು (ಕ್ರಿ.ಪೂ. 8 ನೇ ಶತಮಾನ) ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಾಂಚನಯುಗ, ರಚಲಯುಗ, ಕಾಂಸ್ಯಯುಗ, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ವೀರರಯುಗ, ಕಬ್ಬಿಣಯುಗ ಎಂದು ಐದು ಯುಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿರುವನು. 15-16 ನೇ ಶತಮಾನದ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕ್ರೀಕ್ ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮತ್ತೆ ಜನರ ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿದವು.

ಹೆರೊಡೊಟಸ್, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್, ಲುಕ್ರೇಶಿಯಸ್ ಮುಂತಾದವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಚಳವಳಿ ಯುರೋಪಿನದ ಇತರೆಡೆಗಳಿಗೆ ಹರಡಿತು. 16 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಪೋಪ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಡಿನಲ್‌ಗಳು ಹಾಗೂ ಕುಲೀನರು ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಉತ್ಖನನಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. 16 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪೋಪ್‌ರ ಶ್ರೀಮಂತವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ವಿಶಾಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ದಿಲಿತ್ತಾಂತಿ (ಉಟಜಿಣಿಣಿಚಿಟಿಣು) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1572 ರಲ್ಲಿ “ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಘ” ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

2. ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತ (17- 18 ನೇ ಶತಮಾನ)

- ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿ 17 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು “ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ಜಾನ್‌ಲೆಲ್ಯಾಂಡ್, ಸ್ಟೋವ್, ವಿಲಿಯಮ್ ಕ್ಯಾಮ್ಡನ್ ಇತರರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.
- 17 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಾನ್‌ಆಬ್ರಿಯು ವಿಲ್ಬೆಶೈರದ ಸ್ಟೋನ್‌ಹೆಂಜ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಡ್ರಯಿಡರ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೇಗುಲಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವರು.
- ರಾಣಿ ಹೆನ್ರಿಯತ್ತ ಮಾರಿಯಾಳ ಉದ್ಯಾನಪಾಲಕನಾಗಿದ್ದ ಟೈಡ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಟ್ ಎಂಬವನು ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಇವು ಮುಂದೆ ಆಶ್ಮೋಲಿಯನ್ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೇಡಲಾಯಿತು.
- ಗ್ರೀಸದ ಪುನರಾವಿಷ್ಕಾರ, ಭಾವುಕ ಚಳವಳಿ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ 18 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯಿತು.
- ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಗ್ರೀಕ್ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿದರು.
- ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 17-18 ನೇ ಶತಮಾನದ ಯೋರೋಪನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಯಿತು.
 1. ಜೇಮ್ಸ್ ಸ್ಟುವರ್ಟ್ & ನಿಕೋಲಸ್ ರೆವೆಟ್-ಆಂಟಿಕ್ವಿಟೀಸ್ ಆಫ್ ಅಥೆನ್ಸ್
 2. ರಾಬರ್ಟ್‌ವುಡ್-ರುಯಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ಪಾಮಾರ, ರುಯಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ಬಾಲ್ಟಿಕ್
 3. ವಿಲಿಯಂ ಸ್ಟಕೆಲಿ - ಇತಿನರೇರಿಯಮ್ ಕ್ಯೂರಿಯೋಸಮ್

ಹೀಗೆ ಭಾವುಕ ಚಳುವಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಟೋನ್ ಹೆಂಜ್, ಪ್ರಾಚೀನ ಕೋಟೆ, ದಫನ ದಿನ್ನೆ, ಶಿಲಾವೃತ, ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಿ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು. ಇದರಿಂದ..

ಎ) ಕ್ರಿ.ಶ. 1718 ರಲ್ಲಿ “ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಆಂಟಿಕ್ವೇರಿಸ್ ಆಫ್ ಲಂಡನ್” ಎಂಬ ಸಂಘಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.

ಬಿ) 1770 ರಲ್ಲಿ “ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿಯಾ” ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಸಿ) 1732 ರಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್‌ನಲ್ಲಿ “ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ದಿಲಿತ್ಯಾಂತಿ” ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು.ಇಂಥ ಸಂಘಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದವು.

3. ತೃತೀಯ ಹಂತ (19 ಮತ್ತು 20 ನೇ ಶತಮಾನ)

19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದವು.ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ “ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ” ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ “ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವು.ಇವರೆಡೂ ವಿಚಾರಗಳು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಜನನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾದವು.ಇದರಿಂದ ಯುರೋಪಿನ ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಉತ್ಖನನ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಬರವಣಿಗೆಗಳು, ಸಂಘಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

- 1830 ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಸಿ.ಶ್ವರ್ಟ್‌ಮನ್ ಎಂಬುವವನು ಬೆಲ್ಜಿಯಂನಿಂದಗವಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪುಸಂತತಿಯ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಎರಡು ತಲೆಬುರುಡೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು.
- 19 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಲಿಯಂ ಸ್ಮಿತ್ ಎಂಬುವನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ 23 ವಿವಿಧ ಬರೆಯ ಶಿಲಾಸ್ತರಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದನು.
- 19 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲಿಯಲ್ ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ತನ್ನ “ದಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ಸ್ ಆಫ್ ಜಿಯಾಲಜಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದನು. “ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ” ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಕಂಡು ಬರುವ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ.
- ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲಿಯಲ್‌ನು “ದಿ ಜಿಯಾಲಾಜಿಕಲ್ ಎವಿಜೆನ್ಸ್ ಫಾರ್ ದಿ ಆಂಟಿಕ್ವಿಟಿ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನ್” ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.
- ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಡನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು.
- ಕೋಪನ ಹೇಗನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ರ್ಯಾಸ್ಕನ್ ನೈರುಪ್ ಎಂಬುವನು ಡೆನ್ಮಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು.

- 19 ಮತ್ತು 20 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾದವು.
- ಇದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನ, ತಂತ್ರ, ಉದ್ದೇಶ, ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು.

ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಜೆನ್ಸ್ ಜಾಕೋಬ್ ಅಸ್ಮುಸೆನ್ ವೋರ್ಸೇ (1821-85) ಅವರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದ ಸ್ಮಾರ್ತಿಗ್ರಾಫಿಕ್ ಮಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. 1865 ರಲ್ಲಿ, ಜಾನ್ ಲುಬ್ಬಾಕ್ (1834-1914) ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಟೈಮ್ಸ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವವನ್ನು ಸಂಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದರು. ಜಾನ್ ಇವಾನ್ಸ್ (1823-1908) ಮತ್ತು ಆಸ್ಕರ್ ವೊಂಟೆಲಿಯಸ್ (1843-1921), ಇತರ ಕಡಿಮೆ-ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೊಂದಿಗೆ, ನಂತರ ವಸ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ಟೈಪೋಲಾಜಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಪಾಲ್ ರೈನೆಕೆ (1872-1958) ಮಧ್ಯ ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಂಚು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗದ ವಿವರವಾದ ಕಾಲಗಣನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೋರ್ಡ್ ಫೈಂಡ್‌ಗಳ ಟೈಪೋಲಾಜಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದರು.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟನ್, ಜರ್ಮನಿ, ಐರಲೆಂಡ್ ಮುಂತಾದ ಯುರೋಪಿನ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು.

2.3 ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ

ಮಾನವ ಶಬ್ದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಹ್ಯೂಮನಸ್ (Humanus) ನಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಹ್ಯೂಮನಸ್ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯ ಹೊಮೊ (Homo) ಪದದ ಗುಣ ವಾಚಕವಾಗಿದೆ. ಹೊಮೊ ಎಂದರೆ ಮಾನವ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಮಾನವ ವಿಕಾಸವು ದೀರ್ಘ, ನಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಅನುಕ್ರಮ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆದಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಉಗಮದ ನಂತರ ವಿಕಸನ ಹಾಗೂ ಜೀವ ವಿಕಸನಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಜಟಿಲ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತಳಿ ವಿಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಇವು ದ್ವಿಪಾದಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವು ಶುದ್ಧ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳು. ಈ ಜೀವಿಗಳು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಾಲ ಇರುವ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಾನರರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್ ಎಂದರು. ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್‌ನ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾದರಿಗಳು 1976 ರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದವು. ಇದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಾನವನಂತಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಶಿವಪಿಥೆಕಸ್‌ನಂತೆ ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅಂದರೆ ಹಳೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್‌ಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಶಿವಪಿಥೆಕಸ್‌ನ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅದೇ ಕುಲದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ಇವರು ಚಿಂಪಾಂಜಿಗಳು, ಗೊರಿಲ್ಲಾಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪೂರ್ವಜರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಮಹಾನ್ ವಾನರ್ ನಕಲಿಪಿಥೆಕಸ್ ನಕಯಾಮೈ ಸಿವಾಲಿಕ್ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್ ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧಕರು ಶಿವಪಿಥೆಕಸ್‌ನ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿವೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಾಮಾಪಿಥೆಕಸ್ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾನವರ ಪೂರ್ವಜರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಶೋಧಕರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿವಾಪಿಥೆಕಸ್ ಇಂಡಿಕಸ್ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಸುಮಾರು 1105 ಮಿಲಿಯನ್‌ನಿಂದ 12.5 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

2. ಆಸ್ಟ್ರಲೋಪಿಥೆಕಸ್:

ಆಸ್ಟ್ರಲೋಪಿಥೆಕಸ್ ಎಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ವಾನರ ಎಂದರ್ಥ. ಇವರನ್ನು 1959 ರಲ್ಲಿ ಮೇರಿ ಮತ್ತು ಲೂಯಿಸ್ ಲಿಕೆರವರು ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಮಾನವ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯುವರು. ಇವರ ಮೆದುಳಿನ ಗಾತ್ರ 400 ಘನ ಸೆಂಟಿಮೀಟರನಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಇವು ದ್ವಿಪಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವು 1.3 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಳಿದು ಹೋದವು.

3. ಹೋಮೋಹೆವಿಲಿಸ್

ಹೋಮೋಹೆವಿಲಿಸ್ ಎಂದರೆ ಕೈ ಮಾನವ ಎಂದರ್ಥ. ಮೊದಲ ನೈಜ ಮಾನವನಾದ ಇವನಿಗೆ ಕೈಗಳು ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಮಿದುಳಿನ ಗಾತ್ರ 700 ಘನ ಸೆಂಟಿಮೀಟರನಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಈ ಮಾನವನು ಶಿಲಾಯುಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಬಳಸಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾತಿ, ಇವನು ಹೋಮೋ ಪ್ರವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಜಾತಿಯಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು 2.5 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜೀವಿಸಿರುವನು. ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮೊದಲ ಮಾನವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹ್ಯಾಬಿಲಿಸ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಅಸಮರ್ಥವಾದ ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಣ್ಣ-ಸ್ಥಳದ ಮಾನವ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.ತುಕದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಟ್ರಲೋಪಿಥೆಸಿನ್ - ರೀತಿಯ ಅನುಪಾತಗಳನ್ನು ಉಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ. ಹ್ಯಾಬಿಲಿಸ್ ಆಸ್ಟ್ರಲೋಪಿಥೆಸಿನ್‌ಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಕನಿಷ್ಠ ಭಾಗಶಃ ವ್ಯಕ್ತಜೀವಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆರಂಭಿಕ ಹೋಮಿನಿನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದಪ್ಪ ಕೂದಲು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ದ್ವಿರೂಪತೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.ಆದರೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಗಾತ್ರವು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

4. ಹೋಮೋ ಎರೆಕ್ಟಸ್

ಈ ಮಾನವ ಹೋಮೋ ಹ್ಯಾಬಿಲಿಸ್‌ನಿಂದ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡನು.ಇವನ್ನು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಯುರೋಪ ಮತ್ತು ಏಷ್ಯಾಖಂಡದ ಕಡೆ ಚಲಿಸಿದನು. ಹೋಮೋ ಎರೆಕ್ಟಸ್‌ಎಂದರೆ ನೇರ ಅಂಗರಚನ ಮಾನವ (The Upright Man) ಎಂದರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1.5 ಮಿಲಿಯನ್ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದನು.ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ, ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದನು.ಇವನ ಮೆದುಳಿನ ಗಾತ್ರ 800 ರಿಂದ 1100 ಘನ ಸೆಂಟಿಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಬೆಳೆದಿತ್ತು.ಇವನಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯ ಬಳಕೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಹೋಮೋ ಹ್ಯಾಬಿಲಿಸ್‌ಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಇವನು ಹೆಚ್ಚು ದೃಢಕಾಯ ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠ ತಲೆಬುರುಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದನು.

ಹೋಮೋ ಎರೆಕ್ಟಸ್‌ ಎಂದರೆ ದಿ ಅಪ್ರಿಜಿಂಟ್ ಮ್ಯಾನ್, ಈ ಮಾನವ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.ನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮ ಏಷ್ಯಾ, ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದನು.ಜಾವಾ ಮ್ಯಾನ್ ಮತ್ತು ಪೀಕಿಂಗ್ ಮ್ಯಾನ್ ನಡುವಿನ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳೆರಡನ್ನು 1950 ರಲ್ಲಿ ಅನ್ಸೆರ್ ಮೇಯರ್‌ನು ಹೋಮೋ ಎರೆಕ್ಟಸ್ ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು.20 ನೇ ಶತಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಾನವ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಎರೆಕ್ಟಸ್ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದರು.ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ಜಾವಾ ಮತ್ತು ಝೌಕುಡಿಯನ್‌ನಲ್ಲಿನ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಿಂದಾಗಿ, ಕೆಲವು ನಿಸರ್ಗಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್‌ರು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು - ಮಾನವರು ಆರಂಭಿಕ ಪೂರ್ವಜರು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಮಾನವರ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಚಿಂಪಾಂಜಿಗಳು ಮತ್ತು ಗೊರಿಲ್ಲಾಗಳು ವಿಕಸಗೊಂಡ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಡಾರ್ವಿನ್ ಸೂಚಿಸಿದರು.

5. ಹೊಮೋ ಸೆಪಿಯನ್

ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಹೊಮೋಸೆಪಿಯನ್‌ನಿಗೆ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ, ಕೈಬೆರಳು, ಮುಷ್ಟಿಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಹೊಮೋ ಸೆಪಿಯನ್‌ಎಂದರೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಾನವ (Wide Man or Thinking man) ಎಂದರ್ಥ. ಇವನು ಸುಮಾರು 1,30,000 ರಿಂದ 80,000 ವರ್ಷಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕಿದ್ದನು. ಆಫ್ರಿಕಾ, ಯುರೋಪ, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾಗಳು ಇವನ ವಾಸದ ನೆಲೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇವನಿಗೆ ಮಿದುಳು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು 1400 ಘನ ಸೆಂಟಿಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಗಾತ್ರವಿತ್ತು. ದವಡೆ, ಹಣೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಮಾನವ ಪ್ರಜಾತಿ ಇವನಿಂದಲೇ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿತು.

6. ಹೊಮೋ ನಿಯಾಂಡರ್ಥಲ್ ಮಾನವ

ಕ್ರಿ.ಶ. 1856 ರಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ನಿಯಾಂಡರ್ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಜೊಹಾನ್‌ಕಾರ್ಲ್ ಪುಲ್‌ರೋಟ್ ಎಂಬಾತನು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅತೀ ಪುರಾತನ ಮಾನವನ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವನನ್ನು ನಿಯಾಂಡರ್ಥಲ್ ಮಾನವನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವನು ದಪ್ಪದೇಹ, ಚಿಕ್ಕ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಬಲಿಷ್ಠ ಕೆಳದವಡೆ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಇವನು ಸುಮಾರು 1,80,000 ರಿಂದ 30,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜೀವಿಸಿದನು. ಈಗಿನ ಮಾನವನ ಪ್ರಜಾತಿಯವನಾಗಿದ್ದ ಇತನು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಗುಹಾಮಾನವ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಶೋಧಕರು ಇವರನ್ನು ಹೊಮೋಸೆಪಿಯನ್ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಾನವ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮಾನವ ಮಂಗನಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿನ ಹಂತಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

2.4 ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸ

11ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರನಾದ ಕಲ್ಹಣನು ವಿವಿಧ ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿ, ಅರ್ಥೈಯಿಸಿ, ವಾಸ್ತವಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ರಚನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ ಮೊದಲ ಭಾರತೀಯನಾಗಿರುವನು. ಇವನು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು, ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ “ರಾಜತರಂಗಿಣಿ” ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳು

ಮತ್ತು ನಿವೇಶನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿ, ಅವುಗಳ ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿದವನೆಂದರೆ ಐನಿಅಕ್ಟರಿಯ ಕರ್ತೃ ಅಬುಲ್ ಫಜಲನು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುವನು.

ಮಾರ್ಕೋಫೋಲೋನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರವಾಸಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ವಿಜಾಪುರ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ವೈಭವ, ದೆಹಲಿ, ಆಗ್ರಾ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಎಲ್ಲೋರಾದ ಗುಹೆಗಳು, ಕೆನ್ಹೇರಿಯಾ ಗುಹೆಗಳು, ಎಲಿಪೆಂಟಾ ಗುಹೆ ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ನಗರ, ಕೋಟೆ, ದೇಗುಲ, ಪ್ರತಿಮೆ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಂದ ಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ವೇದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಗಳು, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳು 17 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು. ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸನು ಜನವರಿ 15, 1784 ರಂದು “ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ” ಜನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀ ಪುರುಷನಾದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಹವ್ಯಾಸದ ಹಂತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇವನು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ಮೌರ್ಯ ಮತ್ತು ಪಾಟಲಿಪುತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಗ್ರೀಕ ಲೇಖಕರ ಬರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವನು.

ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾದ ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪನು ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮತ್ತು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನು ರಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಮೊದಲಿಗನು. ಈ ಎರಡು ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಇವನು ಓದಿದ್ದು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

“ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ರಾಬರ್ಟ್ ಬ್ರೂಕ್ ಫುಟ್‌ನು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಕೈಗೂಡಲಿ, ಸಸ್ತನಿಗಳ ಪಳಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದನು. 1861 ರಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಕಾರನಾದ ಕನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮನು ಅನೇಕ ಸ್ತೂಪಗಳ ಉತ್ಖನನ, ನಿವೇಶನಗಳ ಶೋಧ, ರಾಜವಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಧನೆ, ಬೋಧಗಯಾ, ಮಥುರಾ, ದೆಹಲಿ, ಬರಾಬರ ಗುಹೆ, ಕನೋಜ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಗರ ಮತ್ತು ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿದನು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಇವನಿತ್ತ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇವನನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವರು.

ಜೇಮ್ಸ್ ಬರ್ಜೇಸನು ಭಾರತದ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡನು. 1837 ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಮುಂಬಯಿ, ಸಿಂಧ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ್ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಬೆಳಗಾವಿ, ಕಲಾದಗಿ, ಕಾರೇವಾಡ, ಕಚ್ಛ ಪ್ರದೇಶ, ನಿಜಾಮನ ರಾಜ್ಯ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಬೌದ್ಧ ಗುಹೆಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇವನು ಒಟ್ಟು 30 ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಇವರು ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಸಹ ಅಪಾರಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವರು. ಲಾರ್ಡ್‌ಕರ್ಜನ್‌ನು 1904 ರಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ” ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಈ ಹೊಸ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ನೂರಾರು ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿತ ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಕರ್ಜನ್‌ನು ಪುರಾತತ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 1 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದನು.

ಸರ್‌ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್‌ನು 1902 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಆಗ್ರಾ, ಬಿಜಾಪುರ, ದೆಹಲಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. 1906 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಕಾಯಂಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ 6 ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾರ್ಷಲ್‌ನು ಅರೆಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದನು. ಎನ್. ಜಿ. ಮಜುಂದಾರರು 1929-31 ರಲ್ಲಿ ಆಫ್ಘಿನಿಸ್ತಾನ, ಲೋಡಿ, ಅಲಿಮುರಾದ, ಜಾನ್ಪದಾರೊ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ನಡೆಸಿ ಹರಪ್ಪಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದನು.

ಸರ್‌ ಮಾರ್ಟಿನ್ ವೀಲರ್‌ನು 1944 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣದ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಉತ್ಖನನ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಧಿಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಮುಖ್ಯ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಉತ್ಖನನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅರಿಕಮೇಡು, ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ, ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಇತಿಹಾಸವು ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಉಪಖಂಡದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಲು ಆರಂಭಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು 16, 17 ಮತ್ತು 18 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ

ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ಆರಂಭಿಕ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಲಿಖಿತ ಖಾತೆಗಳನ್ನು 16, 17 ಮತ್ತು 18 ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಿಇಯಲ್ಲಿ ನಾವಿಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಶೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡಗಳು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ, ಆದಾಗ್ಯೂ ಅವುಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಮೇಲಿನ ಮಹನೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

2.5 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಹೋಮೊ ಎಂದರೆ ----- ಎಂದರ್ಥ.
2. ಹೋಮೊ ಎರೆಕ್ಟಸ್ ಮಾನವನಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ----- ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

3.ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ?

4.ಎಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಸ್ಥಾಪಕರು ಯಾರು ?

III.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5.“ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣ ಸಂಘ” ಕ್ರಿ.ಶ. 1572 ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

6.ಲಾರ್ಡ್‌ಕರ್ಜನ್‌ನು 1910 ರಲ್ಲಿ “ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕಾಯ್ದೆ” ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7) “ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿಯಾ” ಎಂಬ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

- 1) 1770 2) 1772 3) 1760 4) 1778

8) ಆಸ್ಟ್ರೋಲಿಥಿಕಸ್ ಎಂದರೆ ----- ವಾನರ ಎಂದರ್ಥ.

- 1) ಪೂರ್ವ 2) ಪಶ್ಚಿಮ 3) ದಕ್ಷಿಣ 4) ಉತ್ತರ

ಉತ್ತರಗಳು

1) ಮಾನವ	2) ನೇರ ಅಂಗರಚನ ಮಾನವ
3) ರಾಬರ್ಟ್ ಬ್ರೂಕ್ಸ್ ಫುಟ್	4) ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್‌ನು
5) ಸರಿ	6) ತಪ್ಪು
7) 1770	8) ದಕ್ಷಿಣ

2.6 ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಾದ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಪರಿಣಾಮದ ಕುರಿತು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನ ಪೂರ್ವಜರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಶೋಧನೆ, ಭೂಉತ್ಪನ್ನ, ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯುರೋಪಿನ ವಿವಿಧ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಶಾಸನತಜ್ಞರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಪುರಾತತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರವಾಗಿದೆ.

2.7 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- “ರಾಯಲ್ ಏಶಿಯಾಟಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲ್” – ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರ್ ವಿಲಿಯಂ ಜೋನ್ಸ್ ಅವರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1784ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.
- ಹೋಮೋ ಎರಕ್ಟಸ್ – ಎಂದರೆ ನೇರ ಅಂಗರಚನ ಮಾನವ (The Upright Man) ಎಂದರ್ಥವಾಗಿದೆ.
- ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ: – “ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ”ವಾಗಿದೆ.
- ಹೊಮೊಹೆವಿಲಿಸ್ – ಎಂದರೆ ಕೈ ಮಾನವ ಎಂದರ್ಥ. ಪ್ರಥಮ ನೈಜ ಮಾನವನಾದ ಇವನು ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸ ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು.

2.8 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಮಾನವನ ಪೂರ್ವಕರ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಹಂತಗಳ ವಿವರಿಸಿರಿ.
4. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

2.9 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960

ಘಟಕ- 03

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ರಚನೆ:

- 3.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 3.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 3.2 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು
- 3.3 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
- 3.4 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನ (ದೃಷ್ಟಿಕೋನ)
- 3.5 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆ
- 3.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರೀಶಿಲಿಸಿ.
- 3.7 ಸಾರಾಂಶ
- 3.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 3.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 3.10. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

3.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದಕರ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯುವಿರಿ.
ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಿರಿ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ
ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿರಿ.

3.1 ಪೀಠಿಕೆ :

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಏಕಮಾತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿಲ್ಲ. ಇತಿಹಾಸದ್ದು ಕೆಲವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಜನರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು?

ಮಾನವನಿಗೆ ಅವನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದೆ ಕಲ್ಚರ್ ಎಂಬ ಪದವು ಕಲ್ಚರೆ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು. ಕಲ್ಚರೆ ಎಂದರೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡು ಎಂದರ್ಥ. ಕೃಷಿಕನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದಕನು ಆಗಿದ್ದನು. ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಕನಾದ ಮಾನವ ಕ್ರಮೇಣ ಆಹಾರೋತ್ಪಾದಕನಾದ. ಹೀಗೆ ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದಕನಾಗುವಾಗ ಆತನು ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪವೇ ಇಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮುದಾಯದ ಸಾಮುದಾಯಿಕ (ಸಾಮೂಹಿಕವಾದ) ಜೀವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಅಭ್ಯಾಸಗಳು, ವರ್ತನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಹರಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಸೂತ್ರಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆ, ಭಾಷೆ, ನಿತ್ಯ, ವರ್ತನೆ, ಆಚರಣೆಗಳು, ವೈವಾಹಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಂಬಂಧಿ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು, ಮೌಖಿಕ ಹಾಗೂ ಲಿಖಿತ

ಸಾಹಿತ್ಯ, ನೃತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಗಳು ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಶಗಳು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸರಣ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೩.೨. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು :

೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿಚಾರಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಶಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಹಾಗೂ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತಹ ಹಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

೧. ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Uniformitarianism)

೨. ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Catastrophism)

೩. ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Three Age System)

೪. ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ

೫. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು

೧. ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ: (Uniformitarianism)

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಭೂಗರ್ಭ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ವಿಲಿಯಂ ಸ್ಮಿತ್ ಮತ್ತು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲಿಯಲ್ ಇವರು ಈ ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಸ್ತರ ವಿಂಗಡನಾತ್ಮಕ ಭೂಗರ್ಭಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದರು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಬೈಬಲ್ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆರ್ಚ್ ಬಿಶಪ್ ಮತ್ತು ಜೇಮ್ಸ್ ಅಶ್ಯರನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಕ್ರಿ.ಪೂ ೪೦೦೪ ರಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಯು

೨೩-೧೦-೪೦೦೪ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೯ ಘಂಟೆಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತೆಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು.ಇದನ್ನು ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಹ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.ಆದರೆ ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಇದನ್ನು ಸುಳ್ಳು ಎಂದು ನಿರೂಪಿಸಿತು.ಶಿಲಾಸ್ತರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂತತಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅವಲೋಕನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಕಂಡು ಬರುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ.

೨. ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ :(Catastrophism)

ಬೈಬಲ್‌ನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಸಂತತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಪ್ಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು “ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆದರು.”ಇದನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಭೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಹವ್ಯಾಸಿಗಳು “ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಾಗ ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ವಿಪ್ಲವಗಳು ಉಂಟಾಗಿ ಹಳೆಯ ಪ್ರಾಣಿಯ ಸಂತತಿಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬುವುದು ಇವರ ವಾದವಾಗಿತ್ತು.ಆದರೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿಪತ್ತು ಬಂತು.

೩. ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ :(Three Age System)

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಜನ್ಮತಾಳಿತು.ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ತಂತ್ರ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವಶೇಷ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಜೆ.ಥಾಮ್ಸನ್, ಮೆರ್ಕಾಲೆ, ರ್ಯಾನ್ಮನ್ ನೈರುಪ್, ಡಾ.ಹಿಲ್ಡ್‌ಬ್ರಾಂಡ್, ಜೆ.ಜೆ.ಎಂ.ವೂರ್ಸ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

೪. ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ :

ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಸಂತತಿಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಾದ “ಅನ್ ದಿ ಒರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ಸ್ಪೀಸಿಸ್” (On the Origion of Speacies) ನೈಸರ್ಗಿಕ ಆಯ್ಕೆ ತತ್ವವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ೧೮೭೨ ರಲ್ಲಿ ಥಾಮಸ್ ಹೆಕ್ಸಲೀ “ಮ್ಯಾನ್ಸ್ ಪ್ಲೇಸ್ ಇನ್ ನೇಚರ್” (Man’s place in Nature) ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಮತ್ತು ವಾನರ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಚಿಂಪಾಜಿ ಮತ್ತು ಗೋರಿಲ್ಲಾಗಳ ಶರೀರದ ರಚನೆಯು ಮಾನವನ ಶರೀರ ರಚನೆಗೆ ತುಂಬಾ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ನಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಿ ಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ನವ ಶಿಲಾಯುಗ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣ ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.

ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಲಿಯಾಲ್, ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್, ಥಾಮಸ್ ಹಕಲಿ, ಡ್ಯಾನಿಯೆಲ್, ವಿಲ್ಸನ್, ಜಾನ್ ಲ್ಯುಬಾಕ್, ಮೊರ್ತಿಲೆ ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಹನೀಯರು ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವರು.

೫. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು :

ಸಹಸ್ರಮಾನದ ತಿರುವಿನ ನಂತರ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷ ಅಧ್ಯಯನದ ಕಡೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೋರಾಟದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಎಜೆನ್ಸಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಮಹಾಯುಗ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮದೆಯಾದ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿವೆ.

3.3 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಹಿಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದ ಸಮುದಾಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಇದು

ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು, ಹಾಡುಗಳು, ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯು ಹಿಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವನಶೈಲಿಗಳ ಮೂರ್ತಿಯು ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತ ಪ್ರತಿನಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತದೆ.ಇದು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿದೆ.ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಜನಾಂಗೀಯ ಅಥವಾ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಧಾನಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಮೂರ್ತ ಅಥವಾ ಮೂರ್ತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅಮೂರ್ತ ಪರಂಪರೆಯು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾಗದ ಅಥವಾ ನೋಡಲಾಗದ ದೇಶದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಗೀತ, ಜಾನಪದ, ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ . ಮೂರ್ತ ಪರಂಪರೆಯು ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ದೇವಾಲಯಗಳು, ಮಠಗಳು, ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣ ಇತ್ಯಾದಿ.ಪರಂಪರೆಯು ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ರವಾನಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗ, ಏಳನೇ ಇರಲಿ, ಅದನ್ನು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ವಿಶ್ವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಇಡುವುದು ನಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:"ಜನರು ತಮ್ಮ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ, ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಮೌಲೀಕರಿಸುವ ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತ ಸ್ವತ್ತುಗಳು ಬಗ್ಗೆ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಥಳ, ಪ್ರದೇಶ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಭೂ ದೃಶ್ಯ, ವಸಾಹತು ಪ್ರದೇಶ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಸಂಕೀರ್ಣ, ಪುರಾತತ್ವ, ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳ ಅಥವಾ ನಿಂತಿರುವ ರಚನೆಯು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ

3.4. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ :

“ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ವಂಶ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಧಾನಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಕೇವಲ ವಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲ. ಮಾನವನು ಮೊದಲು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಆಹಾರ ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಪುರಾತನ ಇತಿಹಾಸ, ಭೌಗೋಳಿಕ ರಚನೆ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜನ ಸಮುದಾಯ, ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ನೆರೆಹೊರೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು, ಭಾಷೆಗಳ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕಳೆದ ಐದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಅನನ್ಯತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಮಾನವನ ವಿಕಾಸದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ.

ಮಾನವ ತನ್ನ ಜೀವನದ ಗೊತ್ತು ಗುರಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಧನೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.ಇದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ರೂಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನವು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಶ್ರೀಮಂತವಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಭೌತಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ (ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಸ್ತಿ) ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅನುವಂಶಿಕವಾಗಿ ಪಡೆದ ಗುಂಪು ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ ಅಮೂರ್ತ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ನಡುವೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.ಈ ವಿಭಿನ್ನ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ (ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.)

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಸ್ತುಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರ ಬಗ್ಗೆ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಸುತ್ತಲಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಸ್ತುಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು ಅಥವಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಮ್ಮತನಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯದ ಪಥವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುವುದು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ.ಮೊದಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ ರೋಮನ್‌ವಾಗಿ ಸಿಸೆರೊ ಅವರು ಬಳಸಿದರು.೧೮ ಮತ್ತು ೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪದದ ಉಲ್ಲೇಖ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾದವು.೨೦ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತ್ತು.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವನ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.ಜೈವಿಕ ಪಿತ್ತಾರ್ಜಿತ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹಾಗೂ ವರ್ತನೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ವಿವರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ೫ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೧. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಆರಂಭದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.೪೦೦೦)

೨. ಪ್ರಾಚೀನ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಕ್ರಿ.ಪೂ.೪೦೦೦ ದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೫ ನೇ ಶತಮಾನ)

೩. ಮಧ್ಯಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೫ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನ)

೪. ನವೋದಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ ನೇ ಶತಮಾನ)

೫. ಹೊಸ ಸಮಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೯ ನೇ ಶತಮಾನ)

೬.೪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನ: (ದೃಷ್ಟಿಕೋನ)

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಾಗೂ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ೧೯ ಮತ್ತು ೨೦ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಪಿಲಿಪ್ಸ್ ಮತ್ತು ಗಾರ್ಡನ್‌ಆರ್ ವಿಲ್ಲ ೨೦ ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದೋಷಪೂರಿತ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ಉತ್ತಮ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು.ಆದರೆ ದುರ ದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಮಧ್ಯಂತರ ದಶಕಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನವು ಕಲ್ತುಕ್ರೈಸ್ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಇದು ೧೮೦೦ರ ದಶಕದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಹೃದಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಾಂಜ್ ಬೋವಾಸ್ ಮತ್ತು

ಗಾರ್ಡನ್‌ಚೈಲ್ಡ್ ಹೇಳಿರುವರು. ಇವರು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಜೋಡಣೆಗಳು ವಸಾಹತು ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಾಶೈಲಿಗಳಂತಹ ವಿವರವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.ಚೈಲ್ಡರ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಲೋಹದ ಕೆಲಸಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾದರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯುರೋಪಿನಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಂತರದ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನವು ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಈ ವಿಧಾನವು ಹಲವು ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿಕಸನವು ಎಂದಿಗೂ ರೇಖಾತ್ಮಕವಾಗಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಪೊದೆಯಿಂದಕೂಡಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಲವಾರು ಏಳು-ಬೀಳುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಒಂದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನವು ನೇರವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಇತಿಹಾಸವು ಇನ್ನೂ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ಭೂ ದೃಶ್ಯಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿನಾಶ ಅಥವಾ ನಷ್ಟಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯದಂತಹ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.ಈ ವಸ್ತುಗಳು ಮಾನವೀಯತೆ ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಅದರೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪರಿಸರವು ಅನನ್ಯ ಮತ್ತು ಭರಿಸಲಾಗದಂತಹ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.ಇದು ರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೇರುಕೃತಿಗಳಂತಹ ಚಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪರ್ಕಗೊಂಡಿವೆ ಅಥವಾ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

೧೯ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಆಯೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಮಾರಕ ರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.೨೦ ನೇ ಶತಮಾನದ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಧದಲ್ಲಿ, ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಸಂಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಗುಂಪುಗಳಂತಹ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ

ಪರಂಪರೆಯ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವ ಸ್ಮರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಪಕ್ಷಪಾತ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪರಂಪರೆ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಆಚರಣೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಬಳಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ದುರುಪಯೋಗಗಳು ಪರಂಪರೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇದು ನವೀಕೃತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತಾವಾದಿ ಚಳುವಳಿಗಳು, ಉಗ್ರಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಕೋಮುವಾದಿ ತಳಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿರುಚಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಅಥವಾ ಪ್ರಚಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ವಿವಿಧ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಚಳುವಳಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿವೆ. ಈಗ, ೨೧ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಬಳಸಬಹುದಾದ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅರ್ಥವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮಾನವಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಸಮಸ್ಕೃತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿವಿಧ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.

3.5 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆ :

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ, ಬಹು ಮುಖ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ದ್ವಿಮುಖ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಅರಿವು ೨. ಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ ೩. ನಿಯಂತ್ರಣ ೪. ತಿಳುವಳಿಕೆ ೫. ಸಂವಹನ ೬. ಮಾನವ ಸಾಮಾಜಿಕರಣ ಕಾರ್ಯ ೭. ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ ೮. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ನಂಬಿಕೆ ೧೦ ನಡತೆ

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಹಳಷ್ಟು ಭಾಗವು ಮಾನವನ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ.ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ನಂಬಿಕೆ, ಪದ್ಧತಿ-ಪರಂಪರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ.ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ, ನಡತೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನ ಶೈಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ನಿಂತ ನೀರಲ್ಲ ಅದು ಸದಾ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

3.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರೀಶಿಲಿಸಿ

I ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1.ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನು-----ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದನು.
2. ಸಿ.ಜೆ.ಥಾಮ್ಸ್ ----- ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿದರು.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

3. ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರೇನು ?
4. ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರೇನು ?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5.ಆರ್ಚ್ ಬಿಶಪ್ ಮತ್ತು ಜೇಮ್ಸ್ ಅಶ್ಲೆರನು ಪೃಥ್ವಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯವು ಕ್ರಿ.ಪೂ ೪೦೦೪ ರಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

6.ನವೋದಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬ ನೇ ಶತಮಾನ

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಲ್ಲ.

- 1) ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ.
- 2) ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತ.
- 3) ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ.
- 4) ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ.
- 8) ಈ ಕೆಳಗಿನವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯುಗತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

1) ಸಿ. ಜೆ. ಥಾಮ್ಸ್	2) ಬ್ರಾಂಡ್
3) ಮರ್ಕಾಲ್	4) ಜೆಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್

ಉತ್ತರಗಳು :

1) ವಿಕಾಸ. 2) ಯುಗತ್ರಯ.

3) ಸಾಮಾನ್ಯ ಅವಲೋಕನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾರೂಪ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎನ್ನುವರು.

4) ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಸಂತತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಪ್ಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

5) ಸರಿ. 6) ಸರಿ.

7) ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ. 8) ಜೆಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್.

3.7 ಸಾರಾಂಶ :

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಘಟಕಾಂಶವಾದ “ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪ್ರಾಚ್ಯವಶೇಷಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದನು ಎಂಬುದರ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತಿಳಿಸುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನದ ಬಳಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿದೆ.

3.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಕಲ್ಚರ್ - ಎಂಬ ಪದವು ಕಲ್ಚರೆ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು.
- ಕಲ್ಚರೆ - ಎಂದರೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡು ಎಂದರ್ಥ.

- “ಮ್ಯಾನ್ಸ್ ಪ್ಲೇಸ್ ಇನ್ ನೇಚರ್” (Man’s place in Nature)-ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಥಾಮಸ್ ಹೆಕ್ಸ್ಲೀ ಬರೆದನು. ಈ ಕೃತಿಯು ಮಾನವ ಮತ್ತು ವಾನರ ಶರೀರ ರಚನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವುದು.
- “ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ” – ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪ್ಪಸಂತತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಪ್ಪವಾಗಿರುವುದನ್ನು “ವಿಪ್ಲವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆದರು.”

3.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

೧. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
೨. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೪. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕತೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
೫. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ?

3.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ – ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ – ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960

ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು

ರಚನೆ :

- 4.0. ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 4.1. ಪೀಠಿಕೆ
- 4.2. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ
- 4.3. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ
- 4.4. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ
- 4.5. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ
- 4.6. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- 4.7 ಸಾರಾಂಶ
- 4.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 4.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 4.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಂಥಗಳು

4.0. ಉದ್ದೇಶಗಳು :

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವಿರಿ.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅರ್ಥ ಬಗ್ಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿರಿ.

4.1 ಪೀಠಿಕೆ :

ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾನವನ ನಡುವಳಿಕೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿಯಮಗಳ ಹುಡುಕಾಟದ ಜೊತೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ರಚನೆಯ, ಮಾದರಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿತು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ-ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಹೋಗಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

4.2. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ :

1960 ರ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ “ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ವೆಸ್ಲಿವೆಟ್ಟಿ, ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೋರ್ಟ್, ಡೆವಿಡ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಮುಂತಾದವರು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಪುರಾವೆಗಳು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲೌಕಿಕ ಅವಶೇಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುವ ನಿಷ್ಕರ್ಷಕಗಳ ಪೂರ್ಣಶ್ರೇಣಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಲೌಕಿಕ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರ ನಡುವಳಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಳಸುವ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಅನುಮಾನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಶೋಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಪ್ಪು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನಡೆಸುವುದು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಉದ್ದೇಶ. ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಇವರು ಮೂರು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾದ ಮಾರ್ಗಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವರ್ತಮಾನದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಗತಕಾಲದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿರುವರು ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿಂತಿವೆ.

1. ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ 2. ಮಧ್ಯವಕಾಶ ಸಿದ್ಧಾಂತ 3. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇವತ್ತಿನವರೆಗೂ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಬೇಟೆಗಾರರಿಗೆ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೀವಂತ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಈ ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೂರ್ಡ್ ಎಂಬ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ಸ್ವಂತಃ ತಾನೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನುನಾಮುಯಿತ್ ಎಸ್ಟಿಮೊ ಜನಾಂಗದ ನಡುವೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದು ಪುರಾತತ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳ ದಾಖಲೆಯ ಸ್ಥರೂಪದ ಸಮಕಾಲೀನ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಗತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಂಶಗಳು ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಇಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಪುರಾತತ್ವ ಅವಶೇಷಗಳು ಸ್ಥರೂಪದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು ಇದೇ ಮಧ್ಯವಕಾಶ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.

ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ತಂತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಭೌತ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕೊಳ್ಳಪಡಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಾಮರ್ಶೆಗೆ ಬಳಸುವುದನ್ನು “ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂದೆನಿಸಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಲಾ ಉಪಕರಣಗಳು ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ ಬಳಸುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ಲೇಷಣೀಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಸಹ ಯಾವುದೇ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಸಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಹಳೆಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ವಿಜ್ಞಾನ ತನ್ನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಈ ಹೊಸ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಹೊಸ ಪ್ರಗತಿಯ

ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ.ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನಗೆ “ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ” ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗಿದೆ.

4.3. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ :

ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್‌ಪೋರ್ಡ್‌ನಂತಹ ಹಲವಾರು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಾದರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿತ್ತು.ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಗುಂಪಾಗಿ ನೋಡಿದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂಬ ಪದವು ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅಧ್ಯಯನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.ಮತ್ತು ತಾಜಾ ಪುರಾವೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಈ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು.ಆದರೆ ಅವರು ಹಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಯ ಬೋಧನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿರಾಶರಾದರು.ಜನಾಂಗೀಯ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮಂಜಸವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುವುದು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುರಾವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಪ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಆ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಮಾದರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿತ್ತು.ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಡುವಳಿಕೆಯ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಗುಂಪಾಗಿ ವೀಕ್ಷಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಊಹೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅಧ್ಯಯನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ತಾಜಾ ಸಾಕ್ಷ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಈ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.ಸಾಧ್ಯತೆದ ಗುಂಪುಗಳ

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಜೋಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿಮದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಪವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು 1960 ರ ದಶಕದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಂದೋಲನವಾಗಿದ್ದು, ಈಗ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ತಾರ್ಕಿಕ ಧನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸಂಶೋಧನಾ ತತ್ವವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು. ಇದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಮೊದಲು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಅಥವಾ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಕ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾದ ಯಾವುದೇ ಹಿಂದಿನ ಅವಶೇಷಗಳು, ಈ ಅವಶೇಷಗಳ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೊಸ ಅಥವಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. 1960-1970 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿದೆ ಆದರೂ ಕೆಲವರು ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾರಂಭ ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದುವರಿದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಆಗಿನ ಪ್ರಬಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಮೂಲಭೂತವಾದ ವಿರಾಮವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಧಾನಗಳು, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗುರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಕಸನಗೊಂಡರೂ, ಅದರ ಕೇಂದ್ರ ತತ್ವಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

1 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಹಿಂದಿನದನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜೋಡಣೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿವರಣೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಾರ್ಕಿಕ ಸಕಾರಾತ್ಮಕತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಜನರು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿವರಣೆಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತವೆ ಇದನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

2. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಉದ್ಯೋಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬದಲಾಣೆಗೆ ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

3. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಗುರಿಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಗಮನ, ವ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹೊಸ ಪ್ರಕಾರದ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಏಕೀಕರಣ, ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಜ್ಞರ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದು, ಹಿಂದಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ವಿವರಣೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಹಲವಾರು ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧಾನದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಲೆಸ್ಲಿ ವೈಟ್ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಲೆವಿಸ್ ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ದೈಹಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಸಾಧನವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಮುಖ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಉಪವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯು ಸಮತೋಲನವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹೋಮಿಯೋಸ್ಟಾಟಿಕ್ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಈ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸಹ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಬಾಹ್ಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಸರ ಅವನತಿ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ ಮತ್ತು ಈ ಭಾಗಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಹೇಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕತೆಯು ಸಿಂಕ್ರೊನಸ್ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಅನೇಕ ಸ್ವ-ಶೈಲಿಯ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ವಿಧಾನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ

ಇದ್ದವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, 19 ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

4.4. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ:

ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಚಯಿಸಿದವರು ಲುಡ್ವಿಗ್ ವಾನ್ ಬರ್ಟಾಲನ್. ವಸ್ತುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳ ಸಮರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದು ಇದರ ಪ್ರಮುಖ ಆಲೋಚನೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ “ವ್ಯವಸ್ಥೆ” ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂವಾದ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ, ಕೇಂದ್ರಿಕರಣ, ಸ್ಪರ್ಧೆ ಅಂತಿಮ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಉಹಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ (GTS) ಒಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಭಾಗವಾಗಿದ್ದು ಅದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಭೂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಧಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಒಂದು ವಿಧಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಲುಡ್ವಿಗ್ ವಾನ್ ಬರ್ಟಾಲನ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅವರು ಜ್ಞಾನದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಅನ್ವಯದ ಹಲವು ಸಂಭಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ. ಮಾನವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ನಾವು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದರರ್ಥ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಬಹಳ ಅಮೂರ್ತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾನದ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದರಿಂದ, ನಾವು ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿಂತನೆಯು

ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹಿಸಲು ನಮಗೆ ಅವರು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರಚೋದನೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ದತ್ತಾಂಶವು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅದೇನೇ ಇದ್ದರೂ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿತರಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಧಾನದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಏಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಥವಾ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕನಿಷ್ಠ ಯುರೋಪ್-ಅಮೇರಿಕನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನದಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿವೆ. ಮಾನವೀಯ, ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ವಿಧಾನ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ರೂಪಗಳು ಈಗ ಹಿಂದೆ ಬೈಬಲ್ ಇದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಮಹತ್ವದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಉಳಿದಿವೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ.

4.5. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ :

ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಾನವನ ನಡುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮೊದಲು 1975 ರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮೈಕಲ್ ಬಿ ಸ್ಕಿಪರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ಜೆ ಜೇಫರ್ಸನ್‌ರೀಡ್, ವಿಲಿಯಂ ರಾತ್ಜೆ ರವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ತನ್ನದೆಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಳಕೆಯು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಾನವನ ನಡುವಳಿಕೆ ಎಂಬ ಪುನರ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಬಳಸುವ

ವಿಧಾನದ ಮೇಲೆ ಸಕಾರ್ಥತೆ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಪರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.ಇದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂದರ್ಭಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುತ್ತದೆ, ಅದೇ ರೀತಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಲ್ಲದ ರೂಪಾಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.ಇದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅದು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾನವನ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ವರ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಸ್ತುವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಾನವನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬಹುದು. ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು, ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯ ರೀತಿ, ಕುಟುಂಬ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ವೇಷ-ಭೂಷಣ, ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರ, ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ, ತಂತ್ರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಡವಳಿಕೆ ಧರ್ಮ, ಸಂಕೇತ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಭಾಷೆ ಮುಂತಾದವಗಳಲ್ಲಿ ಆತನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕುರಿತು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ವರ್ತನಾ ಪುರಾತತ್ವವು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿಕಾಸ ವೈವಿಧ್ಯ ಸಮಾಜಗಳು ವಿವಿಧ ಪರಿಸರಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಹೊಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವನಿಂದ ಆಧುನಿಕ ಮಾನವನರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮಾನವ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ನಡವಳಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.ಮಾನವನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ.ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿಧಾನ, ಕುಟುಂಬ, ಆಹಾರ, ಉಡುಗೆ, ನಡವಳಿಕೆ, ಸಂಬಂಧಗಳು, ಬೇಟೆಯಾಡುವುದು, ತಂತ್ರಗಳು,

ಧರ್ಮ, ಭಾಷಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಮುತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆ.ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ತಂತ್ರ- 1

ಮೈಕಲ್ ಸ್ಕಾಫರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಿವರಿಸಿರುವ ತಂತ್ರ-1 ಹಿಂದಿನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುಂಪಿನ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಳಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ.ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜನರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಬಳಸಿದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದು.ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಆಹಾರದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಮಾಡಬಹುದು.

ತಂತ್ರ- 2

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಂತ್ರ 2 ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.ಈ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದೊಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಪೆಶ್ಚೆಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದಾಗಿ ಈ ತಂತ್ರವು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪ-ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸದೊಳಗೆ ಗತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ಅಭ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ತಂತ್ರ- 3

ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಹಿಂದಿನ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ತಂತ್ರ-3 ಸ್ವತಃ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಖರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯಂತಹ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಮಾನವರು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ

ಎಂಬುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಭೂತಕಾಲವು ವರ್ತಮಾನದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮೈಕೆಲ್ ಶಾಫರ್ ಇದನ್ನು ಸವಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯ ಈ ವಿಷಯವು ಪಾಲ್ ಎಸ್. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅವರ ಬರಹಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದೆ. ಮಾನವರು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಓವರ್‌ಕಿಲ್ ಹೈಪೋಥಿಸಿಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿವಾದಾತ್ಮಕವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಏರುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಮಾನವರು ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಇಂದು ಎಥ್ನೋಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮೂಲಕ ಕಾಣಬಹುದು.

ತಂತ್ರ- 4

ಈ ತಂತ್ರವು ಸಮಕಾಲೀನ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಇಂದಿನ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಂತ್ರವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳ ಜನರು ಸರಕುಗಳ ಸೇವನೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೇತರ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮಾಜಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಈ ತಂತ್ರವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಭವಿಷ್ಯದ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನೂ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.²¹ ನೇ ಶತಮಾನದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅನೇಕ ಆಧುನಿಕ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ತಂತ್ರ 4 ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. 1975 ರಲ್ಲಿ ನಡವಳಿಕೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವು ಮೈಕೆಲ್ ಶಾಫರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ನಾಲ್ಕು ತಂತ್ರಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಾಗ ಇದನ್ನು

ಇತರ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ನೋಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಆಲೋಚನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. 2010 ರಲ್ಲಿ ಸೊಸೈಟಿ ಫಾರ್ ಅಮೇರಿಕನ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಎಂಬುದು ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತು, ಇದರಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮೈಕೆಲ್ ಶಾಫರ್ ಮತ್ತು ಬಿಹೇವಿಯರಲ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿಗೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

4.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರೀಶಿಲಿಸಿ.

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೊರ್ಡ್ ಎಂಬ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು ----- ಜನಾಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದನು.

2. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. ----- ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

3. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಬರೆಯಿರಿ.

4. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರೇನು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5. ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೋರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ದೈಹಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಸಾಧನ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು

6. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಂಕುಚಿತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ “ವ್ಯವಸ್ಥೆ” ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7) ಈ ಕೆಳಗಿನವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲ-----

1) ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್

2) ವೆಸ್ಲಿವೆಟ್

3) ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೊರ್ಡ್

4) ಡೇವಿಡ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್

8) GTS ಎಂದರೆ -----

1) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ

2) ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ

3) ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ

4) ವರ್ತನೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಉತ್ತರಗಳು

1) ಎಸ್ಕಿಮೋ

2) 1975

3) ಉಪ್ಪು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ನಡೆಸುವುದೇ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

4) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಸ್ತುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

5) ಸರಿ.

6) ತಪ್ಪು.

7) ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್

8) ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ

4.7. ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಾಂಶಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೆಯಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಹುಟ್ಟು, ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಜನಾಂಗೀಯ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂಬ ಪದದ ಹುಟ್ಟು, ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೇಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಬದ್ಧವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವನ ನಡವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಶವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿದೆ.

4.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು - ವೆಸ್ಲಿವೆಟ್ಟ, ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್ ಪೋರ್ಡ್, ಡೆವಿಡ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಮುಂತಾದವರು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ -ಲಿವಿಸ್ ಬಿನ್‌ಪೋರ್ಡ್ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.
- ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ - ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದೆ.
- ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ - ಇದು ಮಾನವನ ನಡುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

4.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
2. ವರ್ತನೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
3. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ.
4. ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

4.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960

ಘಟಕ - 5

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪುರಾತತ್ವ, ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ,
ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ, ಪ್ರಚಲಿತ ಪುರಾತತ್ವ

ರಚನೆ

- 5.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 5.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 5.2 ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪುರಾತತ್ವ
- 5.3 ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ
- 5.4 ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ
- 5.5 ಪ್ರಚಲಿತ ಪುರಾತತ್ವ
- 5.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರೀಶೀಲಿಸಿ
- 5.7 ಸಾರಾಂಶ
- 5.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 5.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 5.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

5.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಪ್ರಚಲಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಿರಿ.

5.1 ಪೀಠಿಕೆ

1970ರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಇಯಾನ್ ಹಾಡ್ಡರ್, ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥೆಗಳು, ಕರಿಯರಲ್ಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

5.2 ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ

ಇದನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅದರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್ಮಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳ ಸರಣಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು "ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಒಂದು ಸಡಿಲವಾದ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಚಿಂತನೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು" ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಆಂದೋಲನದೊಳಗೆ, ರಚನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ನಿಯೋ-ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ, ಇದು ವಿದ್ಯಮಾನಶಾಸ್ತ್ರದಂತಹ ವಿವಿಧ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು

ಹೊಂದಿದೆ.ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಚಳುವಳಿಯು ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಮ್‌ನಲ್ಲಿ 1970 ರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 1980 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಇಯಾನ್ ಹಾಡರ್, ಡೇನಿಯಲ್ ಮಿಲ್ಲರ್, ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಟಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪೀಟರ್ ಉಕ್ನೊ ಅವರಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿದ್ದರು, ಅವರು ಫ್ರೆಂಚ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಆಧುನಿಕೋತ್ತರವಾದ ಮತ್ತು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. . ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಸಮಾನಾಂತರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಅನುಸರಿಸಿದವು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿತ್ತು, 1960 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಲೆವಿಸ್ ಬಿನ್‌ಪೋರ್ಡ್‌ನಂತಹ 'ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು' ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಇದು 1970 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆಂಗ್ಲೋಫೋನ್ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿತು, ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿದರೆ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ತೀರ್ಮಾನಗಳಿಗೆ ಬರಬಹುದು.

ಯುನೈಟೆಡ್ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪೋಸ್ಟ್-ಪ್ರೊಸೆಕ್ಯುಲಿಸಮ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಚಲನೆಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಮ್‌ನಲ್ಲಿ, ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತ್ತು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಂತನೆಯ ಮೇಲೆ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠತೆ

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆವಾದಿಗಳ ವಿಧಾನವು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆವಾದಿಗಳ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊಸೆಷುವಲಿಸ್ಟ್‌ಗಳು, ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾದಿಗಳಾಗಿ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತನಿಖೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನವು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು, ಆದ್ದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪುರಾವೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಈ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು ಮತ್ತು ಬದಲಿಗೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯಿಂದ ಯಾವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬಹುದು ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಿತು.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಜಾನ್ಸನ್ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, "ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ತಜ್ಞರು ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಡೇಟಾವನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ; ಬದಲಿಗೆ, ನಾವು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೋಡದ ಮೂಲಕ ಡೇಟಾವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ."

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ನಂತರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆವಾದಿಗಳು "ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು... ಅವರು ಅದನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ" ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶದ ಅವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಈ ಪಕ್ಷಪಾತವು ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಡೇನಿಯಲ್ ಮಿಲ್ಲರ್ ಅವರು ಸಂವೇದನಾಶೀಲರ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನ, ಗ್ರಹಿಸಲು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾನ್ಯವೆಂದು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮೇಲೆ ಗಣ್ಯರಿಂದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ, ಮಿಲ್ಲರ್ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಸ್ ಟಿಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮತ್ತು ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಮಾನವ ಸಮಾಜಗಳು ಎದುರಿಸಲಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಡುವ ಮೂಲಕ, ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಪೋಸ್ಟ್-ಪ್ರೊಸೆಸುವಲಿಸ್ಟ್‌ಗಳು ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮಂತ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ದೇಶಗಳ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಎರಡನೇ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಬಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇತರ ಜನಾಂಗೀಯ ಅಥವಾ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇಯಾನ್ ಹೊಡ್ಡರ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬದಲಿಗೆ ಅವರು ಈ ಗುಂಪುಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.[11] ಹೊಡ್ಡರ್ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಪೋಸ್ಟ್-ಪ್ರೊಸೆಸುವಲಿಸ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲವಾದರೂ, 1986 ರಲ್ಲಿ ವರ್ಲ್ಡ್ ಆರ್ಕಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿಸ್ತಿನೊಳಗೆ ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿ, ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಗಣ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು.

ಮೈಕೆಲ್ ಶಾಂಕ್ಸ್, ಕ್ರಿಸ್ಟೋಫರ್ ಟಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪೀಟರ್ ಉಕ್ಕೊ ಅವರಂತಹ ಹಲವಾರು ಪೋಸ್ಟ್-ಪ್ರೊಸೆಸುವಲಿಸ್ಟ್‌ಗಳು, "ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಭೂತಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನದ ಅಧಿಕೃತ

ಮೂಲವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದರು, ಆ ಮೂಲಕ "ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿರೋಧಿಸಲು ಜನರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ... ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅದರ ಬೆಂಬಲಿಗರು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವುದು ... ಗಣ್ಯರ ಆಡಂಬರಗಳು ಎಂದು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.

ಟೀಕೆ

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಕಾಲಿನ್ ರೆನ್‌ಪ್ರೂ ಮತ್ತು ಪಾಲ್ ಬಾನ್ ಅವರು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, "ಅದರ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ವಿಮರ್ಶಕರು, [ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ], ಹಲವಾರು ಮಾನ್ಯ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ, [ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾದ] ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರು. ಈ ವಿಮರ್ಶಕರಿಗೆ ಇದು ಇತರ ವಿಭಾಗಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತರಲಾಯಿತು, ಆದ್ದರಿಂದ "ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ" ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ "ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ" ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವಾಗ, ಅದು ಪೂರಕವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ದುರಹಂಕಾರದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.ಅವರ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ "ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ವಿಮರ್ಶೆ" (1987), ತಿಮೋತಿ ಕೆ. ಅರ್ಲೆ ಮತ್ತು ರಾಬರ್ಟ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಪ್ಯೂಸೆಲ್ ಅವರು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಚಳುವಳಿಯು "ಆಮೂಲಾಗ್ರ ವಿಮರ್ಶೆ" ಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅದು ಕೆಲವು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದರು. , ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ವಿಧಾನವು ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ವಿಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

5.3 ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ

1980 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಯಾನ್ ಹಾಡರ್ ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ, ಇದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಸೌಮ್ಯೋಕ್ತವಾಗಿ 'ಹೊಸ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್‌ನ 'ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ'ವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ ಅಥವಾ ಇಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದನ್ನು 'ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು' ಹೊರಹಾಕಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆವು. ವರ್ಗೀಕರಣ' ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಪರವಾಗಿ, ಈ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಡೇಟಾ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ. ನಾವು ಇದನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ 1963 ರಲ್ಲಿ 1990 ರ ದಶಕದ

ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ಇದು ಹಾಡರ್ ಅವರ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.

ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೇನು? ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್‌ನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ನಿಘಂಟಿನಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆಯುವುದು:

"1980 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಯಾನ್ ಹೂಡ್ಡರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ವಿಧಾನ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಎರಡು ಸಾಲಿನ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು; ವಸ್ತುವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅದನ್ನು ಎಳೆಯುವ ದೊಡ್ಡ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇರಿಸುವ ಮೂಲಕ. ಎರಡನೆಯದು ಹಿಂದೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇರಿಸಲಾದ ಸಂಘಗಳ ಜಾಲಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳು ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದಗಳಾಗಿರುವಂತೆ ಅಂತಹ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವೆಂದರೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ; ಅವುಗಳನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರ್ಥವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿನಿಕತನ ತೋರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಆದರೆ ಈ 'ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ' ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ನಿಮಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೀವು 'ಹೂ' ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನಲ್ಲ. 1976 ರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವನಾಗಿ, ನಾನು ತಪ್ಪೊಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಹೂಡ್ಡರ್ ಏನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮೊದಲ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕೇವಲ ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರಬಹುದು ಆದರೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮರುಪಡೆಯಲಾದ ವಿವರವಾದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಕಲಾಕೃತಿಯು ಕಲೆಯಾಗಿ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂದರ್ಭವು ಕೇವಲ ಅವುಗಳ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂದರ್ಭದ ನಿಯೋಜನೆಯು ಪರಿಸರ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಅದರ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವಾಗಿದೆ. ಯುರೋಪಿಯನ್, ಮಧ್ಯಪ್ರಾಚ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಆಫ್ರಿಕನ್ ಪ್ರದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ, ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಪ್ಯಾಲಿಯೊಲಿಥಿಕ್, ನವಶಿಲಾಯುಗದ, ಚಾಕೊಲಿಥಿಕ್ (ತಾಮ್ರ) ಯುಗ,

ಕಂಚು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುವಾಗ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಕಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಯ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ.

1950 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಗ್ರಹಾಂ ಕ್ಲಾರ್ಕ್, ಟರ್ಮಿನಲ್ ಮೇಲಿನ ಪ್ಯಾಲಿಯೊಲಿಥಿಕ್ ಮತ್ತು ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಆರಂಭದ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು 'ಮೆಸೊಲಿಥಿಕ್' ಎಂದು ಕರೆಯುವದನ್ನು ಎದುರಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ನೋವಿನಿಂದ ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ 90% ವಿಘಟನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು ಎಂದು ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇದು ಹಾಡರ್ ಅವರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥನೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಾಡರ್ ಅವರ ಎರಡನೇ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಲೆವ್ ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಜಿಮ್ ಡೀಟ್ಜ್ ಅವರು ಕೆಲವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ತಮ್ಮ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬಹುದು ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ಸರಳವಾದ ಮೇಣದಬತ್ತಿಯು ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಅದು ಔಪಚಾರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅಥವಾ ಬಹುಶಃ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ನಾವು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾದ ಸೆಟ್ಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮರುಪಡೆಯದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಅದರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ.

ನಾನು ಹೋಡರ್ ಅವರನ್ನು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಐದನೇ ಟಕಿಲಾವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಡರ್ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಸಹವರ್ತಿ, ಮತ್ತು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ. ಆದರೆ ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಸ್ಥಾಪಿತ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೃಹತ್ ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗೊಬ್ಲೆಟೆಪ್. ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಅನಟೋಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 10,000 :ಅಇ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಇಯಾನ್ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ವಿ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ನಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆರೆದ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು 90% ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಕಳಪೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ. ನನ್ನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾನು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ನಿವಾಸಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತನ್ನು ಊಹಿಸಲು ನಾನು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ

ಒತ್ತಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಮತ್ತು ಠೇವಣಿ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಮೀರಿ, ನಿವಾಸಿಗಳು ಯಾರೆಂಬುದರ ಸುಳಿವು ನನಗೆ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ.

ನಾನು ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್‌ನ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಡರ್‌ನ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ನಾನು ಜೂಲಿಯನ್ ಸ್ಟೀವರ್ಡ್‌ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಲ್ಟರ್ ಟೇಲರ್‌ನ ಸಂಯೋಜಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿಂಧುತ್ವವನ್ನು ಸಹ ಗುರುತಿಸುತ್ತೇನೆ; ಲೆಸ್ಲಿ ವೈಟ್ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಸನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಸನ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನವವಿಕಾಸವಾದದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಇವುಗಳು ಕೂಡ ಅಮೆರಿಕದ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಯಾವುದೇ ಜನರಿಗೆ ಅಗೌರವವಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ, US ಕ್ಷೇತ್ರ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಪ್ರಾಕ್ತನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಠೇವಣಿ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೋಂದಣಿ ಅಥವಾ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಧಾರಣ ಮತ್ತು ನಂತರ ನಾವು ಈ ಮಾನ್ಯ ಆದರೆ ಭವ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲವಂತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ತಿಳಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಡೇಟಾವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿರಿ, ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದವನಾಗಿ, ನಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಿರಾಶೆಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ... ಆದರೆ ನಾನು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಜೀವನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವುದು ಮೊದಲು ನಾನು ಪ್ರಮುಖ ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಹುವರ್ಷದ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

5.4 ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ

ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಲಿಂಗ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಾರೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ವಸ್ತು (ಮತ್ತು ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ) ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಭೌತಿಕ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಬದುಕಬಲ್ಲವು, ಆದರೂ ಅವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ

ತೆರೆದಿರುತ್ತವೆ. ಲಿಂಗಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವು ಕುಟುಂಬಗಳು, ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳು, ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳಂತಹ ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಈ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು 20 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಮಾಜಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ವಿಕಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು 1960 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಬ್ರೂಸ್ ಟ್ರಿಗ್ಗರ್ ಅವರು ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಶಿಸ್ತಿನ ಇತರ ರೂಪಾಂತರಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಿದರು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕ-ವರ್ಗದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅದರಲ್ಲಿ "ಸಂಶೋಧನೆಯ ಪರ್ಯಾಯ ಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಬದಲು, ಅದು ಹೊಂದಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಇತರ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ."

ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ಬದಲಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಜೈವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನಾತ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತದೆ. ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ದ್ವಿಗುಣವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ಲಿಂಗ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಲಿಂಗ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜನಾಂಗೀಯತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಆಧುನಿಕ ರಚನೆಯು ಹಿಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ವಿಧಾನಗಳು "ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಒಂದು ವಿಷಯವಲ್ಲ". ಹೊಸ

ಲಿಂಗ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಈ ಗಮನದ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಲಿಂಗ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಪಾತ್ರಗಳು ಒಮ್ಮೆ ನಂಬಿದಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲಿಂಗಗಳ ನಡುವಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವಿಭಜನೆ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕ ಅಂಗರಚನಾಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಬಯಕೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಊಹೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ, ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತವಿಕವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ

ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅದೃಶ್ಯತೆಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ, ಇದು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಲಿಂಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಅಂಶವು ಮಹಿಳೆಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಂತಹ ಇತರ ಚಳುವಳಿಗಳು ಜನಾಂಗ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವರ್ಗದ ಛೇದಕವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಬ್ಲಾಕ್ ಫೆಮಿನಿಸ್ಟ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ

ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥೆಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು, ಕರಿಯರಲ್ಲದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು "ಇತರ" ಮಾಡಲು ಒಲವು ತೋರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ-ಕಲ್ಪಿತ ಸ್ಟೀರಿಯೊಟೈಪ್‌ಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳು ಉಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಟೀರಿಯೊಟೈಪ್‌ಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ಇತರೀಕರಣವನ್ನು ತೋಡಿದುಹಾಕಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪು ಗುಲಾಮರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಧೈಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಇದು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಮಸೂರದ ಮೂಲಕ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗದ ಮಸೂರದ ಮೂಲಕ ಕಪ್ಪು ಗುಲಾಮರನ್ನು ನೋಡುವುದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಗುಲಾಮರ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರ್ಯಾಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಗುಲಾಮರನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಮತ್ತು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸ್ಟೀರಿಯೊಟೈಪ್ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೈಪರ್-ಎಮಾಸ್ಕುಲೇಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರೋಧಿ ಎಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಧಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಲಿಂಗ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಈ ಸ್ಟೀರಿಯೊಟೈಪ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಬಂಧಿತ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸ್ಟೀರಿಯೊಟೈಪ್‌ಗಳ ಲಗತ್ತಿಸದೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಬಂಧಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹು ಆಯಾಮದ ಕುಟುಂಬ ದೇಶೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ, ಕುಟುಂಬ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗುಲಾಮ ಪುರುಷರು ಮನೆಯಿಂದ ಗೈರುಹಾಜರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು

ಗುಲಾಮರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರೋಧಿಗಳು ಎಂಬ ಹಿಂದಿನ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಗುಲಾಮ ಪುರುಷರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ.

ಇತಿಹಾಸ

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಮಾಜದಿಂದಾಗಿ ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುರುಷತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪುರುಷ-ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ರಚನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ವರ್ಣಭೇದ ನೀತಿ, ಲಿಂಗಭೇದಭಾವ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ, ಇಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುರುಷ-ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಲಿಂಗ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ 2 ನೇ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಊಹೆಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಊಹೆಗಳು ಸಮಾಜಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದರು. 1960 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೀಮಿತ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದಶಕಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಊಹೆಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಲು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಲೈಂಗಿಕತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಭೇದನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಮಾರ್ಗರೇಟ್ ಕಾಂಕಿ ಮತ್ತು ಜಾನೆಟ್ ಡಿ. ಸ್ವೆಕ್ಟ್ (1984) ಆಂಗ್ಲೋ-ಅಮೆರಿಕನ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ

ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಒಳನೋಟಗಳ ಅನ್ವಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಮೊದಲಿಗರು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸ್ಕಾಂಡಿನೇವಿಯನ್, ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಾರ್ವೇಜಿಯನ್, ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಈಗಾಗಲೇ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ (ಪೂರ್ವ) ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯೊಳಗೆ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪಾಕವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು "ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪುರುಷರೇ?" ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. 1979 ರಲ್ಲಿ ನಾರ್ವೇಜಿಯನ್ ಆರ್ಕಿಯಲಾಜಿಕಲ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನಿಂದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಮೀಸಲಾದ ಜರ್ನಲ್; ಕೆ.ಎ.ಎನ್. Kvinner ಮತ್ತು Arkeologii Norge [ಅನುವಾದ. 1985 ರಿಂದ 2005 ರವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ನಾರ್ವೇಯಲ್ಲಿನ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾರಣ, ಇದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪಕ್ಷಪಾತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದಿದೆ, ಆದರೆ ಈ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಅಸಮಪಾರ್ಶ್ವದ ವಿಧಾನವಿದೆ. ಪುರುಷ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇಂದಿನ ಲಿಂಗ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಪುರುಷರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ರಚನೆಯಿಂದಾಗಿ ಬೈನರಿ ಅಲ್ಲದ ಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಲಾ ಟೋಲಿಟಾ-ಟುಮಾಕೊ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಬೈನರಿ ಅಲ್ಲದ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಿದ್ದರೂ, ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಲಿಂಗ ಪಕ್ಷಪಾತದ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಶೋಧಕರು ಮಿಶ್ರ-ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಮುಖ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಡಬ್ಲ್ಯೂ. ಕಾಂಕಿ ಮತ್ತು ಜೋನ್ ಎಂ. ಗೆರೊ ಅವರು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಲಿಂಗವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದ ತಂತ್ರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಾಣ, ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ವಿಕಸನೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಆರು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲಿನ ಹೊಸ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾನಿಕಾರಕ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆಯಾದರೂ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಕೆಲವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಪಾಲ್ ಬಾನ್, ಅವರು 1992 ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು:

ಇತ್ತೀಚಿನ ಏಕಾಏಕಿ - ಇದು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಉತ್ತಮ ಹಳೆಯ ದಿನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ (ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಒಂದು ರಾಕೆಟ್) - ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಇದು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ (ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಹೊಸ ರಾಕೆಟ್). ಹೌದು, ಜನರು, ಸಹೋದರಿಯರು ತಮಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ... 'ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ' ಕುರಿತಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಮಹಿಳಾ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು (ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸರಿಯಾಗಿರಲು ಬಯಸುವ ಕೆಲವು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಅಥವಾ ಟ್ರೆಂಡಿ ಪುರುಷರು) ನಡೆಸದೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕೆಲವು ಗುರಿಗಳು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿವೆ, ಆದರೆ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಮಾಡಿದಂತೆ ಬ್ಯಾಂಡ್‌ವ್ಯಾಗನ್ ತುಂಬಾ ದೂರ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿಸಬಾರದು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಞಿಯರ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಕೊರತೆಯು ಸಂಶೋಷದಾಯಕ ಸಿನಿಕರಿಂದ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಲಿಂಗವು ತಳೀಯವಾಗಿ ಆನುವಂಶಿಕವಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವತೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ವಾದಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯು ಜೈವಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಕ್ಲಾಸೆನ್ 1992, ಗಿಲ್‌ಕ್ರಿಸ್ಟ್ 1991, ನೆಲ್ಸನ್ 1997). ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ವ್ಯತಿಪರರಿಗೆ, ಲೈಂಗಿಕತೆಯು "ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಲಿಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ನೆಲ" ಅಲ್ಲ (ಮೋರಿಸ್ 1995, 568-569) ಮತ್ತು "ಸೆಕ್ಸಿಂಗ್ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ... ಲೈಂಗಿಕತೆಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಞಾತ ಲೈಂಗಿಕತೆಯ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರ, ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ" (ಕ್ಲಾಸೆನ್ 1992, 4), ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ತತ್ವಚಿಂತನೆಗಳು ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜೈವಿಕ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಭೌತಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು

ನೀಡಿದ ಅಡ್ಡ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ಲೈಂಗಿಕ ದ್ರವತೆಯ ಈ ವಿಧಾನವು, ಅಂದರೆ ಲೈಂಗಿಕತೆಯು ಅಡ್ಡ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ ಮತ್ತು ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದ ಅವಶೇಷಗಳಿಗೆ ಆಟಂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ವ್ಯಾಪಕ ಅನ್ವಯದಿಂದ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಡೆಸಿದ ಇಂತಹ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ತೀರ್ಮಾನಗಳು ಅವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಆಟಂ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮಾಜದ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಪಾತ್ರದ/ಆಡುವ ಪಾತ್ರದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೆಚ್ಚು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಡೇಟಾವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಡೇಟಾದ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಸೇರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಲಿಂಗ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತವೆ (ಗಿಲ್ಕ್ರಿಸ್ಟ್ 1991, ಲೀಕ್ 2003), ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇತ್ತೀಚಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವು ಕೆಲವು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯೇತರ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ವರ್ಗಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪುರುಷ-ಹೆಣ್ಣಿನ ದ್ವಿಗುಣದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸವಾಲು ಮಾಡಿದೆ. ಅನ್ವೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ (ಹಾರ್ಡ್ 1994, ಹೋಲಿಮನ್ 1997). ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವು ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಸವಾಲು ಮಾಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುಗಳು, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು (ನೆಲ್ಸನ್ 1997).

5.5 ಪ್ರಚಲಿತ ಪುರಾತತ್ವ

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಾನವ ಸಮಾಜಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಸ್ತಕೃತಿಗಳು, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಜೈವಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಪರಿಸರದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನಸ್ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾರ್ಯಸರಣಿಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ಇದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾನವಕುಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪವಿಭಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಭಾಗವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು 2.5 ದಶಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾದಂದಿನಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳವರೆಗಿನ ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಸಮಾಜಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಆಗಮನದವರೆಗಿನ ಒಟ್ಟು ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದ ಸುಮಾರು 99%ರಷ್ಟನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಅನೇಕ, ವಿವಿಧ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇವು ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ.

ಶಿಸ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಉತ್ಖನನ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯಲು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ-ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ಚರಿತ್ರೆ, ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಜನಾಂಗಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂವಿಜ್ಞಾನ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾಹಿತಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಚೀನ-ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಾಗೈವಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಚೀನ-ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಚೀನ-ಜನಾಂಗೀಯ-ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ(ಪೇಲಿಯೊಎನ್‌ನೊಬಾಟನಿ) ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ-ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಯುರೋಪ್‌ನಲ್ಲಿ 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತನ-ವಸ್ತು ಶೋಧನೆಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆಗೆ ಅದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಒಂದು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಅಧ್ಯಯನವಾಯಿತು. ಅದರ ಆರಂಭಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ; ಉದಾ. ಕಡಲತಡಿಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ತ್ರೀಸಮಾನತಾವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತನ-ಖಗೋಳವಿಜ್ಞಾನ. ಅಲ್ಲದೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಹಲವಾರು ವಿವಿಧ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ.

5.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು _____ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ.
- 2) ಗ್ರಹಾಂ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಒಬ್ಬ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನು _____ ದೇಶದವನು.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- 3) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು?
- 4) 'ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ'ವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಯಾರು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5) ಕಪ್ಪು ಸ್ತೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಕಪ್ಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತವೆ.
- 6) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ಮೊದಲು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 7) ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ನೇತಾರ ಯಾರು?
1. ಡೇನಿಯಲ್ ಮಿಲ್ಲರ್ 2. ಲೆವಿಸ್ ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್ 3. ಪೀಟರ್ ಚಾನ್ 4. ಪಾಲ್ ಬಾನ್
- 8) ನವಶಿಲಾಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ವರ್ಷ -----
1. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 10000 2. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 7000 3. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 5000 4. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1500

ಉತ್ತರಗಳು :

- 1) ಗ್ರೀಕ್ 2) ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್
- 3) 1970ರ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- 4) ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್‌ನ 5) ಸರಿ 6) ತಪ್ಪು 7) 2 8) 1.

5.7 ಸಾರಾಂಶ

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆರಂಭದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಬಲ್ಯದ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಮಾಜದಿಂದಾಗಿ ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಪುರುಷ-ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

5.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿ- 1960ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸ - ಬರವಣಿಗೆ ಆಗಮನದ ಕ್ಷಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಕಾಲ.
- ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ - ಲಿಂಗ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿಂದಿನ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

5.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೇನು?
3. ಲಿಂಗ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
4. ಕಪ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸಿ.
5. ಪ್ರಚಲಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

5.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960
5. ಶ್ರೀಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ - ಪುರಾತತ್ವ ಶೋಧನೆ, ಮೈಸೂರು, 1960

ಅನ್ವೇಷಣೆ ವಿಧಾನಗಳು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳು, ನೆಲೆಗಳ
ಪ್ರಕಾರಗಳು, ನೆಲೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಸಮಸ್ಯಾಧಾರಿತ ವಿಧಾನ, ಸಮೀಕ್ಷೆ

ರಚನೆ

6.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

6.1 ಪೀಠಿಕೆ

6.2 ಅನ್ವೇಷಣೆ ವಿಧಾನಗಳು

6.3 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳು

6.4 ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು

6.5 ನೆಲೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ

6.6 ಸಮಸ್ಯಾಧಾರಿತ ವಿಧಾನ

6.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ

6.8 ಸಾರಾಂಶ

6.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

6.10 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

6.11 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

6.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಪುರಾತತ್ವ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಧಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪರಿಚ್ಛಿಸುವಿರಿ.
- ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.

6.1 ಪೀಠಿಕೆ

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸತ್ಯದಂತಹ ವಸ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಗತಕಾಲದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮತ್ತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ.
- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಸ್ತುಗಳ ಮರಪಡೆಯುವಿಕೆಗೆ ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನದಂತಹ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಾಯವು ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಈ ಘಟಕ ಅಧ್ಯಯನವು ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ನೆಲೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಸಹ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ.

6.2 ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳು

ಪರಿಚಯ :

- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ನೆಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಗಮನಾರ್ಹ ಕುರುಹುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸತ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

- ಇವು ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ವಸತಿ ನೆಲೆ, ನಗರ ತಾಣ, ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಆಶ್ರಯ ದಿಬ್ಬಗಳ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೈಟ್‌ಗಳು ವಿವಿಧ
- ಅದೇ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ದಿಬ್ಬದ ಸ್ಥಳ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಸತತ ತಲೆಮಾರುಗಳು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವವರ್ತಿಗಳ ವಸಾಹತುಗಳ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಗಾಳಿಯ ಸವೆತದಿಂದ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯವರೆಗಿನ ಅನೇಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ರಚನೆಯ ದಿಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾದಚಾರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ

- ಪಾದಚಾರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ತಾಣಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಇದು ನೆಲೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಸರಳವಾದ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಮೈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನೆಲೆಗಳಾಗಲಿಲ್ಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಪಾದಚಾರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ನೆಲೆಯ ಭೂ ಜ್ಞಾನಿಕ, ಸ್ಥಳಾಕೃತಿ ಮತ್ತು ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಅನ್ವೇಷಣೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಉತ್ಕನನದ ಮೊದಲು ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ಮೇಲ್ಮೈಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದ ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಇದನ್ನು 'ದಿಬ್ಬ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರೀಕ್ಷಾ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಇದು ಮೆಡಿಟರೇನಿಯನ್ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಮಲಬಾರ್ ಕರಾವಳಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿತು.
- ಫಲಿತಾಂಶದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, KCHR ವ್ಯಾಪಕ ಉತ್ಖನನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು, ಇದು 2015 ರವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ

- ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣವು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಮುಖವಾದ ದೂರಸಂವೇದಿ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ವಾಯುಗಾಮಿ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶದ ದೂರಸಂವೇದಿ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.
- ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಎರಡು ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ: ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹ, ಇದು ವಿಮಾನ ಅಥವಾ ಉಪಗ್ರಹದಿಂದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅರ್ಥೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಭೂಮಿ ಆಧಾರಿತ ದೂರಸಂವೇದಿ ಅಥವಾ ಸಾಕ್ಷ್ಯಚಿತ್ರ ಪುರಾವೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾದ ಇತರ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣವು ಗತಕಾಲದ ತಲೆಬರಹದ ನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಇದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳ ಲಂಬ (ನೇರ) ಮತ್ತು ಸಮತಲ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ OGS Crawford ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೈಲಟ್ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹಲವಾರು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.
- ಕ್ರಾಫರ್ಡ್ ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರಳಿನ ಗುರುತುಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಗುರುತುಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳ ಗುರುತುಗಳು ಎಂದು ಕರೆದರು.
- ಬೆಳೆ ಗುರುತುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಾಗಿವೆ, ಧನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರಬಹುದು.

- ಶುಷ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧನಾತ್ಮಕ ಗುರುತುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ, ತೇವಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿ ಫಿಟ್ ಅಥವಾ ಕಂದಕದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬೆಳಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ, ವಿಭಿನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.
- ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಬಲವಾದ ಬೆಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಣ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ, ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಸಿರು ಮಾರ್ಕ್ ಆಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ, ಹಳದಿ, ರಿಪ್ಪಿಂಗ್ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿದೆ.
- ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷಣವು (ಉದಾ ಹೂತಿಟ್ಟು ಗೋಡೆ) ಬೆಳೆಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದಾಗ ಋಣಾತ್ಮಕ ಗುರುತುಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳು ಬೇಗ ಹಣ್ಣಾಗುತ್ತವೆ (ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಇರುವುದರಿಂದ) ಮತ್ತು ಹಳದಿ ಗುರುತು ಹಸಿರು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬೆಳೆ ಗುರುತುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶದ ವಿತರಣೆ.
- ನೆರಳಿನ ಗುರುತುಗಳು - ಕಡಿಮೆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ, ದಿನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ, ನೆರಳು ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ದವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನೆಲದ ಮಟ್ಟದ ಎರಕಹೊಯ್ದ ನೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ಮಣ್ಣಿನ ಗುರುತುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ಮೇಲ್ಮೈ ಮಣ್ಣಿನ ಬಣ್ಣದ ನಡುವಿನ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.
- ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರಾಚೀನ ರಚನೆಗಳ ಮಣ್ಣಿನ ಗುರುತುಗಳು ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಚನೆಯು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ನೆರಳಿನ ಗುರುತುಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಗುರುತುಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳೆ ಗುರುತುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಸರ್ವೇಯರ್‌ಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಗೋಚರ ಮಾದರಿಗಳ ಓರೆಯಾದ ಮತ್ತು ಲಂಬವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ನಂತರ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು.

ಮಾದರಿ ತಂತ್ರಗಳು

- ವಿವಿಧ ಪರಿಸರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ತಂತ್ರ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಭೂದೃಶ್ಯದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಭೂದೃಶ್ಯದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು (ಚೌಕಗಳು ಅಥವಾ ಚತುರ್ಭುಜಗಳು) ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಕೇಪ್ (ಟ್ರಾನ್‌ಸೆಕ್ಟ್‌ಗಳು) ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆಯುವ ರೇಖೆಗಳ ಮೂಲಕ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.
- ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಪೀಟರ್ ಹ್ಯಾಗೆಟ್ ಮಾನವ ಭೂಗೋಳದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಭೂತ ಮಾದರಿ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸರಳವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ, ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ, ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ.
- ಅವರ ಸರಳವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿಯು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಿಡ್ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ನಂತರ x-ಅಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಿಂದುವನ್ನು ಮತ್ತು y-ಅಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಿಂದುವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೋಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಈ ಅಕ್ಷದ ಬಿಂದುಗಳಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದ ಎರಡು ರೇಖೆಗಳು ಎಲ್ಲಿ ದಾಟುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಭೂದೃಶ್ಯದ ಮೇಲೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.
- ಅಂತಹ ಎಷ್ಟು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಮಯ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲಾದ ಪ್ರದೇಶದ ಗಾತ್ರವು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು, ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರ್ವತಗಳು, ತಗ್ಗು ಬೆಟ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳಂತಹ ಭೌಗೋಳಿಕ ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರತಿ ವಲಯವನ್ನು ನಂತರ ಸರಳವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾದರಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇದು ಕ್ಲಸ್ಟರಿಂಗ್ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

- ಕ್ಲಸ್ಟರಿಂಗ್ ಅನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಮಾಡಬಹುದು, ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗ್ರಿಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮೊದಲ ಚೌಕದೊಳಗಿನ ಬಿಂದುವನ್ನು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರತಿ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ನಿಖರವಾಗಿ ಅದೇ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲೂ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಈ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ಸ್ಟಾಟಿಫೈಡ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಅನ್ಸನ್ ಸ್ಕೋರ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ' (ವಿಶಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುವುದು) ಆದರೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಅಂಶದೊಂದಿಗೆ

ಗುಂಡಿಗಳು

- ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ (ಸೋಂಡೇಜ್ ಅಥವಾ ಟ್ರಯಲ್ ಪಿಟ್‌ಗಳು ಅಥವಾ) ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಉತ್ಪನ್ನ
- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನ ತಂತ್ರದೊಂದಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪನ್ನದ ಮೊದಲು, ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರ ನೆಲೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಸಹ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ
- ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, 2004 ಒಂದು ಜಾಡು ಕಂದಕವನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು.
- 2007 ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಉತ್ಪನ್ನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗದ ಹೊಂಡವನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು, ಇದು ಮರದ ಹಡಗಿನ ಉದ್ದನೆಯ ತುಂಡನ್ನು ನೀಡಿತು.
- ದೊಡ್ಡ ಕಂದಕಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ನಂತರ, ಅದರ ವಿಸ್ತರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿ

- ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ನಿಕ್ಷೇಪದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ನೆಲೆಯ ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ಅವಶೇಷಗಳ ಮಾದರಿ (ಪರಿಸರ-ಸತ್ಯಗಳು): ಮಾದರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಪರಾಗದಂತಹ ಮಾನವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮರುಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.
- ಆರ್ದ್ರ ಮತ್ತು ಒಣ ಜರಡಿ ಎರಡನ್ನೂ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಪರಿಸರ-ಸತ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸೈಟ್‌ನಿಂದ ಇದ್ದಿಲು, ಮೂಳೆ, ಮಠ, ಪರಾಗ, ಬೀಜಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿದರೆ, ಮಾದರಿಯು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ ಅಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಬೇಕು ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗುವುದು, ಇದು ಉತ್ಪನ್ನದ ನಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಉಪಕರಣಗಳು

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲಾತಿಗಾಗಿ ವಿವಿಧ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- ಇದು ಸರಳ ಮಾಪನ ಟೇಪ್‌ನಿಂದ ಬಹುಮುಖಿ ನೆಲದ ಪೆನೆಟ್ರೇಟಿಂಗ್ ರಾಡಾರ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.
- ಮಾಪನ ಟೇಪ್ ಎಂಬುದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮೂಲ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ, ಇದು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಪತ್ತೆಯಾದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಪನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಬಳಸುತ್ತದೆ.
- ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಮೊದಲು ಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.
- ಆಯಸ್ಕಾಂತೀಯ ದಿಕ್ಕುಚಿಹ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದ್ದು, ಸ್ಥಳದ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಮತ್ತು ಹೊರಹೋಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು

- ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಾಧನವು ದೂರ ಸಂವೇದಿ ರಾಡಾರ್ (ಎರಿಯಲ್ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿ), ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರತಿರೋಧಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಉಪಕರಣಗಳು (ರೆಸಿಸಿವಿಟಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ), ನಲ-ಪನಟ್ರೀಟಿಂಗ್ ರಾಡಾರ್, ಪ್ರೋಟಾನ್ ಮ್ಯಾಗ್ನೆಟೋಮೀಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಬಳಸಲಾದ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಾಧನವೆಂದರೆ ಮಾರ್ಟಿನ್-ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಮೀಟರ್ ಮತ್ತು ಜಿಯೋಸ್ಕನ್ ರಿಸರ್ಚ್ RMI5 ನಂತಹ ಅವಳಿ-ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್ ಪ್ರಕಾರ

6.3 ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳು

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದತ್ತಾಂಶದ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿರುತ್ತವೆ.

1. ಕಲಾಕೃತಿಗಳು : ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸ್ವ-ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಎನ್ನುವರು. ಉದಾ: ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಂತಹ ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಆಭರಣಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ..
2. ಪರಿಸರ ಸಂಗತಿಗಳು (ಇಕೋಫ್ಯಾಕ್ಟ್): ಇವುಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಅಜೈವಿಕ ಅವಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಉದಾ: ಬೀಜಗಳು, ಇದ್ದಿಲು, ಖನಿಜಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
3. ನೆಲೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ : ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನೆಲೆಯ ಗಾತ್ರ ಆಳ, ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಬಿರಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೇಯದಾಗಿ ನೆಲೆಯ ವಯಸ್ಸು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು. ಮೂರನೇಯದಾಗಿ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಬೀರಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು.
4. ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು
ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಥವಾ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವಕಾಲ ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೊಂಡ, ಗೋಡೆ, ಅಥವಾ ಕಂದಕಗಳು, ಚರಂಡಿ, ಹಳ್ಳಗಳು, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ :

- 1) ಕಡತಗಳು
- 2) ಹೊಂಡಗಳು
- 3) ಕಂದಕಗಳು
- 4) ಗೋಡೆಗಳು
- 5) ಅಡಿಪಾಯಗಳು
- 6) ಚರಂಡಿಗಳು
- 7) ಸಮಾದಿಗಳು
- 8) ಅಗ್ನಿಕುಂಡಗಳು
- 9) ಬಾವಿಗಳು

6.4 ನೆಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಒಂದು 'ಸೈಟ್' ಅಥವಾ ನಿಖರವಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳವು ದೊಡ್ಡ ಅಥವಾ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಉದ್ಯೋಗ ಅಥವಾ ಅವನ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕುರುಹುಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಾಣಗಳು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ, ಇದು ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಕಸದ ಡಂಪ್‌ಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಅವಶೇಷಗಳಂತಹ ವಸ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸೈಟ್‌ಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಉದ್ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಕೈಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಅವು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೇ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳ ವಿಧಗಳು

ಇವುಗಳು ಕೆಳಗಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿವೆ:

1. ಕಲಾಕೃತಿಯ ವಿಷಯದ ಮೂಲಕ
2. ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳದಿಂದ
3. ವಾಸಿಸುವ ಅಥವಾ ವಾಸಸ್ಥಳ
4. ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು

5. ಕ್ವಾರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳು
6. ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು
7. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳು
8. ವಿಧ್ವಂಸ ಸೈಟ್‌ಗಳು
9. ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು
10. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಸೈಟ್‌ಗಳು
11. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸೈಟ್‌ಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ
12. ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು

ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ, ಜೋಡಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪ ಜೋಡಣೆಗಳನ್ನು ಶಿಲಾಯುಗ, ಜಾಲೋಲಿಥಿಕ್ ಅಥವಾ ಕಬ್ಬಿಣದ ಯುಗ ಎಂದು ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಅದರ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಲೇಬಲ್ ಮಾಡಬಹುದು: ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳು, ಮಿಲ್ಲಿಂಗ್ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಲೋಹದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳು.

ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಸೈಟ್‌ನಿಂದ ಮರುಪಡೆಯಲಾದ ಉಪ ಜೋಡಣೆಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ, ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು, ಕೊಲ್ಲುವ ಅಥವಾ ಕಟುಕುವ ಸ್ಥಳಗಳು, ಕ್ವಾರಿ ಸೈಟ್ ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳದಂತಹ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾದರಿಯಿಂದ ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಹಲವಾರು ವ್ಯಾಪಾರ ತಾಣಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮಾಯಾ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜೆಕ್ ಪ್ರದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಕೇಂದ್ರೀಯವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ತಾಣಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಬಂದರುಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ಅವು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. ಸಿಂಧೂ ಪ್ರದೇಶದ ಲೋಥಲ್ ಎಂಬ ತಾಣವೂ ಇದೇ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ.

ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಟರ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಅಬ್ಜಿಡಿಯನ್ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತೆರೆದ ಮೈದಾನದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ಮಾರ್ಗಗಳು ಅಥವಾ

ಬ್ರಿಟನ್ ರೋಮನ್ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಕಾ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಂತಹ ರಸ್ತೆಗಳು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಮೆಕ್ಸಿಕೋ ನಗರದ ಬಳಿಯಿರುವ ಟಿಯೋಟಿಹುಕಾನ್ ಮಹಾಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಮಹಾನಗರವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸುಮಾರು 20 ಚದರ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು, ಅಂದಾಜು 125,000 ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿದೇಶಿ ಮಡಿಕೆಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟಡಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗಲ್ಫ್ ಕರಾವಳಿ, ಯುಕಾಟಾನ್ ಮತ್ತು ಓಕ್ಸಾಕಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ವಾರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳು

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ಲೋಹದ ಅದಿರನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಉಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಲಾದ ವಸ್ತುಗಳ ಪುರಾವೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕ್ವಾರಿ ಅಥವಾ ಗಣಿ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಕ್ವಾರಿಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾಗಿವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಗಳು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಜನರ ವ್ಯಾಪಾರ ಜಾಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕ್ವಾರಿಯಲ್ಲಿನ ಪುರಾವೆಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನದ ಹೊಂಡಗಳ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು

ಕಿಲ್ ಸೈಟ್‌ಗಳು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಜನರು ಆಟಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಮಾಂಸವನ್ನು ಕಡಿಯುವಾಗ ಸುತ್ತಲೂ ಕ್ಯಾಂಪ್ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. ಗ್ರೇಟ್ ಪ್ಲೇನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾರರಿಂದ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳಗಳು, ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಾಶ್ವತ ನಿವಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೂಳೆಗಳು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಳಸಿದ ಉತ್ಕೇಷಕ ಬಿಂದುಗಳು ಮತ್ತು ಕಟುಕಲು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ

ಮೂಳೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕಟುಕುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ಓಲ್ಡುವಾಯಿಯಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಒಂದು ಸೈಟ್ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಅಮೆರಿಕಾದ ಹೊರಗೆ ಕೊಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು ಕಡಿಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ಅಚಿಲಿಯನ್ ಮತ್ತು ನಂತರದ ಅವಧಿಗಳ ಕೆಲವು ಅವಶೇಷಗಳು, ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ, ಕೊಲ್ಲುವ ಮತ್ತು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆ ಬೇಟೆಗಾರರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ, ಅದರಿಂದ ಅವರು ಆಟದ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾಂಸದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಖಾದ್ಯ ಭಾಗವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಳೆ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು ಕಾಲೋಚಿತ ಅಥವಾ ಬಹುಶಃ ಶಾಶ್ವತ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ತಾಣಗಳನ್ನು "ವಾಸಿಸುವ ಮಹಡಿಗಳು" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಿಕೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬೇಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳು

ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್ ಪುರುಷರು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೈಟ್‌ಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಮೂಲಗಳ ಬಳಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ.ಪ್ರಾವರ ನದಿಯ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಚರ್ಕಿ, ಗೋದಾವರಿ ನದಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಗಂಗಾಪುರ, ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಚಿತೋರ್ ಇವು ಕೆಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಹಲವಾರು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪುರುಷರು ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳು ಅಥವಾ ವಾಸಿಸುವ ಸೈಟ್‌ಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ಮುಗಿದ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣ ಉಪಕರಣಗಳು, ಡೆಬ್ರೀಜ್ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸೈಟ್ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ.

ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ತಾಣಗಳು

ಒಂದು ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸೈಟ್ ಜೀವಂತ ಸೈಟ್‌ಗೆ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಟೆಕಾಲ್‌ನಂತಹ ಮಾಯನ್ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿವೆ. ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳಗಳು ಸ್ಪೋನ್‌ಹೆಂಜ್‌ನಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಮೆಗಾಲಿಥಿಕ್ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆಚರಣೆಯ ಸ್ಥಳಗಳು

ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸ್ಪೇನ್‌ನ ಹಳೆಯ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು, ಕೆತ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಬ್ಬುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಆದಾಗ್ಯೂ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಧಾರಕರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಯಾವುದೇ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಲಾ ವೆಂಟಾ, ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮೆಸೊ ಅಮೇರಿಕನ್ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು

ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೃತ ದೇಹಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಹೂಳುವ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು ಸ್ಮಶಾನಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಗೋರಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಕನಿಷ್ಠ 100,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸತ್ತವರನ್ನು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮರಣಾನಂತರದ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಅಗಾಧವಾದ ನೋವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಗಿಜಾದ ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಮಶಾನಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಳಗಳು ಆಳವಿಲ್ಲದ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ನಿರ್ಮಾಣ, ಭೂಮಿಯ ದಿಬ್ಬಗಳು ಮತ್ತು ಮೆಗಾಲಿಥಿಕ್ ಸ್ಮಾರಕಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೆಕ್ಸಿಕೋದ ಚಿಯಾಪಾಸ್ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ಯಾಲೆನ್ಫೆಯ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ ಮಾಯಾ ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ, ಪಿರಮಿಡ್ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಧಿ ಕೊಠಡಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ತರುವಾಯ, ಪಿರಮಿಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಸಮಾಧಿಗಳ ಹಲವಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅನೇಕ ಸಮಾಧಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಮಾಧಿ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣಿಯ ಆಭರಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ತಾಣಗಳು

ಸೈಟ್ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿರಬಹುದು, ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಠೇವಣಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ದ್ವಿತೀಯಕ, ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಜನರು ಅಥವಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮರು ಠೇವಣಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ. ನೆಲದ ಯಾವುದೇ ಇತರ ಮಾನವ ಅಡಚಣೆಯು ಸೈಟ್‌ನ ಅಂಶಗಳನ್ನು

ಸುತ್ತಲು ಮತ್ತು ಮರು ರೇವಣಿ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನದಿಯ ತಾರಸಿಯ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಟೆರೇಸ್‌ನ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬುಲ್ಡೋಜ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ; ಮರು ಶೇಖರಣೆಯ ಸ್ಥಳವು ದ್ವಿತೀಯಕ ತಾಣವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸೈಟ್‌ಗಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸೈಟ್ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆಯಾಗದಿರಬಹುದು. ವಾಸಿಸುವ ತಾಣಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಾಣಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ಪುರಾವೆಗಳು ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಮೂಲ ನಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ -ಸಿತು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತಾಣವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸೈಟ್‌ಗಳಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಥವಾ ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸೈಟ್‌ನ ವಿಷಯಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ನೀರು, ಗಾಳಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶೇಖರಣೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು

ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುವನ್ನು ಕೈಬಿಡಬಹುದು. ಹೊಂಡಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳಂತಹ ಸೈಟ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಗುವುದು ಆದರೆ ಹಸ್ತಕೃತಿಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಹ. ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅದನ್ನು ಉರುವಲು ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಉಪಯುಕ್ತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗಾಗಿ ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಮನೆಗಳು ಅಥವಾ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಟೆರೇಸ್‌ಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಕತ್ತರಿಸಬಹುದು.

6.5 ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ

IRS-1C ಆನ್‌ಬೋರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೆಸಲ್ಯೂಶನ್ PAN ಡೇಟಾದ ಉಡಾವಣೆಯು ಅನೇಕ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್‌ಗಾಗಿ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಹತ್ತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯು ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ತಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಈ ಉಪಕರಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಲು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ವಿವರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು. ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಬಳಕೆಯು ಕೆಲವು ಜಿಯೋಮಾರ್ಫಿಕ್ ಸೂಚಕಗಳ ಮೂಲಕ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಗುರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಿರಿದಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. PAN ಡೇಟಾವು 5.8 ಮೀಟರ್‌ಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೆಸಲ್ಯೂಶನ್ ಮತ್ತು 72×72 ಕಿಮೀ ಸಿನೋಪ್ಟಿಕ್ ಕವರೇಜ್ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೆಸಲ್ಯೂಶನ್‌ನೊಂದಿಗೆ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಜ್ಞಾತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಲು ಈ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿರುವ ಸೈಟ್‌ಗಳ ಸಹಿಯನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಣಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಹ ಬಳಸಬಹುದು. ಉಖಖ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಡೇಟಾದ ಜೊತೆಗೆ ಮೇಲಾಧಾರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಂಯೋಜಿತ ವಿಧಾನವು ಈ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶ

ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶವು 60 ಕಿ.ಮೀ. ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರದ ಪಶ್ಚಿಮ-ವಾಯುವ್ಯಕ್ಕೆ ಹೈದರಾಬಾದ್-ಮುಂಬೈ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೇದಕ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಡಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ.

1900 ರಲ್ಲಿ ಹೆನ್ರಿ ಕೂಸೆನ್ಸ್ ಅವರು ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಶೋಧಿಸಿದರು. ಇದು ಸ್ಟೀಮ್ ಬಳಿಯ ಮಧ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸೈಟ್‌ಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪ ಲೂನೇಟ್‌ಗಳು, ಬ್ಲೇಡ್‌ಗಳು, ಚಕ್ಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಮೆ ಕೋರ್‌ಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ, ಕೊನೆಯ ಶಿಲಾಯುಗ (ಮೈಕ್ರೋಲಿತ್) ಬ್ಲೇಡ್‌ಗಳು, ಕೋರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ

ಜ್ಯಾಮಿತೀಯ ನಿರಂತರತೆ. ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಕೊಂಡಾಪುರ ಮತ್ತು ಟೆರ್ಪೋಲ್ ಗ್ರಾಮದ ನಡುವೆ ನೆಲಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು 5 ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ತಗ್ಗು ದಿಬ್ಬ ಎಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸ್ಥಳದ ಉತ್ಖನನವು ಸಾತವಾಹನರ ರಾಜವಂಶದ ಕೋಟೆಯ ಟೌನ್‌ಶಿಪ್ ಅನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಉತ್ತುಂಗದಲ್ಲಿ, ಡೆಕ್ಕನ್ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿಯಾದ್ಯಂತ ಸಮುದ್ರಗಳ ನಡುವೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದ ಸಿಮುಕಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಈ ತಾಣವನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಈ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಉಪಗ್ರಹ ಡೇಟಾದಿಂದ ಸ್ಪೆಕ್ಟಲ್ ಮತ್ತು ಜಿಯೋಮಾರ್ಫಿಕ್ ಸಹಿಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ನಂತರ, ಜ್ಞಾನ-ಆಧಾರಿತ ದತ್ತಸಂಚಯವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಈ ಸಹಿಗಳು ಒಳಚರಂಡಿ, ಟೋಪೋಗ್ರಫಿಕ್ ಮತ್ತು ಜಲಮೂಲಗಳಂತಹ ಇತರ ಮಾಹಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಡೇಟಾಬೇಸ್ ಅನ್ನು ಇತರ ಅಜ್ಞಾತ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಿಸದ ಸೈಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ, ತೂಕದ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಿಯಮ-ಆಧಾರಿತ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ERDAS ಇಮ್ಯಾಜಿನ್ ಇಮೇಜ್ ಪ್ರೊಸೆಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಆರ್ಕ್/ಇನ್ಫೋ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ ಐಕಿಲೂಂ ವರ್ಕ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಭೂರೂಪಶಾಸ್ತ್ರ, ಜಲಮೂಲಗಳು, ಒಳಚರಂಡಿ, ರಸ್ತೆ ಜಾಲ ಮತ್ತು ಇಳಿಜಾರಿನಂತಹ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಾಧಾರಿತ ಪದರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿಳಿದಿರುವ ಸೈಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕರ ವಲಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲಕರ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಗ್ರಹದ ಡೇಟಾದಿಂದ ಭೂರೂಪಶಾಸ್ತ್ರದ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತು. ತಳೀಯವಾಗಿ, ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಶುಷ್ಕ ಭೂರೂಪಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭೂರೂಪಗಳು ಇನ್ಸೆಲ್ಬರ್ಗ್‌ಗಳು, ಪೆಡಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಯ ತುಂಬುವಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸೈಟ್‌ಗೆ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಾಗಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಇನ್‌ಸೆಲ್‌ಬರ್ಗ್‌ಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಭೂರೂಪವೆಂದರೆ ಆಳವಿಲ್ಲದ

ಸಮಾಧಿ ಪೆಡಿಪ್ಲೇನ್, ಇದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಟೋನ್ ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಭೂಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವಲಯವು ತುಂಬಾ ತೆಳುವಾಗಿದ್ದು, ಆಳವಿಲ್ಲದ ಆಳದಲ್ಲಿ ತಳಪಾಯವನ್ನು ಒಡ್ಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆಳವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಧಿ ಪೆಡಿಪ್ಲೇನ್ ಅನ್ನು ಆಳವಾದ ಬ್ರೂಡ್ವೆಡಿಪ್ಲೇನ್ ಆಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ದಪ್ಪವಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾನಿಟಿಕ್ ಇನ್ಸೆಲ್ಸ್ ಹವಾಮಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಸೆಟ್ ಕೀಲುಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಈ ಹಾರ್ಟ್ರಾಕ್ಸ್ಲಿ ದುರ್ಬಲ ವಿಮಾನಗಳು. ಈ ದುರ್ಬಲ ವಿಮಾನಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ, ಒಳಚರಂಡಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಇದು ಈ ಬಂಡೆಯ ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಈ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಿವೆ-ತುಂಬಿದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾದ ಬಯಲು. ದೌರ್ಬಲ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೀಲುಗಳ ಛೇದನವು ಆಳವಾದ ಖನನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಣ್ಣ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಸಹ ಇವೆ, ಹೊಳೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರದೇಶವು ಹಲವಾರು ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವು ವಸಾಹತುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸಾಹತುಗಳು, ಹಿಂದಿನ ಅಥವಾ ಪ್ರಸ್ತುತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಜಲಮೂಲದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿವೆ.

ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳು

ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೊಂಡಾಪುರದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಸ್ಥಳವು ಎತ್ತರದ ಕಣಿವೆ-ತುಂಬಿದೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ನೀರಿನ ಬಳಿಯ ತಗ್ಗು-ಬಿದ್ದಿರುವ ದಿಬ್ಬದ (ಟೋಪೋಹೈ) ಮೇಲೆ ಇದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಲುವೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಯತಾಂಕಗಳಿಗೆ ತೂಕವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು, ನಂತರ ಜಲಮೂಲ ಮತ್ತು ಕಣಿವೆ-ತುಂಬುವಿಕೆಗಳು. ತಿಳಿದಿರುವ ವೇಟೀಜ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಭವಿಷ್ಯದ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅಜ್ಞಾತ ಸೈಟ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಡೇಟಾಬೇಸ್ ಈ ಸೈಟ್ ಸುತ್ತಲೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪರಿಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಈ ಮಾಹಿತಿಯು ಅಪಾರ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಉಪಗ್ರಹ ಡೇಟಾವು ಸೈಟ್‌ಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನವೀಕರಣ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಈ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ಸೈಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಡೇಟಾವನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು.

ತೀರ್ಮಾನ

ಹೊಸ ಸೈಟ್‌ಗಳು ಪತ್ತೆಯಾದಾಗ ಡೇಟಾಬೇಸ್ ಅನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ನವೀಕರಿಸಬಹುದು. ಇದು ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ (ಲ್ಯಾಪ್ಟಾಪ್) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ 50×50 ಚ.ಕಿ.ಮೀ. ಪ್ರದೇಶವು ಅಂದಾಜು ರೂ. 15,000 (ಡೇಟಾ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವೆಚ್ಚ). ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. GPS ಬೆಂಬಲಿಸಿದಾಗ ಡೇಟಾ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯು ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರ ಮತ್ತು ನಿಖರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ, ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ನಿಖರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಿಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಇದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

(NNRMS ಬುಲೆಟಿನ್, ಮೇ 1998 ರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಲೇಖನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.)

6.6 ಸಮಸ್ಯೆ ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನ :

ಸಮಸ್ಯೆ ಆಧಾರಿತ ವಿಧಾನವು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಬಹುದು, ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಪೋಲೀಸ್ ಪರಿಗಣನೆಯಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬಹುದು.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ಹಲವಾರು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಾದರಿ ತಂತ್ರಗಳ ಚರ್ಚಾಗೋಷ್ಠಿಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳ ನಂತರ, ನಾನು ಕಟ್ಟಡಗಳ ಹೊರಭಾಗಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಡಿಪಾಯದ ಸುತ್ತಲೂ ನೇಕ ಉಪಕರಣ ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ಅವರು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಯೋಜನೆಯು ನಾನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು

ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಮುಂದುವರೆದಂತೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅನುಮೋದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನೈತಿಕ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು. ನಾನು ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ, ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಬಹುದು ಮತ್ತು ತಾರ್ಕಿಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಬಹುದು, ಅವರ ಚರ್ಚೆ, ಯೋಜನೆ, ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಸ್ವಂತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅವರು ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ. ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಣ್ಣ ಭಾಗಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸಬೇಕಾದಾಗ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಅಧಿಕೃತ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೋಧಕರಾಗಿ, ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಕಲಿಸಬಹುದಾದ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾಗುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಗದೆ ಇರುವವರಿಗೆ ನೈಜ-ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು. ವಿವಿಧ ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ವಿಶಾಲ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನೈಜ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಬಹುದು, ಆದರೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ನಾವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತು ಎರಡನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ದೃಢವಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.

6.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

I.ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1) ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು _____ ತಯಾರಿಸುವ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.
- 2) ಮಾಪನ ಮಾಡಲು _____ ಎಂಬುದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮೂಲ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

II.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

3) ಜಿ.ಐ.ಎಸ್. ಎಂದರೇನು?

4) 1900ರಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಹೆನ್ರಿ ಕಜೆನ್ಸ್ ಅವರು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿದರು?

III.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5) ಹೈದರಾಬಾದ್ ಬಳಿ ಮೇದಕ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಪುರ ಗ್ರಾಮವಿದೆ.

6) ನೆಲೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಉತ್ಖನನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

IV.ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7) ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಎಂಬ ಕೃತಿಯ ಕರ್ತೃ ಯಾರು?

ಎ. ಜಿ.ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಬಿ. ಕೋಲಿನ್ ರೆನ್ಫ್ರೀವ್ ಸಿ. ವಿ.ಜಿ.ಚೈಲ್ಡ್ ಡಿ. ಜಿ. ಡೇನಿಯಲ್

8) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತರವಿಂಗಡನೆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಯಾರು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು?

ಎ. ಸರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಫ್ಲೀಲರ್ ಬಿ.ಸರ್. ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್

ಸಿ. ಪಿಟ್ ರೀವರ್ಸ್ ಡಿ. ಎ.ಫೋಷ್

ಉತ್ತರಗಳು :

1) ಉತ್ತಾದಿಸುವ 2) ಟೀಪ್

3) ಜಿ.ಐ.ಎಸ್. ಎಂದರೆ - ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಜಿಯಾಗ್ರಫಿಕಲ್ ಇನ್ಫಾರ್ಮೇಷನ್ ಸಿಸ್ಟಮ್)

4) ಹೈದರಾಬಾದ್ ಬಳಿ ಮೇದಕ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊಂಡಾಪುರ ಗ್ರಾಮ

5) ಸರಿ 6) ತಪ್ಪು

7) ಸಿ 8) ಸಿ

6.8 ಸಾರಾಂಶ

- ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರದ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ.
- ಪುರಾತತ್ವ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಲಾಗಿದೆ. ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳು ಯಾವುವು? ಅವುಗಳು ನಮಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರ ಮಹತ್ವದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.
- ನೆಲೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಯಾವುದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವ ಮೊದಲ ನೆಲೆಯ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ.

6.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಪಾದಚಾರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ- ಪಾದಚಾರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಸಾಂಡೇಜ್ - ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೇಲ್ಮೈಯ ಉತ್ಖನನದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ.
- ಪರಿಸರ ಸಂಗತಿಗಳು (ಇಕೋಫ್ಯಾಕ್ಟ್) - ಇವುಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಅಜೈವಿಕ ಅವಶೇಷಗಳಾಗಿವೆ

6.10 - ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
2. ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರದ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳಿವೆ?

6.11 - ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960
5. ಎಚ್.ಡಿ. ಸಾಂಕಾಲಿಯ- ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಟುಡೆ, ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ದೆಹಲಿ, 1979

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ, ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿನ್ಯಾಸ, ನೆಲೆಗಳ
ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ವಿಧಾನಗಳು, ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನ, ಪುರಾತತ್ವ
ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳು

ರಚನೆ,

7.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

7.1 ಪೀಠಿಕೆ

7.2 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ

7.3 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ

7.4 ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿನ್ಯಾಸ

7.5 ನೆಲೆಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ವಿಧಾನಗಳು

7.6 ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನ

7.7 ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳು

7.8 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ

7.9 ಸಾರಾಂಶ

7.10 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

7.11 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7.12 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

7.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು,

- ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವಿರಿ.
- ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಿರಿ.
- ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.

7.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಕಾಶೆಗಳು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಕನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಲಕ್ಷಣಗಳು, ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ನದಿಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ಬುಗ್ಗೆಗಳು (Springs), ಅರಣ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸೂಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹವು ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜನವಸತಿ ನೆಲೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹುಡುಕುವುದು ಅವಶ್ಯ.

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಜಿಐಎಸ್, ಜಿಪಿಎಸ್, ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್, ಜಿಯೋಫಿಸಿಕಲ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

7.2 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳ ಕುರಿತು

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆ- ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಚನೆಗಳು ಅಥವಾ ತಂತ್ರಗಳ ಒಂದು ಸೆಟ್
- ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಒತ್ತು (ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ.

- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರದೇಶ ಅಥವಾ ಸೈಟ್‌ನ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ
- ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ ಈಗ ಸಂಶೋಧನೆ-ಆಧಾರಿತ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ (ಅದಿಲ್ಲದೇ ಯಾವುದೇ ಹಣವಿಲ್ಲ) ಮತ್ತು ಸಿಆರ್‌ಎಂ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅಪಾಯದಲ್ಲಿದೆ.
- ಸಂಶೋಧನಾ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೀರಿ?
- ನೀವು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅಗ್ಗವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತೀರಿ?
- ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೀರಿ?
 1. ಸಂಶೋಧನಾ ಗುರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಾರದೇ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ. ಅಂದರೆ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿಕೆ
 2. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಸೂತ್ರೀಕರಣ, ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ.
 3. ಸೂಕ್ತವಾದ ಅಳತೆ, ಮಾದರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ದೋಷವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ.

ನಿಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಏನು ?

- ಸಮಸ್ಯೆಯು ಹೇಳಿಕೆಯು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಭಾಗ
- ಉತ್ತಮ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು (ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ ಹೇಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಲಿಂಕ್ ಮಾಡುತ್ತದೆ)
- ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಹುದು (ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ!); ಕೆಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆ: ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಸರದ ಪರಿಹಾರಗಳೇನು?

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಧಗಳು (ಭಾಗಶಃ ಪಟ್ಟಿ)

1. ಅಡ್ಡ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ (Cross-culture) ಅಧ್ಯಯನಗಳು -ಜನಾಂಗೀಯ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ದತ್ತಾಂಶ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ರಮಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ

- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಸ್ಥಿರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು (ಉದಾ. ನಿಶ್ಚಲತೆಯ ಮಟ್ಟ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮಟ್ಟ)
 - ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ.
 - ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚ ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದಿಲ್ಲ.
 - ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ : ಅನೇಕ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ದತ್ತಾಂಶ ವಿಶ್ಲಾಸಾರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
2. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡೀಸ್- ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯ, ದೂರದವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಉದಾ: ಬೇಟೆಗಾರ-ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ.
 - ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ : ಪ್ರಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು.
3. ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ- ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಡೈನಾಮಿಕ್ ಅನ್ನು ಸ್ಪಾಟಿಕ್‌ಗೆ ಲಿಂಕ್ ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೇಸ್ ಸ್ಟಡಿ
- ಸಮಸ್ಯೆಗಳು: ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ (ಇದು ಪ್ರಮುಖ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾದರಿಯೇ)
 - ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಡೈನಾಮಿಕ್ ಒಂದೇ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತದೆಯೇ?

ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು

- ಮಾದರಿಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೇಗಿತ್ತು, ಅದು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ (ಡೈನಾಮಿಕ್ ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಜನಾಂಗೀಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮಾಡದೆಯೇ)
- ಮಾಡೆಲಿಂಗ್ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ

- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕರಣದ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾದರಿಯು ಡಿಎಚ್‌ಎ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನಾಂಗೀಯ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಸಹ ಆಹದ್ವಾನಿಸಬಹುದು (ಸಂಬಂಧದ ಸಾದೃಶ್ಯ)

ಉಹೆಯ ಸೂತ್ರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷೆ

- ಕಡಿತವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಂದರ್ಭದ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅದು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಾದರಿಗಳಿಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ
- ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾದರಿಯ ಆಧಾರವಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು; ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಊಹಿಸುತ್ತೇವೆ (ಉದಾ ಕಳೆದ 5000 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ; ಮಹಿಳೆಯರು ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು)

7.3 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೂದೃಶ್ಯ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು) ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು) ಹಿಂದಿನ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಳ, ವಿತರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಿಮೀ 2 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು). ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು ಅಥವಾ ಸೈಟ್‌ಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ, ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೆ ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು, ಹಿಂದಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಅಥವಾ ಪರೀಕ್ಷಾ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುವ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪರಂಪರೆ. ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಹೀಗಿರಬಹುದು:

(ಎ) ಸಮೀಕ್ಷಾ ತಂಡದ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ (ಮತ್ತು ಒಳನುಗ್ಗುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಅಪಾಯ) ಮತ್ತು ಒಳನುಗ್ಗಿಸುವ ಅಥವಾ ಒಳನುಗ್ಗಿಸದ;

(ಬಿ) ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಥವಾ ತೀವ್ರ, ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭೂದೃಶ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾಗುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ. ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆ ಅಥವಾ ಬೇಡವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ (ಸಂಭವನೀಯ ಸೈಟ್‌ನ

ಮೂಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ), ಆದರೆ ಅವುಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳಬಹುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳು ಹಿಂದಿನ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂದರ್ಭ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಾತ್ರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಭಾವ್ಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರದೇಶವು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದೇ ಅಥವಾ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಜಿಐಎಸ್, ಜಿಪಿಎಸ್, ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್, ಜಿಯೋಫಿಸಿಕಲ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ವಿವಿಧ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ತಿಳಿದಿರುವ ಅಥವಾ ಅಪರಿಚಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಆಸಕ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆದರಿಕೆಗೆ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಅಥವಾ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವು ಡೆಸ್ಕ್‌ಟಾಪ್ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಮುಂಚಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ (ನಕ್ಷೆಗಳು, ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಡೇಟಾವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು) ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಚ್ ಇಂಜಿನ್‌ಗಳು, ಪೂರ್ವಜರು ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಜನನ ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿ ದಾಖಲೆಗಳು. ಸೂಕ್ತವಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ವಿಧಾನದೊಳಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲು ಹಲವಾರು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಭೂದೃಶ್ಯದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು (ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನೆಲೆ ಅಥವಾ ಉದ್ಯಮ, ಮಣ್ಣಿನ ಆಳ, ಹವಾಮಾನ) ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ತಾರ್ಕಿಕತೆ

ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು:

- ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ : ಸ್ಥಳೀಯರು ಭೌತಿಕ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಳೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚರ್ಚೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿನೆಗಾರ್ಗಳಂತಹ ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲಗಳು : ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಾಖಲೆಗಳಿಲ್ಲದ ವಸಾಹತು ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲಗಳು ಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪಠ್ಯಗಳು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇರಬಹುದು; ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಸ್ತಕವು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.
- ಮೌಖಿಕ ಮೂಲಗಳು : ಅನೇಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗತಕಾಲದ ಕೆಲವು ಸುಳಿವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಧಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಕುರುಬನಂತೆ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜ ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯದ ಅಂಕಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೂ ವಂಶಸ್ಥರು ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಜ್ಞಾನ : ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಗವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೆಯ ಭಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ.
- ಹಿಂದಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು : ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜರ್ನಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಸೈಟ್‌ಗಳಿಂದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳು ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಮರು-ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.
- ಹಿಂದಿನ ಉತ್ಖನನಗಳು : 20 ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದ ಮೊದಲು ನಡೆಸಲಾದ ಉತ್ಖನನಗಳು ಕುಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಕಳಪೆಯಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಆರಂಭಿಕ ಉತ್ಪನ್ನನಕಾರರು ಉತ್ತಮವಾದ ಮಡಿಕೆಗಳು, ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಪಾರುಗಾಣಿಕಾ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆ : ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಸಂಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೀಮಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿವೆ. (ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೈಟ್‌ಗಳು ತಿಳಿದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಸಮಕಾಲೀನ ವಸಾಹತುಗಳ ವ್ಯಾಪಕ ವಿತರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ವಸಾಹತು ಮಾದರಿಗಳು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಬಹುದು.) ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಹಿಂದೆ ತನಿಖೆ ಮಾಡದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. .
- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳು : ಕೆಲವು ರೀತಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು - ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಅಥವಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ - ಸಿದ್ಧಾಂತವು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ಅಥವಾ ಹೊಂದಿರದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ತನಿಖೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ನಕ್ಷೆ ಹಿಂಜರಿತ

ಮ್ಯಾಪ್ ರಿಗ್ರೆಷನ್, ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದ ವಿವಿಧ ಅವಧಿಗಳ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದು, ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಲಾದ ಆದರೆ ಮೇಲ್ಮೈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಾಗಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಗೋಚರಿಸದ ಹಿಂದಿನ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಲಿಪ್ಯಂತರ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಮರು-ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಲು ಆಧುನಿಕ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ ವೈಮಾನಿಕ

ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ವೈಮಾನಿಕ ಭಾಯಾಗ್ರಹಣ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ರಾಪ್‌ಮಾರ್ಕ್‌ಗಳಾಗಿ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ; ಮೇಲ್ಮಣ್ಣಿನ ಕೆಳಗೆ, ಅವಶೇಷಗಳು ಬೆಳೆಗಳು ಅಥವಾ ಹುಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಬಹುದು. ಮೇಲಾಗಿ ವರ್ಷದ ವಿವಿಧ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಭಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಇರಬೇಕು, ವಿಶ್ಲೇಷಕರಿಗೆ ಕ್ರಾಪ್‌ಮಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಉತ್ತಮ ಸಮಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕೆಲಸ

ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸೂಚಕವು ಹಿಂದಿನ ಕೆಲಸದ ದಾಖಲೆಯಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಹಳೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಖನನಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು, ಇದು ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರ್ಗವೆಂದರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ, ಸ್ಥಳೀಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು, ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಹಳೆಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.

ಅನುಮತಿಗಳು

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರಳವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಒಳನುಸುಳುವಿಕೆ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶವು ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಸಹಕಾರದ ಅಗತ್ಯವಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಪುರಾವೆಗಳು ಅಥವಾ ಆಸ್ತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಭಯ ಮತ್ತು ಆಸ್ತಿ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಹೇಳಲಾದ ಹಾನಿಗಳಿಗೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಯ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಒಳನುಗ್ಗುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

7.4 ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಅಂಶಗಳು

ಸಮೀಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ನ ಯಶಸ್ಸು ಅಥವಾ ವೈಫಲ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳಿವೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀವು ರಚಿಸುವಾಗ ಈ 10 ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಮರೆಯದಿರಿ. ಇವುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೀವು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಡೇಟಾವನ್ನು ನೀವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

1. ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿ (ಮಾರ್ಗ)

ನೀವು ಫೋನ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸಂದರ್ಶಕರ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ

ಮೇಲೆ ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪದಗಳು ಮತ್ತು ವಿನ್ಯಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿವೆ.

2. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಆಯಾಸದ ಪರಿಣಾಮ

ರೇಡಿಯೋ ಬಟನ್‌ಗಳ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಿಡ್‌ಗಳಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ, ಅದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ಮೇಲೆ ಭಾರೀ ಹೊರೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಆಯಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪದಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮ

ಸರಿಯಾದ ಪದಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಅಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಡಿ.

4. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆ ಆದೇಶಿಸುತ್ತೀರಿ

ಪ್ರತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ತಾರ್ಕಿಕ ಹರಿವುವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ವಿಷಯದಿಂದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರನ್ನು ಗೊಂದಲಗೊಳಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ಅಥವಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.

5. ವಿವಿಧ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸ್ವರೂಪಗಳು

ಎಲ್ಲಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ರಚಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಕೆಲವು, ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸೀಮಿತ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

6. ನಿಖರವಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು

ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರು ದೋಷರಹಿತ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವವರು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

7. ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರಶ್ನೆ ರಚನೆ

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ, ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು.

8. ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿನ್ಯಾಸ

ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮೌಖಿಕ ಭಾಗವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ನೀವು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಸಮಂಜಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು.

9. ನಿಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಯೋಜನೆ

ನೀವು ವಿನಂತಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ನೀವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಎರಡೂ ನಿಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಡೇಟಾವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನಂತರ ನೀವು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಯೋಜಿಸಿರುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರಬೇಕು.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿನ್ಯಾಸದ ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೀವು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ನೀವು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಯುದ್ಧತಂತ್ರದ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಮತಿಸುವ ಮಾನ್ಯವಾದ ಡೇಟಾವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತೀರಿ.

7.5 ನೆಲೆಗಳ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ವಿಧಾನಗಳು

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ಸೈಟ್‌ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

1. ನಕಾಶೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನ

ನಕಾಶೆಗಳು ಹಲವಾರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಕನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಲಕ್ಷಣಗಳು, ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ನದಿಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ಬುಗ್ಗೆಗಳು (Springs), ಅರಣ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸೂಚಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹವು ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜನವಸತಿ ನೆಲೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹುಡುಕುವುದು ಅವಶ್ಯ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅನ್ವೇಷಕನಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಗಳ ನಕಾಶೆಗಳು ಉಪಲಬ್ಧವಿದೆ. ರಾಜ್ಯ, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಗ್ರಾಮಗಳ ನಕಾಶೆಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ತಯಾರಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವ ನಕಾಶೆಗಳೆಂದರೆ 1 ಇಂಚು – 4 ಮೈಲು ಸ್ಕೇಲನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವ 'ಟೋಪೋ ಶೀಟುಗಳು'

(Topo sheets). ಇಂತ ಟೋಪೋ-ಶೀಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಗ್ರಾಮಗಳು, ಕೊಪ್ಪಲುಗಳು (Humlets), ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ಅನ್ವೇಷಕನಿಗೆ ತಾನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಪಥವನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಕಾಶೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

2. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನ :

ಸಾಮಾನ್ಯ ನಕಾಶೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಿಲೆಗಳು ಖನಿಜಗಳು, ಮಣ್ಣುಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸೂಚಿ ಲಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಕಾಶೆಗಳು, ವರದಿಗಳು ಇಂತಹ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಗೆಜೆಟೀಯರ್, ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಗೆಜೆಟೀಯರ್ ಮುಂತಾದವು ಇಂತಹ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಗೆಜೆಟೀಯರುಗಳು ಹಾಗೂ ಹೊಸತಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲಾದ ಗೆಜೆಟೀಯರುಗಳು ಮಹತ್ವದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಎ) ಬೆಟ್ಟಗಳು

ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡೆ ಆಶ್ರಯಗಳು (Rock Shelters) ಹಾಗೂ ಗವಿಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇವು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ಮಾನವರ ವಸತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಅತ್ತಿರಂಪಾಕ್ಕಮ್ ಎಂಬ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ಗಯರಿಯಮ್ (T.N) ಹೊಶಂಗಾಬಾದದಲ್ಲಿಯ ಬಂಡೆ ಆಶ್ರಯಗಳು (M.P) ಬಾದಾಮಿ ಸಮೀಪದ ಸಿಡಿಲಫಡಿ ಗುಹೆ, ಕರ್ನೂಲಿನ ಗವಿಗಳು (A.P).

ಬಿ) ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗಗಳು :

ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಜನರ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದವು. ಗ್ರೀಕ್, ಪರ್ಶಿಯನ್, ಕುಷಾಣ, ಹೂಣ, ಟರ್ಕ್, ಮಂಗೋಲ ಮುಂತಾದ ಪರದೇಶಿಯರು ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೋಲನ್ ಮತ್ತು ಖೈಬರ್ ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹಾದಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದ್ದವು. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಲಾಟ್ ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗವು ಕೇರಳ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ನಡುವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಸಿ) ನದಿಗಳು :

ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ನೆಲೆಗಳು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಮಹಾನದಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಜನವಸತಿಯ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನದಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸಹಸ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸ್ತಿನಾಪುರ, ಕೌಶಾಂಬಿ ನೆಲೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ, ಸಿದ್ಧಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಕಟಕ (ಅಮರಾವತಿ) ಹಾಗೂ ವಿಜಯಪುರಿ (ನಾಗಾರ್ಜುನಕೋಂಡ, ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮನೆತನದ ರಾಜಧಾನಿ), ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ತೀರದ ಹಂಪೆ (ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ರಾಜಧಾನಿ), ಕಾವೇರಿಯ ತೀರದ ಉರೈಯೂರು (ಚೋಳರ ರಾಜಧಾನಿ), ಮುಂತಾದವು ನದಿಗಳ ತೀರದಲ್ಲಿಯೆ ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯೊದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಡಿ) ಸರೋವರಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳು :

ಸರೋವರಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಹ ಜನವಸತಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆರೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಊರುಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ (ಉದಾ : ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ, ಹೊಳಲಕೆರೆ, ಮಾವಿನ ಕೆರೆ ಇತ್ಯಾದಿ), ಕೆರೆ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರು ಬಳಕೆಗೆ ತಂದರೆಂದು ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇ) ಶಿಲೆಗಳು, ಖನಿಜಗಳು ಮತ್ತು ಧಾತುಗಳು

ಪೂರ್ವ ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗದ (Early Palaeolithic) ಮಾನವರು ಕ್ವಾರ್ಟ್‌ಜೈಟ್ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಉಪಕರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗ (Upper Palaeolithic) ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗ (Mesolithic) ಕಾಲದ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಶಿಲೀಶಿಯಸ್ (Siliceous) ಜಾತಿಯ ಉತ್ತಮ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು (ಉದಾ : ಜಾಸ್ಪರ್, ಚಾಲ್ಸಿಡೊನಿ, ಅಗೇಟ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಜನರು ಕಪ್ಪು ಬೆಸಾಲ್ಟ್ ಡೈಕ್ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಕೂಡಲಿ ಮತ್ತು ಬಾಚಿಗಳ (adze) ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ

ಧಾತು ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಕಾಂಸ್ಯಯುಗದ ಹಾಗೂ ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

3. ಜನಾಂಗ ವಿವರಣೆ

ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ, ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಾಹಕ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಅಥವಾ ಸರಳ ಸಾಗುವಳಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನಾಂಗಗಳು ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ವೇಷಕನು ಇಂತಹ ಜನಾಂಗಗಳ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಬಹಳಷ್ಟು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಜನಾಂಗವಿವರಣೆ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ (Ethnoarchaeology)ವು ಸಹ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

4. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಪ್ಲಿನಿ, ಸ್ಟ್ರಾಬೊ, ಟಾಲಮಿ ಮುಂತಾದವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಭೂಗೋಳ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ವಿವರಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಹಲವಾರು ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು, ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು, ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಚೀನೀ ಪ್ರವಾಸಿಗಳಾದ ಫಾಹಿಯಾನ್, ಹುಯೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್, ಇವುಂಗ್ ಮುಂತಾದವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಬೌದ್ಧ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿಯ (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ) ಅಶೋಕನ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾದ ಇಸಿಲಾ ಪಟ್ಟಣವು ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಇತಿಹಾಸ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕೊಪ್ಪಳ, ಮ (ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ) ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಮೌರ್ಯನ ಶಾಸನಗಳಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇತಿಹಾಸ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ವಸತಿಗಳಿದ್ದುದು ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

7.6 ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನ

ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಪುರಾತತ್ವ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸ್ಥಳದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಮಾಡಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಒಂದು ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗೆ ತೊಮದರೆಯಾಗದಂತೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ದೂರದಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣವನ್ನು

ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಎಜೆನ್ಸಿಗಳ ಕೋರಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ GIS (Geographic Information Systems) ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿ.ಪಿ.ಎಸ್ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನೆಲೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಖಚಿತ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣವು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಈ ರೀತಿಯ ವಿಶೇಷ ಭೂಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣವು ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೈಮಾನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನವು ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು. ಹಳೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಗೋಡೆಗಳು, ಅವಶೇಷಗಳು, ಹೊಲದಲ್ಲಿಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನೆಲೆಗಳ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಲು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಭೂಪ್ರದೇಶ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಡದೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ಹೈಟೆಕ್ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಭೂ-ಭೌತಿಕ (Geographical) ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ನೆಲೆಯ ಯಾವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವದ ಅವಶೇಷಗಳ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಈ ವಿಧಾನಗಳ ಬಳಕೆಯು ಸೂಚಿಸಬಲ್ಲರು. ಈ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ವಿಧಾನದಿಂದ ಹುದುಗಿರುವ ಗುಂಡಿ, ಕುಣಿ, ಬೀದಿ, ಸಮಾಧಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ತೂಲ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡದೆಯೇ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ನಕ್ಷೆಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.
- ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳು ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು ಮತ್ತು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಲು
- ಪುರಾತತ್ವಜ್ಞರು ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಇವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
 1. ವೈಮಾನಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು
 2. ಮೇಲ್ಮೈ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು
 3. ಮೇಲ್ಮೈ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು

7.7 ಪುರಾತತ್ವ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿವರಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾದ ವಿಷಯಗಳು, ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲಾಗಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಇವು ಮೂಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು, ತಲವಿನ್ಯಾಸಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳುಳ್ಳ ಕಾರ್ಡು ಅಥವಾ ಹಾಳೆಗಳು ಕೆಳಗಿನ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

1) ನೆಲೆಯ ಹೆಸರು, ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು, ತಾಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆ, ರಾಜ್ಯ, ಸಾಗುವಳಿ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ರೆವೆನ್ಯೂ ಸರ್ವೆ ನಂಬರು, ಸ್ವಾಮಿತ್ವ, ವಿಳಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ನೆಲೆಯನ್ನು ತಲುಪುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ : ರೇಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆಲೆಯಿರುವ ದಿಕ್ಕು, ದೂರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

(3) ನೆಲೆಯಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂಲಕ್ಷಣ ವಿವರಗಳು : ಎತ್ತರ, ಸಮೀಪದ ನದಿ, ಗುಡ್ಡದ ಇಳಿಜಾರು, ಶಿಲೆಗಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಲಕ್ಷಣ ಸಸ್ಯಗಳು, ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶವೋ ಅಥವಾ ಹಾಳು ಭೂಮಿಯೋ, ಇತ್ಯಾದಿ.

(4) ಪುರಾತತ್ವ ವಿವರಗಳು : ನೆಲೆಯು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಕಾಲದ್ದೋ, ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಯುಗದ್ದೋ, ವಸತಿ ನಿವೇಶನವೋ, ಸ್ಮಶಾನವೋ ಇತ್ಯಾದಿ, ಮೇಲೆ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ದಿಂದ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ವಿವರಗಳು : ನಾಣ್ಯ, ಮಡಕ, ಮಣಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವ; ಸ್ತರವಿಂಗಡನೆ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವುಗಳ ಕಾಲಮಾನ, ಚಿತ್ರಗಳು, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಪಟ್ಟಿ.

(5) ನೆಲೆಯ ಅಥವಾ ಸ್ಮಾರಕದ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ : ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ನೆಲೆಯು ಹಾಳಾಗಿದೆಯೇ, ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ? ನೆಲೆಯು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೇ ? ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳು.

(6) ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆಯೇ ? ಯಾಕೆ ?

(7) ನೆಲೆಯ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿಳಾಸ

(8) ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲೇ ಲೇಖನ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ವಿವರಗಳು.

(9) ನೆಲೆಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಕನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ದಿನಾಂಕ ಇತ್ಯಾದಿ.

(10) ಚಿತ್ರಗಳು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೋಂದಣಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡುವುದು.

(11) ಇತರ ವಿವರಗಳು : ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ ದಂತಕತೆ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣ, ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಜನಾಂಗಗಳ ಇರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳು

7.8 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ _____ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- 2) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಭೂ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು _____

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- 3) ಸಂಗನಕಲ್ಲು ನೆಲೆಯು ಎಲ್ಲಿದೆ?
- 4) ನಕಾಶೆಗಳು ಎಂದರೇನು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5) ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಗವಿಗಳು ಇರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ.
- 6) ಗಂಗಾ ನದಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಅಮರಾವತಿ ಇರುತ್ತದೆ.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 7) ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುವರು?
ಎ. ಸಿ.ಶಿವರಾಮಮೂರ್ತಿ ಬಿ. ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿ ಸಿ. ನೀಲಕಂಠಶಾಸ್ತ್ರಿ ಡಿ. ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹಾಮ್
- 8) ಹಳ್ಳೂರು ಎಂಬ ನೆಲೆಯು ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ?
ಎ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಬಿ. ಹಾವೇರಿ ಸಿ. ಧಾರವಾಡ ಡಿ. ಬೆಳಗಾವಿ

ಉತ್ತರಗಳು :

- 1) ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ
- 2) ಜಿ.ಪಿ.ಎಸ್.
- 3) ಸಂಗನಕಲ್ಲು ನೆಲೆಯು ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಮೀಪವಿರುತ್ತದೆ.
- 4) ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವಲ್ಲಿ ನಕಾಶೆಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುವವು.
- 5) ಸರಿ 6) ತಪ್ಪು 7) ಡಿ 8) ಎ.

7.9 ಸಾರಾಂಶ

ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪುರಾತತ್ವ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಈ ಆಸಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಧಿಯ ಆಯ್ಕೆಯು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆಯ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೆಲವು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಎ) ಮೊದಲು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅನ್ವೇಷಣೆ ಬಿ) ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯ ಸಿ) ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ನಂತರ ಸಂಶೋಧನೆ ಡಿ) ವರದಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುವುದು.

7.10 – ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಟೋಪೋಶಿಟ್ಸ್ –ಟೋಪೋಶಿಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಗ್ರಾಮಗಳು, ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಲಗಳು, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳು ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.
- ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು – ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಗಳು, ದಂತಕಥೆಗಳು, ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ವೈಮಾನಿಕ – ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸಲು ವೈಮಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

7.11 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.
2. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆಲೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನಗಳು ಯಾವುವು?
3. ವಿಶೇಷ ಸಮೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

7.12 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಎಚ್.ಡಿ. ಸಾಂಕಾಲಿಯ- ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಟುಡೆ, ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ದೆಹಲಿ, 1979
3. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
4. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
5. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960

ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನಗಳು, ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಂತ್ರಗಳು, ಉತ್ಪನ್ನನದ ಪ್ರಕಾರಗಳು,
ಉತ್ಪನ್ನನದ ತತ್ವಗಳು

ರಚನೆ

8.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

8.1 ಪೀಠಿಕೆ

8.2 ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನಗಳು

8.3 ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಂತ್ರಗಳು

8.4 ಉತ್ಪನ್ನನದ ತಂತ್ರಗಳು

8.5 ಉತ್ಪನ್ನನದ ಪ್ರಕಾರಗಳು

8.6 ಉತ್ಪನ್ನನದ ತತ್ವಗಳು

8.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ.

8.8 ಸಾರಾಂಶ

8.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

8.10 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

8.11 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

8.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು,

- ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವಿರಿ.
- ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನದ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಉತ್ಖನನದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವಿರಿ.

8.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳು ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಏಕೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಹಲವಾರು ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಂತಹ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಬಲ್ಲವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳ ಉತ್ಖನನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. 1) ಲಂಬ 2) ಸಮತಲ ಉತ್ಖನನಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

8.2 ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನಗಳು

ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ವಿಧಗಳಿವೆ : 1) ನಿರಂಕುಶ ಉತ್ಖನನ (Arbitrary excavation) ಮತ್ತು 2) ಸರವಿಂಗಡನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಖನನ (Stratigraphical excavation).

1) ನಿರಂಕುಶ ಉತ್ಖನನ

ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸರವಿಂಗಡನೆಗೆ ಗಮನಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಳದಷ್ಟು (ಉದಾ: 20 ಸೆಂ.ಮೀ. ದಪ್ಪ) ಮಣ್ಣನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ತೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅಷ್ಟೇ ಆಳದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಮತಟ್ಟಾಗಿ ತೋಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಳದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಮಟ್ಟ ಮಟ್ಟವಾಗಿ ತೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವು ದೊರೆತ ಮಟ್ಟಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ದೊರೆತ ಮಟ್ಟವು ಅದರ ಸಾಪೇಕ್ಷ

ಕಾಲಮಾನದ ಸೂಚಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಒಂದೇ ಆಳದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಕಾಲೀನವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ವಿಧಾನವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಇದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ನಿರಂಕುಶ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನವು ಕೆಲವು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದೇ ಆಳದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಕಾಲೀನವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸುವದು ತಪ್ಪು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಮಾದಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳು ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ರೇಖಾಚಿತ್ರ 6ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿವೇಶನದ ಲಂಬ ಭೇದದ ಭಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ತರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ತರಗಳು ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಅಂಕಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿವೆ. ನಿರಂಕುಶ ವಿಧಾನದಿಂದ 20 ಸೆಂ.ಮೀ. ಆಳದಷ್ಟು ಮಣ್ಣನ್ನು ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಭೇದಚಿತ್ರದ ಹೊರಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಅಂಕಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮೊದಲ ಮಟ್ಟದ (20 ಸೆಂ.ಮೀ. ಆಳ) ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಾಲದ್ದಾಗಿರುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ಮಟ್ಟ ಎರಡು ಸ್ತರಗಳನ್ನು (1 ಮತ್ತು 2) ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮಟ್ಟದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತ ಅವಾಚೀನವಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಎರಡನೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (40 ಸೆಂ.ಮೀ.) ದೊರೆತ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಸರಸಂಖ್ಯೆ 1,2 ಅಥವಾ 3ರಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುವದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಕಾಲೀನವೆಂದು ಎಣಿಸುವದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಮಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಮಾದವನ್ನು ಸರ್ ಮಾರ್ಟಿನ್ ವೀಲರ್‌ನು ಚಿತ್ರಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಇಂತಹ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವದರಿಂದ ನಿರಂಕುಶ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸರವಿಂಗಡನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಖನನದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶಿಲಾಯುಗ ಕಾಲದ ಲಾಂಘನಾಜ ಎಂಬ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆ ತಲೆದೋರಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿರಂಕುಶ ವಿಧಾನದ ಬಳಕೆಯು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

2) ಸರವಿಂಗಡನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಖನನ

ಸರವಿಂಗಡನೆಯ ತತ್ವವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಲಾಗುವ ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆ ಸರವಿಂಗಡನಾತ್ಮಕ ಉತ್ಖನನವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವದೊಂದು ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಖನನದಿಂದ

ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಪಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ನಿವೇಶನದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಕೆಲವು ಉತ್ಪನ್ನನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು: ವಸತಿ ನಿವೇಶನ ಮತ್ತು ಸ್ಮಶಾನ ನಿವೇಶನ.

8.3 ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ತಂತ್ರಗಳು

1850 ರಿಂದ 1900 ರವರೆಗಿನ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನವು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂವಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಂಡಿತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಈಜಿಪ್ಟ್, ಅಸ್ಸಿರಿಯನ್ ಮತ್ತು ಸುಮೇರಿಯನ್ ಪುರಾವೆಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯನ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ "ಅನುಕ್ರಮ" ದ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟದಿಂದ, ಉತ್ಪನ್ನ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ತಂತ್ರಗಳ ಆರಂಭವನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಇದು ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಿತತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ನಂತರ ಬಹಳ ಸಮಯದವರೆಗೆ, ಉತ್ಪನ್ನವು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಪಿರಮಿಡ್, ಮತ್ತು ಯುರೋಪಿನ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳಿಗೆ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ. ನಿಮ್ಮದಾದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಲೇಯಾರ್ಡ್ ಸ್ವತಃ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ "ಸಮಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾದ ಕಲೆಯ ವಸ್ತುಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು". ಮತ್ತು ಲೋಫ್ಟ್ ಅವರು ವಾರ್ಕಾದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವಾಗ "ಸಮಯ ಮತ್ತು ಹಣದ ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಬಯಕೆ" ಯಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅದೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ, ಸಂಗ್ರಹ ವಿಧಾನಗಳಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ, ನಾವು ಇಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹರ್ಕ್ಯುಲೇನಿಯಮ್ ಮತ್ತು ಪೊಂಪೈನಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸಗಾರರ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟವು-ನಾಲ್ಕು, ಎಂಟು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನದರೆ ಮೂವತ್ತು. ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಲೂಟಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು, ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ದರೋಡೆ ಮಾಡಿದ ಮನೆಗಳು ಕೊಳೆಯಲು ಬಿಟ್ಟವು. ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ, ನೇಪಲ್ಸ್‌ನ

ನೆಪೋಲಿಯನ್ ರಾಜರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಉತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಉದಾರ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ, ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಯೋಜಿಸಿದರು. ಪೊಂಪೈ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ದೊಡ್ಡ ಯೋಜಿತ ಉತ್ಪನ್ನ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯು ನೇಪಲ್ಸ್‌ನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಮೈಕೆಲ್ ಅರ್ದಿಟಿ ಅವರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಆರು ನೂರು ಜನರನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೊಂಡಗಳು ಮತ್ತು ನದಿಗಳು

ಜನರಲ್ ಪಿಟ್-ರಿವರ್ಸ್ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮೊದಲನೆಯದು ಅಟ್ರಿಫೇಟ್‌ಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ, ಎರಡನೆಯದು ಉತ್ಪನ್ನದ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ. ಪಿಟ್-ರಿವರ್ಸ್ 1851 ಮತ್ತು 1857 ರ ನಡುವೆ ಪೂಲ್‌ವಿಷ್, ಎನ್‌ಫೀಲ್ಡ್, ಮಾಲ್ಬಾರ್ಡ್‌ನ ರೈಫಲ್‌ನ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆಯ ತನಿಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಪರವಾಗಿ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಹೈಲೆ. ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮೈಥ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಮಸ್ಟಿಟಿ ಪಿಟ್-ಓವರ್ಸ್‌ನ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದರು, ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ರೆಮ್ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಥವಾ ಟೈರಮ್‌ಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರು ದಾರ್ಶನಿಕ ಅನುಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬಂದೂಕುಗಳ ಅವರ ಸ್ವಂತ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಮತ್ತು ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ವಿಕಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ, ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತು ವಸ್ತುಗಳು ವಿಕಸನೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಟೈಪೋಲಾಜಿಕಲ್ ಅನುಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅವರು ರೂಪಿಸಿದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಟೈಪೋಲಾಜಿಕಲ್ ಅನುಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ ಆರಂಭಿಕ ಡ್ಯಾನಿಶ್ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಡಿಷ್ ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸದ ಫ್ಲಿಂಟ್ ಮತ್ತು ಕಂಚಿನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜೋಡಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದ ಜಾನ್ ಇವಾನ್ಸ್‌ಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉತ್ತರದ ಪುರಾತನ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಇವಾನ್ಸ್‌ಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಜನರು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಮನುಷ್ಯನ ಭೌತಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಅವರ ಕೆಲಸವು ಬಂದೂಕುಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಕೆಲಸದ ನೇರ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬಂದೂಕುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅವನು

ಅದೇ ತತ್ವಗಳು ಬಹುಶಃ ಇತರ ಉತ್ತರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಂಬಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಮಾನವಕುಲದ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗಳು".

ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕರಣಗಳು

ಟ್ರೋವಾಲ್ ಖೈವ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಷ್‌ಗಳು ಉಳಿದಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಪದರ ಮತ್ತು ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಲು.

ಮಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಸಲಿಕೆಗಳು/ಬಕೆಟ್‌ಗಳು/ಬುಟ್ಟಿಗಳು

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:

ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮತ್ತು ಸಹ ನಿರ್ದೇಶಕರು

ನಿರ್ದೇಶಕರು ಉತ್ಪನ್ನ ತಂಡದ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಸೈಟ್ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯವರೆಗಿನ ಖರ್ಚಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾದ ಮುನ್ನಡೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅವರು ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸನಾಗಿರಬೇಕು ಆದರೆ ಇತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವಿವಿಧ ಶಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾಗಿರಬೇಕು.

* ಸೈಟ್ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು

ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರು ಸಹ ಇದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಸ್ತರಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು, ಲೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಮತ್ತು ಕುಂಬಾರಿಕೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು.

ನುರಿತ ಭಾರೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಥವಾ ಕೆಲಸಗಾರರು

ಕ್ಷೇತ್ರ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂವೇಶನ್‌ನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಪುರುಷರು ಮಣ್ಣನ್ನು ಒಯ್ಯುವುದು ಮತ್ತು ಒಯ್ಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುವುದು ಮುಂತಾದ ಹಗುರವಾದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭೂಮಾಪಕರು

ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅರ್ಹ ಸರ್ವೇಯರ್ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದಿನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯರೇಖೆಯ ಯೋಜನೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಅವನು ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವರು ಸೈರ್ ಅಥವಾ ದಿಬ್ಬ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ

ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಗಿದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಂದಕಗಳ ನಿಖರವಾದ ಸ್ಥಳ ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು

* ಆಂಟಿಕ್ಲಿಟಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್

ಆಂಟಿಕ್ಲಿಟಿ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಅವರು ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಬಂಧಿತ ದಾಖಲೆಯ ಸಿದ್ಧ ಉಲ್ಲೇಖ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಡ್ ಸೂಚಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು. ನಿಖರವಾದ ದಾಖಲೆ, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಅವನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಜವಾಬ್ದಾರನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ

ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು:

• ಯಾವುದೇ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳಿವೆ * ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಸಮಯದಂತೆ • ಲಂಬ ವಿಧಾನಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರು ಎರಡು ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ * ಸಂಶೋಧನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನದ ಸ್ವರೂಪ • ಎರಡಕ್ಕೂ ಉತ್ಪನ್ನದ ತಂತ್ರಗಳು ಸಮತಲ ಮತ್ತು ಲಂಬ ವಿಧಾನಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ

ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಗಳು:

* ಅಗೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ

ಉತ್ಪನ್ನದ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಉತ್ಪನ್ನದ ನಂತರದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಟಿಗ್ರಾಫಿ ಸಂದರ್ಭದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಳಿದಿರುವ ವಸ್ತುವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ * ಉತ್ಪನ್ನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:

* ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ * ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲಗಣನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು * ಆದಾಗ್ಯೂ ಭವ್ಯವಾದ ವಾಚನ ವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್ * ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಏಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ

8.4 ಉತ್ಪನ್ನ ತಂತ್ರಗಳು

ಒಲಂಪಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕರ್ಟಿಸ್, ಈಜಿಪ್ಟ್ನ ಪೆಟ್ರಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ನಾಂಡ್‌ನ ಪಿಟ್ ರಿವರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಜಾಹೀರಾತು ಪೋಟೋಗ್ರಫಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಆರಂಭವನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಹಾನ್ ಉತ್ಪನ್ನಕಾರರು ಉತ್ಪನ್ನದ ತಂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು, ಅನುನುನಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು AR ಅನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ

ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

* ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು ಉತ್ಪನ್ನದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಭಾಗವಾಗಿದೆ * ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲಗಣನೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು * ಆದಾಗ್ಯೂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಭವ್ಯವಾದ ವಿಧಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯ ಪ್ಯಾಟರ್ನ್ * ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಏಕೆ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

8.4 ಉತ್ಪನ್ನದ ತಂತ್ರಗಳು

ಒಲಂಪಿಯಾದಲ್ಲಿನ ಕರ್ಟಿಸ್, ಈಜಿಪ್ಟ್ನ ಪೆಟ್ರಿ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಪಿಟ್ ರಿವರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಮತ್ತು ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದ ಆರಂಭವನ್ನು ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಮಹಾನ್ ಅಗ್ರಾಹಕರು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಧಾನಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಉತ್ಪನ್ನ ತಂತ್ರದ ದೇಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಅನುನುನಲ್ಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಒಂದು

ಪುರಾತತ್ವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ. ಅನೌವನ್ನು 1904 ರಲ್ಲಿ ಪಂಪೆಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ನಿಜವಾದ ಅಗ್ರಾಹಕ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್ ಅನ್ನು ಬರ್ಲಿನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪೋಲ್ಕರ್‌ಕುಂಡೆ ಮ್ಯೂಸಿಯಂನ ಹಬರ್ಟ್ ಸ್ಮಿತ್ ಅವರು ಕೈಗೊಂಡರು: ಸ್ಮಿತ್ ಅವರು ಟ್ರಾಯ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಾರ್ಪ್‌ಫೆಲ್ಡ್ ಅವರಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅಡಿ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದ ದೊಡ್ಡ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ, ಸಿಕ್ಕಿದ ಎಲ್ಲದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರು ಅನೌ ಉತ್ಪನ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದರು.

ನಾವು ಅನೌ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ "ಸಣ್ಣ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಭೂಮಿಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು "ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ

ಲಂಬ ಮತ್ತು ಅಡ್ಡ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದು. ಫಲಿತಾಂಶಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಸ್ತರಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ".

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮೊದಲಾರ್ಧವು ಉತ್ಖನನದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ತಂತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಏನನ್ನೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಸಹ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಖನನದ ತತ್ವಗಳು ಬಹಳ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಲಿತವು ಎಂದು ದಾಖಲೆ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾಬಿಲೋನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೋಲ್ಡೆವಿಯ ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾವು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದ್ದೇವೆ, ಅವರು ಇಡೀ ಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿದರು ಮತ್ತು ಅರಮನೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನಗರದ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಗಮನ ನೀಡಿದರು. ಆದರೆ, ಚೈಲ್ಡ್ ಲಾಸ್ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ, ಕೋಲ್ಡೆವಿ ಸ್ವತಃ "ಮಾನವ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ಇಮ್ ಪ್ಲೇಮೆಂಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಮಾಧಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ"; ಮತ್ತು, 1907 ರಲ್ಲಿ, A. H. ಸೈಸ್ ಬ್ಯಾಬಿಲೋನಿಯಾ ಮತ್ತು ಅಸಿರಿಯಾದ ಸೆರಾಮಿಕ್ ದಾಖಲೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆಧುನಿಕ ಉತ್ಖನನಗಳು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಮತ್ತು ಎಮೆಸ್ಲೆ ಮ್ಯಾಕೆ ಅವರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿವೆ. ಮ್ಯಾಕೆ ಈಜಿಪ್ಟ್ ಮತ್ತು ಮೆಸೊಪಟ್ಯಾಮಿಯಾದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತಂದರು. ಮತ್ತು ಸರ್ ಜಾನ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಅವರನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮಹಾನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಅವರು ಸ್ವತಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ, ಅವರು ಗ್ರೀಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಗೆಯುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು, ಆದರೂ, ಪಿಗೊಟ್ ಮತ್ತು ವೀಲರ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಡಾರ್ಫ್‌ಫೆಲ್ಡ್, ಸ್ಮಿತ್, ಪೆಟ್ರಿ ಮತ್ತು ಪಿಟ್-ನದಿಗಳು ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ನೀಡಿದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತರಶಾಸ್ತ್ರದ ನೈಜ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಟ್ಟಗಳ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿಲ್ಲ.

8.5 ಉತ್ಖನನದ ಪ್ರಕಾರಗಳು

ವಸತಿ ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನಗಳು

ವಸತಿ ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ : 1) ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ ಮತ್ತು 2) ವಿಸ್ತೃತ ಅಥವಾ ಸಮತಲ ಉತ್ಖನನ (Horizontal digging ಅಥವಾ Area excavation.) ಎರಡೂ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ

ಮೂಲ ತತ್ವವಾದ ಸ್ತರವಿಂಗಡನೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರವು ವಿಧಾನ ಭೇದ ಎನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಖನನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತರ ಎನ್ನುವದು ಉಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

1) ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ

ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ (Vertical excavation) ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಸೀಮಿತ ಚೌಕ ಇಲ್ಲವೆ ಆಯತ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡುವಂತೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಅಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲಂಬಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿಯ ವಸತಿ ಅವಶೇಷದ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವ್ಯಾಪಕತೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಲಂಬ ಉತ್ಖನನದ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಆನುಪೂರ್ವಿಕವನ್ನು (ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವನ್ನು, Sequence) ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಲಂಬ ಉತ್ಖನನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನದ ಮೇಲ್ಮೈಯಿಂದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಮಣ್ಣಿನವರೆಗೆ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶೇಷಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅನುಪೂರ್ವಿಕ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಲಂಬ ಉತ್ಖನನವು ಪರಿಮಿತ ಉತ್ಖನನವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆಂದು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ನಿವೇಶನದ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣೆಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಂಬ ಉತ್ಖನನವನ್ನು ಜರುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಜನರ ಅವಶೇಷಗಳಡಗಿವೆ ಎಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆ ಇದರಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಆಯತ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ ಮತ್ತು ಆಯಾಮತ್ರಯ ದಾಖಲೆ

ಆಯಾತಾಕಾರದ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನಳವಡಿಸಲಾದ, ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಲಾಗುವ ಲಂಬ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಆಯತ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ (Rectangular trenching) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಉತ್ಖನನ ಗುಂಡಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಾ ಗುಂಡಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದು ದಾಖಲೆಗಳನ್ನಿಡುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾರ್ಟಿನ್ ವೀಲರ್‌ನು ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು Substantive digging ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಗುಂಡಿ ತೋಡುವದು (Cross trenching) ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉತ್ಖನನ ಗುಂಡಿಗಳಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗೂ ಕೋಟೆಯ ಒಳಗಿನ ವಸತಿಗಳ ಆನುಪೂರ್ವಿಕಗೂ ಇರುವ ಕಾಲ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

2) ವಿಸ್ತೃತ ಉತ್ಖನನ ಅಥವಾ ಸಮತಲ ಉತ್ಖನನ

ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನದಿಂದ ಯಾವದೊಂದು ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಕಾಲಾನುಪೂರ್ವಿಕೆಯನ್ನೂ ತುಸು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅವಶೇಷಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನಕ್ಕೊಳಪಡುವ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತೃತ ಅಥವಾ ಸಮತಲ ಉತ್ಖನನ (area ಅಥವಾ horizontal excavation) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

3) ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ, ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು - ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ, ಸರಿಯಾದ ಸ್ತರವಿಂಗಡನೆಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚೌಕಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಂದೇ ಅಳತೆಯ ಚೌಕಗಳಾಗಿ ಒಂದರಪಕ್ಕದಲ್ಲೊಂದು ಚೌಕಬರುವಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಎರಡು ಚೌಕಗಳ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಗೋಡೆ (balk) ಉಳಿಯುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಚೌಕ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋರಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚೌಕಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವು ಚೌಕಗಳಿಂದಿರುಂತಾದ ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂತಹ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (gridlayout) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

4) ಮುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ

ವಿಸ್ತೃತ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಮವೆಂದರೆ ಮುಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ (open area excavation) ಈ ರೀತಿಯ ಉತ್ಖನನ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನದ ಮೇಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ತರಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಖನನಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚೌಕಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳನ್ನು (balks) ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ.

5) ಸ್ಮಶಾನ ನಿವೇಶನದ ಉತ್ಖನನ

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಸ್ಮಶಾನಗಳ ಉತ್ಖನನಕ್ಕೂ ಬಳಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ದಫನ ದಿನ್ನೆಗಳು (barrows) ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಭಾಗ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು (quadrantmethod) ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದಫನ ದಿನ್ನೆಗಳೆಂದರೆ ಶವಗಳನ್ನು ಹುಗಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಅಥವಾ ಉದ್ದನೆಯ ದಿನ್ನೆಗಳು. ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಕೋಣೆಯಂತಹ ಗೋರಿಗಳು (chambertombs) ಮತ್ತು ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಯ ದಫನಗಳು (pitburials) ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಾಕಾರದ ದಫನ ದಿನ್ನೆ ಮತ್ತು ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಯ ದಫನಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಭಾಗ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಯ ದಫನಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟೆಯಿಂದ (ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ) ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಕಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆಲ್ಲ ತುಂಡು ಕಲ್ಲುಗಳ ರಾಶಿಯಿರುತ್ತದೆ.

5) ಚತುರ್ಭಾಗ ಉತ್ಖನನ ಪದ್ಧತಿ

ಚತುರ್ಭಾಗ ಉತ್ಖನನ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ದಫನ ದಿನ್ನೆಯ ಅಥವಾ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಯ ದಫನದ ಸ್ಥಳದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಚೀಚೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ಮೂಲ ಸೂತ್ರರೇಖೆಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು 90° ಯಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸುವಂತೆ ಗೂಟಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸಿ ದಫನದ ವೃತ್ತವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಮಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಮೊದಲು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಬೇಕು ನಂತರ ಉಳಿದೆರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಯಾವದೇ ವೃತ್ತಭಾಗವನ್ನು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಸ್ತರವಿಂಗಡನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತದೆ.

8.6 ಉತ್ಖನನದ ತತ್ವಗಳು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪುರಾತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಉತ್ಖನನ ತಂತ್ರಗಳ ಅನ್ವಯದ ಕುರಿತು ಮೂಲಭೂತ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಖನನ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ, ಯೋಜನೆ, ದಾಖಲಾತಿ ಮತ್ತು ವರದಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನಿಜವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಕೋರ್ಸ್‌ಫೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಗವು ಕ್ಷೇತ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು

ಅಥವಾ ಡಿಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತ್ನಶಾಸ್ತ್ರದ ಉತ್ಖನನ.

A. ಉತ್ಖನನ ಎಂದರೇನು?

B. ಪುರಾತ್ನಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನದ ಇತಿಹಾಸ

1. ಉಪಾತ್ಮಕ ಅವಧಿ
2. ವರ್ಗೀಕರಣ-ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅವಧಿ
3. ವರ್ಗೀಕರಣ-ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಧಿ
4. ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಅವಧಿ

C. ಉತ್ಖನನದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ

1. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು
2. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಅನುಮತಿಗಳು

D. ಉತ್ಖನನ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳು

1. ಮೇಲ್ಮೈ ಮ್ಯಾಪಿಂಗ್
2. ಪರೀಕ್ಷಾ ಉತ್ಖನನ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ
3. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ಖನನಗಳು
4. ಉಪಕರಣ
5. ಪೂರಕ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹ
6. ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
7. ದಾಖಲೀಕರಣ

E. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು

F. ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಕ್ಯುರೇಶನ್

G. ವರದಿ ಬರೆಯುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು

8.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1) ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ _____ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು.
- 2) ನಕಾಶೆಯನ್ನು _____ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

- 3) ಉತ್ಖನನ ಎಂದರೇನು?
- 4) ಸಮತಲ ಉತ್ಖನನ ಎಂದರೇನು?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5) ಉತ್ಖನನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಕಂಬವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- 6) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಉತ್ಖನನ ಕಾರ್ಯವು 21ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 7) ಹರಪ್ಪಾ ನೆಲೆಯನ್ನು ಯಾರು ಉತ್ಖನನ ಮಾಡಿದರು?
ಎ. ಆರ್.ಡಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿ ಬಿ. ದಹರಾಂ. ಸಹಾನಿ ಸಿ. ಸಾಂಕಾಲಿಯಾ ಡಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ
- 8) ಪೂರ್ವ ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುವರು?
ಎ. ಭ್ರೂಸ್‌ಫುಟ್ ಬಿ. ಡಿ.ಡಿ.ಕೋಸಾಂಬಿ ಸಿ. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಚಾರ್ ಡಿ. ವಿ.ಎ.ಸ್ಮಿತ್

ಉತ್ತರಗಳು :

- 1) ವರ್ಣಮಾಲೆ
- 2) ಸರ್ವೆಯರ್
- 3) ಭೂಮಿಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ಖನನ ಎನ್ನುವರು.
- 4) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಮಾಂತರವಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವುದು.
- 5) ಸರಿ 6) ತಪ್ಪು 7) ಬಿ 8) ಎ

8.8 ಸಾರಾಂಶ

ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವ ಘಟನೆಗಳ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, ಭೂದೃಶ್ಯ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಕ ತನಿಖೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಕಲ್ಪನೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ - ನಾವು ಹಿಂದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ನಂತರ ನಮ್ಮ ಊಹೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ನಾವು ಈ ದತ್ತಾಂಶದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು (ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರವಾಗಿ, 'ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು') ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

8.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- **ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ** –ಲಂಬ ಉತ್ಖನನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಯತ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡುವುದು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಲಂಬವಾಗಿ ಅಗೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆ** –ಉತ್ಖನನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಯಾದ ಸ್ತರ ವಿಂಗಡನೆಗೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಚೌಕುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜಾಲಂದರ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- **ಆಯತ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ (Rectangular trenching)** – ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಲಾಗುವ ಲಂಬ ಉತ್ಖನನದಿಂದ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಉತ್ಖನನಕ್ಕೆ ಆಯತ ವಿನ್ಯಾಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉತ್ಖನನ (Rectangular trenching) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

8.10 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಉತ್ಖನನದ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಯಾವವು?
2. ಉತ್ಖನನದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

8.11 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಗ್ಲಾನ್ ಡೇನಿಯಲ್ – ಹನ್‌ಡ್ರೇಡ್ ಆಂಡ್ ಫಿಫ್ಟಿ ಇಯರ್ಸ್ ಆಫ್ ಆರ್ಕಿಯೋಲಜಿ, ಲಂಡನ್, 1978
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಬಿನ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಎಲ್.ಆರ್. – ಆನ ಆರ್ಕಿಯೋಲಜಿಕಲ್ ಪರ್ಸಪೆಕ್ಟಿವ್, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್, 1972
4. ಬಾರ್ಕರ್ ಪಿ – ಟೆಕ್ನಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಆರ್ಕಿಯಾಲೋಜಿಕಲ್ ಎಕ್ಸಾವೇಶನ್, ಲಂಡನ್, 1977
5. ರಘುನಾಥ ಭಟ್ ಎಚ್.ಆರ್. – ಪುರಾತತ್ವ ಪರಿಚಯ, ಮೈಸೂರು, 1984

ಘಟಕ - 09

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ

ರಚನೆ

- 9.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 9.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 9.2 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು
- 9.3 ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- 9.4 ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು
- 9.5 ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು
- 9.6 ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು
- 9.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ
- 9.8 ಸಾರಾಂಶ
- 9.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 9.10 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 9.11 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು

9.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರದ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಿರಿ.
- ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಗಳು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿರಿ.

9.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕಾಲಮಾನವು ಬೆನ್ನಲುಬು ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗುರುತುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಬಳಸಿರುವರು. ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಘಟನೆಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವು ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಅಥವಾ ಬಂಡೆಗಳ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಹಲವಾರು ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು ಬಂಡೆಗಳು, ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ವಯಸ್ಸನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಳಸುವ ವಿಧಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನಗಳು ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 1947 ರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅನೇಕ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು ವಿಕೀರಣಶೀಲ

ಕೊಳೆಯುವಿಕೆ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಅಂಶದ ವಿಕೀರಣಶೀಲ ರೂಪವು ನಿಯಮಿತ ದರದಲ್ಲಿ ವಿಕೀರಣಶೀಲವಲ್ಲದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಮೈನೋ ಆಸಿಡ್ ರೇಸಿಮಿಸೇಶನ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಷನ್-ಅನುಪಾತದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯದಂತಹ ಇತರವುಗಳ ಮಾದರಿಯ ಸಾವಯವ ಅಥವಾ ಅಜೈವಿಕ ಸಂಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿನ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ನಿಖರವಾದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

9.2 ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು

ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಮಾನದ ಚೌಕಟ್ಟರದೆ ಯಾವದೇ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಮಾನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಮಾನವನ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದರ ಪ್ರಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಹಾಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಲು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯ ಕಾಲಮಾನವು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ, ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಕರಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ, ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ, ಗುಪ್ತ ಶಕೆ, ಹಿಜರಿ ಶಕೆ, ಮುಂತಾದ ಶಕೆ ವರ್ಷಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುವದಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವು ಐತಿಹಾಸಕಾರನಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವುದು. ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಲೆಯ ಉಗಮಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಯಾವದೇ ಶಕೆ ಪದ್ಧತಿಯ ತೇದಿಯ ಉಲ್ಲೇಖದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಪುರಾತನ ಅವಶೇಷಗಳ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ, ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ಹಲವಾರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವನು. ಮುಂದುವರೆದು ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ನಂಬಲರ್ಹವಾದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವನು.

ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದ ಕುಶಲತೆಯ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಒಂದು ತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕುಂಬಾರಿಕೆ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಮಣ್ಣಿನ ಖನಿಜವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ಸುಮಾರು 75 ಉಪ-ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಮಟ್ಟವನ್ನು

ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಬಿಸಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.ಕೆಲವರು ವಿಕಿರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ವಿಕಿರಣ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.50,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಇಂಗಾಲ-14 ಪ್ರಯೋಗದ ಬದಲಾಗಿ ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಬಳಸುವರು.ಇದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲ್ಲು, ಸೆರಾಮಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬೆಂಕಿಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಸಾಪೇಕ್ಷ ವಿಧಾನಗಳು ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಘಟನೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆಯ ಮೊದಲು ಅಥವಾ ನಂತರ ಸಂಭವಿಸುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಘಟನೆಯ ಅಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು.ಈ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯವಿಧಾನದಲ್ಲಿ, ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಪದಗಳಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಒಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಸಂಭವನೀಯ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಈ ವಿಧಾನವು ಇತರ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಈ ವಿಧಾನವು ಇತರ ಅನೇಕ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ನಾಟಕ ಹೆನ್ರಿ ಅನ್ನು 1587 ರ ಮೊದಲು ಬರೆಯಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಏಕೆಂದರೆ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಅವರ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವು ರಾಫೆಲ್ ಹೋಲಿನ್ಸೆಡ್ ಅವರ ಕ್ರಾನಿಕಲ್ಸ್‌ನ ಎರಡನೇ ಅವೃತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು 1587 ರವರೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ, 1587 ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ ಹೆನ್ರಿವಿ ನಾಟಕದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಆಗಿದೆ.ಅಂದರೆ ನಾಟಕವನ್ನು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಧಾನಗಳು ವಸ್ತುವಿನ ಹುಟ್ಟಿನ ಅಥವಾ ಘಟನೆ ನಡೆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ತಂತ್ರಗಳ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ಮಾದರಿ ದೋಷಗಳು ಮತ್ತು ಭೂವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ನಿಖರವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯದ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವಂತಹ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳಿವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೇಡಿಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯವಿಧಾನಗಳು. ಸಾವಯವವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ವಸ್ತು ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದಿನಾಂಕ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ತುಂಡು ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು.ಇದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉರಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ತೆಗೆದು ಹಾಕಲಾದ ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಟೊರುನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಸೇಂಟ್ ಜೇಮ್ಸ್ ಚರ್ಚ್‌ನ

ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಈ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಈ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ, ಚರ್ಚನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತರವನ್ನು ತುಂಬಿದ ಸಂಪೂರ್ಣ ದಿನಾಂಕವು ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಇತರ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳ ಅವಧಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತಾರೆ.

9.3 ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಗತಕಾಲದ ಮಾನವನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಕೆಲವು ವಿಧಾನಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸುಸಂಗತವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕಾಲಗಣನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೇಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ವಂತರ ಮತ್ತು ಯುಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಕಾಲಪರಿಮಾಣಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲೆಗಳು ಅತಿ ವಿರಳವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ದಾಖಲೆಗಳು ದೊರೆತರೂ ಸಹ ಅವು ಅಷ್ಟೇನು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಲ್ಲ.

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಇವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು.

- 1) ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ (Relative Chronology)
- 2) ನಿರಪೇಕ್ಷ (ಸ್ವತಂತ್ರ) ಕಾಲನಿರ್ಣಯ (Absolute Chronology)

9.4 ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರ (Relative Chronology)

ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಕಿಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಯಾವದೇ ವಸ್ತು, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಧಾನದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಕಾಲಮಾನಗಳು ಘಟನೆಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವವೇ ವಿನಾಘಟನೆಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಾಲಮಿತಿಗಳನ್ನಲ್ಲ.

ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ತಯಾರಿಕಾ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಆಕೃತಿ ಹೋಲಿಕೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅವಶೇಷಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ಅವಶೇಷಗಳ ಸವತದ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಪದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ವಸತಿ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅವಶೇಷಗಳು ಆ ಭೂ ಪದರದ ಕಾಲ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ವಿವಿಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವ ತನ್ನ ಆಯುಧೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿಲಾಯುಗ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗ ಹಾಗೂ ಲೋಹಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪ್ರಗತಿಪರ ತಂತ್ರಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಯಾರಿಕಾ ತಂತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದರೆ ಯಾವ ತಂತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನಂತರ ಕಾಲದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಯುಗದ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆ ಮಟ್ಟದ ಕಾಲಮಾನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯು ಅನವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ವಿವರವುಳ್ಳ ಕಾಲಮಾನವು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬಹುಶಃ ನಮಗೆ ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಗತಿಯು ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಲವು ಬಾರಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗ ಅಥವಾ ಮಾನವ ಸಂತತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಪುರಾತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅವಶೇಷಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ ಜೀವಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವಶೇಷಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕಾಲ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಸರಣೆಯ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಹರಡಿದವು ಎಂಬುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕಾಲಗಣನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- 1) ಸ್ವರ ವಿಂಗಡನ ಪದ್ಧತಿ
- 2) ಆಕೃತಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಅಥವಾ ಮಾದರಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ
- 3) ಪಂಕ್ತಿರಣ ವಿಧಾನ
- 4) ಸಮಿಕರಣ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಅಥವಾ ಕ್ರಾಸ್ ಡೆಟಿಂಗ್
- 5) ನದಿ ಮಟ್ಟಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ
- 6) ಪ್ರಾಚೀನ ಸಮುದ್ರ ತೀರಗಳ ಆಧರಿಸಿದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ
- 7) ಪರಾಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಪರಾಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಆಧಾರಿತ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ
- 8) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ
- 9) ಅಲ್ಟ್ರಾಸೋನಿಕ್ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ
- 10) ಪ್ಯಾಟಿನೇಶನ್ ಅವಲೋಕನದಿಂದ ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ

ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಅವಶೇಷಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

9.5 ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು

ಇತ್ತೀಚಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಥವಾ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಧಾನವು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾದ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ಶಕಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ, ಆ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅವಶೇಷಗಳೊಡನೆ ಅದೇ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ಆ ಕಾಲದವೇ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾದ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳು ದೊರಕಿದ್ದಾಗ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಧಾರ ಕಾಲದ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 5000 ಕ್ಕೂ ಮೊದಲಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಹಲವಾರು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಖಚಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. ಮರದ ಕಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವ ವರ್ತುಲಗಳು ಹವಾಗುಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪ್ರತಿ 11 ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಒಂದೊಂದು ಗುಂಪಾಗಿ ಮರುಕಳಿಸುತ್ತವೆ. ದೊರಕಿದ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳ ವರ್ತುಲಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ರೀತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಿ, ಆ ಮರಗಳು ಯಾವ ಕಾಲದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವೃಕ್ಷವರ್ತುಲ ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಅಥವಾ ವೃಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಶಾಸ್ತ್ರ (ಡೆಂಡ್ರೋಕ್ರೋನಾಲಜಿ) ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಜಾಯಿನರ್‌ನ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಮಯುಗ ಸು.10 ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ವಿವಿಧ ಪದರಗಳಿಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಅವಶೇಷಗಳಿಗೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಜಾಯಿನರ್ ಅವರು ರೂಪಿಸಿದ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಮೂಲದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಶೈಗವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಮಂಜಸ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಇದು ಅಪ್ಪಾಣಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಟೀಕೆಗಳಿವೆ.

ಬ್ಯಾರೆನ್ ಡಿಗೀರ ರವರು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗಲ್ಲ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವಾಗ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗಸ್ತು ಪದರಗಳನ್ನು ಏಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆಯಾ ಹಿಮಯುಗಗಳ ಕಾಲ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಯುರೋಪಿನ ಸಮುದ್ರ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು 15000 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರಮಾಣು ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಇಂಗಾಲ - 14 ಕಾಲ ಗಣನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಇದರ ಕೊಡುಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಗಳಿಗೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನವಶಿಲಾಯುಗ, ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆ, ತಾಮ್ರ ಶಿಲಾಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಬ್ಬಿಣಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಈ ವಿಧಾನವು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಸುಮಾರು ಆರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಂಗಾಲ - 14 ಪರಮಾಣುವಿನ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾಗುವವರೆಗೆ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗಾಲ - 14 ವಿಧಾನವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ವಿಕಿರಣ ತತ್ವಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಧಾರವಿರುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ

ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುವ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- 1) ವೃಕ್ಷಾಧಾರಿತ ಕಾಲಮಾನ ಅಥವಾ ವೃಕ್ಷದ ಉಂಗುರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
- 2) ಕ್ಲೇ - ವಾರ್ವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ
- 3) ಪ್ರಾಗ್ ಕಾಂತೀಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಂತತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿ
- 4) ವಿಕೀರಣ ಶೀಲ ಇಂಗಾಲ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನ
- 5) ಔಷ್ಣಿಕ ದೀಪ್ತಿ ವಿಧಾನ
- 6) ಪೊಟ್ಯಾಶಿಯಂ ಆರ್ಗಾನ್ ವಿಧಾನ
- 7) ವಿಭಜನಾ ಜಾಡು ವಿಧಾನ
- 8) ಆಬ್ಜಿನ ಜಲೀಕರಣ ವಿಧಾನ
- 9) ಸಾಗರ ತಳದ ಗಟ್ಟಿನ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ
- 10) ಗಾಜಿನ ಪದುರಗಳ ಎಣಿಕೆ ವಿಧಾನ
- 11) ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಮಕಾಲೀನತೆ

ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಲಮಾನ ಕ್ರಮವು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಗತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಾಲಮಾನದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲು & ಅವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಮಾನವೇ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಗುರಿಯ ಸಾಧನೆಗೆ ಕಾಲಮಾನವು ಒಂದು ಅವಶ್ಯಕ ಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯು ಸಂಶಯಾತೀತ ಹೇಗೆ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವೇ ಮಾನವನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ; ಕಾಲಮಾನವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆನ್ನಲು ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅದರ ರಕ್ತಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

9.6 ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು (Derivative Dating Techniques)

ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ವಿವಿಧ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

1. ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ (Relative Dating Techniques)
2. ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ (Absolute Dating Techniques)
3. ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ (Derivative Dating Techniques)

ಈ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವು ನಿಖರ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ಇದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಅವು.

1. ಫ್ಲೋರಿನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ (Fluorine Test)
2. ಯುರೇನಿಯಂ ಪರೀಕ್ಷೆ (Uranium Test)
3. ಸಾರಜನಕ ಪರೀಕ್ಷೆ (Nitrogen Test)
4. ಅಮೈನೋ ಆಮ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ (Amino acid Test)
5. ಅಬ್ಸಿಡಿಯನ್ ಜಲ ಸಂಚಯನ ಪರೀಕ್ಷೆ (Obsidian hydration Test)
6. ಪುರಾತತ್ವ ಕಾಂತೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ (Archeomagnetic Test)
7. ಕ್ಯಾಷನ್ ಅನುಪಾತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪರೀಕ್ಷೆ (Cation ratio dating Test)

ಈ ಮೇಲಿನ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಫ್ಲೋರಿನ್ ವಿಧಾನದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯನ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಎಲುಬುಗಳು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಪ್ಲೋರೈಡ್‌ನ್ನು ಹಿರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಹಿರಿಕೊಂಡ ಪ್ಲೋರೈಡ್ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಪ್ಲೋರೈಡ್ ಇರುವ

ಮೂಳೆಗಳಿಗಿಂತ ಹಳೆಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ನೈಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಲದಿಂದಲೂ ಸಹ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಾಡುವರು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಪ್ರಾಕ್ತನ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿಯು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಾವೇಷಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಇಂತಿಷ್ಟೇ ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಿಂದ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ನೈಟ್ರಿಕ್ ಆಮ್ಲವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಕಾಲಗಣನೆಯು ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.ಎದು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅನುಕೂಲಕರ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.ಇದು ಮಾನವನ ಮೂಳೆಗಳಿಗೆ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಹೀಗೆ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

1. ಫ್ಲೋರಿನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ (Fluorine Test)

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮೂಳೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಫ್ಲೋರಿನ್ ರಾಸಾಯನಿಕವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಅದು ಎಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಭೂಗತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ತಂತ್ರಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ವಿಧಾನದ ಬಳಕೆಯು ಆಯಾ ನಿವೇಶನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮೂಳೆಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಡಬೇಕು.

2. ಯುರೇನಿಯಂ ಪರೀಕ್ಷೆ (Uranium Test)

ಒಂದು ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲವನ್ನು ಯುರೇನಿಯಂ ಪರೀಕ್ಷೆ ವಿಧಾನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು.ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಹ ಫ್ಲೋರಿನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕಪಟಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸಬಹುದು.ಇದು ರೇಡಿಯೊಮೆಟ್ರಿ ಡೇಟಿಂಗ್ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.ಯುರೇನಿಯಂ ಸರಣಿಯ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನುವುದು ರೇಡಿಯೊಮೆಟ್ರಿ ಡೇಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಕಾರ್ಬೋನೇಟ್ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

3.ಸಾರಜನಕ ಪರೀಕ್ಷೆ (Nitrogen Test)

ಮೂಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಯವ ಘಟಕಗಳಾದ ಸಾರಜನಕ, ಇಂಗಾಲ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ನೀರು ಇವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳ ತುಲನೆಯಿಂದ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಘಟಕದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಇದನ್ನುಸಾರಜನಕ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಮೂಳೆಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

1. ಅಮೈನೋ ಆಮ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ (Amino acid Test)

ಮೂಳೆಗಳು, ಹಲ್ಲುಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಸಾವಯವ ಅವಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಐಸೋಲ್ಯೂಸಿನ್‌ಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.ಸರಳವಾಗಿ ಮೂಳೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಅಮೈನೋ ಆಮ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವರು.ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರೆಸಿಮೈಸೇಶನ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಅಬ್ಸಿಡಿಯನ್ ಜಲ ಸಂಚಯನ ಪರೀಕ್ಷೆ (Obsidian hydration Test)

ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಈ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ.ಭೂಮಿಯು ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಅಬ್ಸಿಡಿಯನ್‌ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದ ಅಧ್ಯಯನವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.ಕ್ರಿ. ಪೂ.೩೦,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕ್ರಿ. ಶ ೧೫೦೦ ರ ಅವಧಿಯ ವರೆಗಿನ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧಾನದಿಂದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟೈಲ್ ಪಾಯಿಂಟ್‌ಗಳಂತಹ ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಜನರು ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು.

6. ಪುರಾತತ್ವ ಕಾಂತೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ (Archeomagnetic Test)

ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ಥಳಗಳು, ಯುಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳ ಕ್ರಾಂತಿಕರಣದ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಂತಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾಲಾನುಪೂರ್ವಿಗೆ ಸಾಗರದ ಉಷ್ಣತೆಯ ಕಾಲಾನುಪೂರ್ವಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ, ಪ್ಲೀಸ್ಟೋಸಿನ್ ಯುಗದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವದು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

7 .ಕ್ಯಾಷನ ಅನುಪಾತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪರೀಕ್ಷೆ (Cation ratio dating Test)

ಇದು ಹೊಸ ಯುಗದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.ಇದು ವಿಶ್ವಸನಿಯ ಹಾಗೂ ಸಂಜಸವಾದ ಇತ್ತೀಚಿನ ಮೊಬೈಲ್ ತರಂಗ(K &Ca)ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. (K &Ca)ಇದುಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಿದೆ.

9.7 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1)ಜಾಯಿನರ್‌ನ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾಶ ಹಿಮಯುಗ ಸು. ----- ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.
- 2)ಪ್ಲೀಸ್ಟೋಸಿನ್ ಯುಗದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವದು ----- ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

II ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- 3) ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಎಂದರೇನು ?
- 4) ಸ್ತರ ವಿಂಗಡಣಾ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದರೇನು ?

III.ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5) ಪರಮಾಣು ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ಇಂಗಾಲ - 15 ಕಾಲಗಣನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ.
- 6) ಕ್ಯಾಷನ ಅನುಪಾತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪರೀಕ್ಷೆಇದು ಹೊಸ ಯುಗದ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

IV.ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 7) ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಕವರ್ಷವಾಗಿಲ್ಲ.
 - ಎ) ಗುಪ್ತ ಶಕೆ.
 - ಬಿ) ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕೆ.
 - ಸಿ) ವಿಜಯನಗರ ಶಕೆ.
 - ಡಿ) ವಿಕ್ರಮ ಶಕೆ.

8) ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೂಲವಸ್ತುಗಳ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಧಾನವಲ್ಲ.

- ಎ) ಪ್ಲೋರಿನ್ ಪರೀಕ್ಷೆ. ಬಿ) ಯುರೆನಿಯಂ ಪರೀಕ್ಷೆ.
ಸಿ) ಕ್ಲೇ-ವಾರ್ವ್ ಪರೀಕ್ಷೆ. ಡಿ) ಸಾರಜನಕ ಪರೀಕ್ಷೆ.

ಉತ್ತರಗಳು

1) 10 ಲಕ್ಷ 2) ಪುರಾತತ್ವ ಕಾಂಕ್ಷೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆ.

3) ಒಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

4) ಸ್ತರಗಳ ರಚನೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಖಚಿತ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸ್ತರ ವಿಂಗಡನಾ ಪದ್ಧತಿ ಎನ್ನುವರು.

5) ತಪ್ಪು. 6) ಸರಿ. 7) ಸಿ. 8) ಸಿ.

9.8 ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

- ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.
- ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ತಂತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
- ನೀರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನಿಗೆ ನಿಖರ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- ರಾಸಾಯನಿಕ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಣಯದ ಮಹತ್ವ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ಸಾಪೇಕ್ಷ, ನಿರಪೇಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

9.9 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಪ್ರಯೋಗ - 50,000 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶಮಾನತೆ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಬಳಸುವರು.
- ನಿರಪೇಕ್ಷ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ಪದ್ಧತಿ- ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಶೇಷಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಯುರೇನಿಯಂ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನ - ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ಲೋರಿನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕಪಟಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

9.10 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 1) ಸಾಪೇಕ್ಷ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ನಿರಪೇಕ್ಷ (ಸ್ವತಂತ್ರ) ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 3) ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- 4) ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳು
- 5) ಕಾಲನಿರ್ಣಯ ತಂತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು

9.11 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1) ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ	-	ಪುರಾತತ್ವ ಶೋಧನೆ
2) ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ	-	ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ
3) ಅ. ಸುಂದರ	-	ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ
4) Agarwal D. P.	-	Archaeology of India
5) Binford L. R.	-	An Archaeological Perspective

ಘಟಕ-10

ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರ

ರಚನೆ

- 10.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 10.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 10.2 ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ
- 10.3 ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು
- 10.4 ಶಾಸನದವ್ಯಾಪ್ತಿ
- 10.5 ಶಾಸನದ ಮಹತ್ವ
- 10.6 ಲಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳು
- 10.7 ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ
- 10.8 ಭಾರತದ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ
- 10.9 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ.
- 10.10 ಸಾರಾಂಶ
- 10.11 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 10.12 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 10.13 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

10.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ,

- ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಿರಿ.
- ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವಿರಿ.
- ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ರಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವಿರಿ.
- ಲಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಲಿಪಿಯ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸುವಿರಿ.

10.2 ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ

ರಾಜರು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗಳೇ ಶಾಸನಗಳು. ರಾಜರು ದಾನದತ್ತಿ, ಆಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಿದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಂಡೆ, ಶಿಲೆ, ಲೋಹ ಹೀಗೆ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಿಸಿ\ಕೆತ್ತಿಸಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು ಇದನ್ನು ಶಾಸನ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.ಅವು ಕ್ರಮೇಣ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗತೊಡಗಿತು.ಬಹುಕಾಲ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಲಾಯಿತು ಅದೇ ಶಾಸನಗಳು.

ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೇ ಬರೆಯುವ ಕಲೆಯನ್ನು ಎಪಿಗ್ರಫಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.ಆಧುನಿಕ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತ, ಸ್ಮಾರಕ ದಾಖಲೆಗಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.ಸಮಾಧಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳು, ಮೂಲೆಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಮುಂಭಾಗಗಳು, ಅವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ (ರೋಮನ್) ವಿಧಾನಗಳ ಅನುಕರಣೆಯಾಗಿದೆ.ಯಾವುದೇ ಅಂಗೀಕೃತ ಪರ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಶಾಸನಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಳಕೆ, ಸಮಾಧಿಗಳ ಗುರುತು, ಸಹ ಹಳೆಯ ನಿರಂತರ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.ಮೊದಲ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬಹುಶಃ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಲ್ಲುಗಳು (ಕಠಿಣ ಅಥವಾ ಕತ್ತರಿಸಿದ), ಜೇಡಿಮಣ್ಣು, ಲೋಹ, ಮೂಳೆ ಮತ್ತು ದಂತಗಳು ಕಾಗದದಂತಹ ಹಗುರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದಾಗ, ಬರವಣಿಗೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.ಶಾಶ್ವತ ದಾಖಲೆ, ಮತ್ತು ಶಿಲಾಶಾಸನವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಬಂಧಿತ ಬರವಣಿಗೆಯಾಯಿತು.ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಕಲ್ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತವು 1 ರಿಂದ 4 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.ಭಾರತೀಯ ಶಿಲಾಶಾಸನವು 1 ನೇ ಸಹಸ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ

ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿತು. ಬಂಡೆಗಳ ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ, ಸ್ತಂಭಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆತ್ತಲಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳು, ಗುಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡೆಗಳು ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು.ನಂತರ ಅವರು ತಾಳೆ ಎಲೆಗಳು, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಭಾರತೀಯ ತಾಮ್ರ ಫಲಕದ ಶಾಸನಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹ ರಚನೆಯಾದವು.

ಶಾಸನದ ಅರ್ಥ:

ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಶಾಸ್' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಎಂಬ ಪದವು ಬಂದಿದೆ. 'ಆಜ್ಞೆ' ಎಂಬ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.ಇದರರ್ಥ ಶಿಕ್ಷಿಸು, ಆಜ್ಞಾಪಿಸು, ನಿಯಂತ್ರಿಸು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.ಶಾಸನ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ 'ಧರ್ಮಲಿಫಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು.ದಾನದಲ್ಲಿ, ರಾಜಾಜ್ಞೆ, ವೀರಮರಣ, ಶಾಸನಗಳ ಮರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಹೋರಡಿಸುವುದನ್ನೇ ಶಾಸನಗಳು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'INSCRIPTION'ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದವು 'INSCRIBE'ಎಂಬ ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. 'EPIGRAPHY'ಎಂಬ ಪದ ಗ್ರೀಕ್ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು EPIGRAPHIE ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ.'EPIGRAPHY'ಎಂದರೆ ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಬರಹಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬರಹ ಕಲ್ಲು, ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬರಹಗಳೇ ಶಾಸನಗಳು.

10.3 ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

ಪ್ಲೀಟ್: ಶಾಸನಗಳೆಂದರೆ ವಿಶೇಷತಃ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅವಗಾಹನೆಗಾಗಿ ಉದ್ದಿಷ್ಟವಾದುವೇ ವಿನಹ ಖಾಸಗಿ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲ.

ಡಿ.ಸಿ ಸರ್ಕಾರ: ಶಾಸನವೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಪದಾರ್ಥದ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದ ಬರಹವೆಂದು ಅಕ್ಷರಶಃ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಿತ್ತಿ: ಶಾಸನ ಕಲ್ಲು ಅಥವಾ ತಾಮ್ರ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ದಾಖಲೆ.

ಪ್ರೊ.ವಿ.ಜಿ.ಎಸ್. ದಿಕ್ಷೀತ್: ಶಾಸನಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಅಂತಿಮ ಆಲಂಬನ.

ಎ.ಎಮ್. ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ: ಶಾಸನ ಎಂದರೆ ರಾಜಾಜ್ಞೆ, ರಾಜನು ತಾನು ಅಥವಾ ಬೇರೆ ರಾಜರು ಕೊಟ್ಟ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರು ನಾಶ ಮಾಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ತಾಮ್ರ ಪಟ್ಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವಿವರಣೆಯೇ ಶಾಸನ.

10.4 ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಶಾಸನಗಳು ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ವಿವರವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಮಗೆ ಇತಿಹಾಸ ಪುನರಚನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಅದನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜ, ಅವನ ಅಧಿಕಾರಿ, ಅವನ ಆಡಳಿತದ ವಿಭಾಗಗಳು, ಕಾಲ, ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನಗಳೆನ ಬರಹದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಮಗೆ ಆಗ ಲಿಪಿಯು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಯಿತು ? ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದರೆ, ಶಾಸನ, ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಗಿನ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜರುಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಕರಗಳ ಪೈಕಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಸಾರ್ವವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾರಣ ಶಾಸನಗಳು ಸಮಕಾಲೀನವಾದ ಘಟನೆಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಬಹು ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತ ಪುರಾವೆಗಳೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿರುವ ಮತ್ತು ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆರಂಭಿಕ ಬರವಣಿಗೆಯು ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಗರಿಕತೆಗೆ ಸೇರಿದೆ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ, ಆದರೆ ಇನ್ನೂ, ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಿಮ ತೀರ್ಮಾನಗಳಯ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಾವು ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವ ಹೊಸ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಮಹಾನ್ ಮೌರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ದೇವನಾಂಪ್ರಿಯ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿ ಅಲಿಯಾಸ್ ಅಶೋಕನ ಕಾಲಾವಧಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಅವಧಿಯಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥೈಸಬಲ್ಲ ಲಿಪಿಯನ್ನು (ಅಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ) ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ. ಶಾಸನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಅವಧಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ 3 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಮತ್ತು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು 17 ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ.

10.5 ಶಾಸನಗಳ ಮಹತ್ವ

ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಏಕೈಕ ಖಚಿತವಾದ ಆಧಾರಗಳೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಧಾರಗಳ ಅಭಾವ ಉಂಟಾದಾಗ, ಅಸಮರ್ಪಕತೆ, ಅವಿಶ್ವಾಸನೀಯತೆಯ ಭಯ ಉಂಟಾದಾಗ ಧೈರ್ಯ ನೀಡುವ, ವಿಶ್ವಸನೀಯತೆನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆಧಾರಗಳೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳು. ಶಾಸನಗಳು ನೀಡುವಷ್ಟು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಆಧಾರಗಳು ನೀಡಲಾರವು. ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಬಲ ಅಂಗವೇ ಶಾಸನಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು.

ದಿಕ್ಷೀತ್ ಪ್ರಕಾರ: ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ಒಂದೇ ಒಂದು ಅವಲಂಬನೆಯೆಂದರೆ ಅದು ಶಾಸನಗಳು. ಅವು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಜೀವನಾಡಿ.

ಕೂಲ್ ಬ್ರೂಕ್: ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದ ಅಧಿಕೃತ ಚರಿತ್ರೆ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಆಗಾಗ ಪತ್ತೆಯಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಅಸಲಿ ಶಿಲಾಶಾಸನ, ಲೋಹ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಅಶೋಕನ ಮಸ್ಕಿ ಶಾಸನ ಸಿಗುವವರೆಗೂ 'ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯ' ಬಿರುದು ಯಾರಿಗಿತ್ತು? ಎಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿತು. ನೇಪಾಳದ ರುಮ್ಮಿಂಡೈ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ದೊರೆತಾಗ ಬುದ್ಧನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ 'ಲುಂಬಿನಿ ವನ' ಎಂದು ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗತ್ತಲು ಉಂಟಾದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ನೀಡಲು ಶಾಸನಗಳು ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ, ವಿಶ್ವಸನೀಯತೆ ಕಡಿಮೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೊಗಳಿಕೆ, ಅಸತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಅಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಗಳು ರಾಜಮನೆತನಗಳ ವಂಶಾವಳಿ, ಬಿರುದುಗಳು, ರಾಜರ ಹೆಸರು, ಅವರ ಸಾಧನೆ, ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಶಾಸನಗಳು ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂದಾಯ, ನಾಣ್ಯಗಳು, ಭೂ ಮಾಪನ, ಭೂ ವಿಧಗಳು, ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ತಿಳಿಯಲು ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಪುರಾತತ್ವ ಹಲವಾರು ಆಧಾರಗಳಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಶಾಸನದಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವ, ವಿಶ್ವಸನೀಯತೆ ಹೊಂದಿದ ಬೇರೊಂದು ಆಧಾರವಿಲ್ಲ.

ಶಾಸನಗಳು ಅಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ, ಹಾಳಾಗುವಂತವಲ್ಲ, ತಿದ್ದಲ, ಅಳಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಹೀಗಾಗಿ ಇವುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿದೆ. ಶಾಸನಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಹೆಸರು, ಕಾಲ, ಚಿಹ್ನೆ, ಮುದ್ರೆ, ಚಿತ್ರಣ, ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು

ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಯಾರ ಕಾಲ, ಯಾವ ಮನೆತನದ್ದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸುಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಪುರಾವೆಗಳಾಗಿವೆ.ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಹೆಸರು, ಸಾಮಂತರ ಹೆಸರು, ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಯುದ್ಧಗಳು, ಸಾಧನೆ, ದಾನದತ್ತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನೀರಾವರಿ, ತೆರಿಗೆ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಶಾಸನಗಳ ಮಹತ್ವ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.ಇತಿಹಾಸದ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅತೀ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರಗಳೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳು. ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದ, ನಾಣ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ, ಮಡಿಕೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸಿದೆವೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಮಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳ ಮಹತ್ವ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

10.6 ಲಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳು

ಮಾನವನು ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆ ಲಿಪಿಯು ಒಂದು ಹಂತದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂತಕ್ಕೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಮನುಷ್ಯನ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಶಿಲಾಕೃತಿಗಳ ನಂತರ ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.ಮಡಕೆ ಚೂರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡುಬರುವ ಆರಂಭಿಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಮತ್ತು ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ.ಇದು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಸಿಂಧೂ ಸಂಕೇತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹರಪ್ಪಾ ಕಾಲದ ಮುದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಚಾವಣಿಯ ಮೇಲೆ ಬರವಣಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಾಸನಗಳು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ.ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ದಾಖಲೆ ಮಾಡಲು ಬರವಣಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಲು ಬಳಸುವ ಲಿಪಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.ಗುಜರಾತಿನ ಧೋಲಾವಿರಾದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಾದ ಶಾಸನಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ಮನೆಗಳ ನಾಮಫಲಕಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಶಾಸನಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆತ್ತಲಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಚಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ.ಏಕೆಂದರೆ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸಿದ ಹಲವಾರು ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಲಿನ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಅವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೌಸ್ಟ್ರೋಫೇಡಾನ್ (ಸರ್ಪಲೇಖನಾ) ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ.ಪ್ರಮುಖ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಸುಮಾರು ೪೦೦ ಆಗಿದೆ.ಪ್ರತಿ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಫೋನೋಗ್ರಾಮ್‌ಗೆ ಇದು ತುಂಬಾ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಲಿಪಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೋಗೋ-ಸಿಲಬಿಕ್ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯು ಭಾಷಿಕವಲ್ಲ, ಇದು ಕುಟುಂಬ, ಕುಲ, ದೇವರುಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ.ಶಾಸನಗಳ ತೀವ್ರ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಹಲವಾರು ಅಪರೂಪದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ-ಕಾಣುವ ಚಿಹ್ನೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಲಿಪಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಲಿಪಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯ.ಲಿಪಿಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1.ಬೀಜ ರೂಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆ2. ಚಿತ್ರ ಬರಹ3. ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬರಹ 4.ಧ್ವನಾತ್ಮಕ ಬರಹ5 ಪದಾತ್ಮಕ ಬರಹ6.ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಬರಹ7. ವರ್ಣಮಾಲಾತ್ಮಕ ಬರಹ

ಬೀಜ ರೂಪದ ಬೆಳವಣಿಗೆ :

ಆದಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ಬೀಜ ರೂಪವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ.ಅವನು ತನ್ನ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು, ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವೃತ್ತ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಉದಾ: ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದರೆ ಅ ತಿಂಗಳಿನ ಎಷ್ಟನೇ ದಿನ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಹುಣಸೆ ಬೀಜ ಅಥವಾ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೂವತ್ತು ಹುಣಸೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಿನದಿಂದ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದರಂತೆ ತೆಗೆದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.ಹೀಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಕೊನೆಯ ಬೀಜದ ದಿನ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಆಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿತ್ರ ಬರಹ :

ಚಿತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೇ ಚಿತ್ರ ಬರಹ. ಇದು ಬರವಣಿಗೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿದೆ.

ಉದಾ: ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಈಜಿಪ್ಟ್, ಮೆಸಪೊಟೋಮಿಯಾ, ಚೀನಾ, ಗ್ರೀಕ, ಹರಪ್ಪ, ಮೆಹೆಂಜೊದಾರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಚಿತ್ರ ಬರಹಗಳು ದೊರಕಿವೆ.

ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬರಹ :

ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ತೋರಿಸದೆ ಜೊತೆಗೆ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಭಾವಲೇಖನ ಬರವಣಿಗೆ ಎನ್ನುವರು.ಉದಾ: ವೃತ್ತದ

ಚಿತ್ರವು ಬರಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೆರಳು, ಆಕಾಶ, ದೇವತೆ, ಶೂನ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಣ್ಣಿನ ಚಿತ್ರ ದುಃಖದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಬರಹ:

ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಗಳೇ ಈ ಬರಹದ ಲಿಪಿ ಸಂಕೇತಗಳು ಈ ಬರಹ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿನ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೂ ವಸ್ತುಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಧ್ವನಿಗೂ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿಮೆ ಹೆಸರುಗಳ ಅಥವಾ ಪದಗಳ ನೇರ ಸಂಬಂಧವಿದೆ.

ಉದಾ: 1) ಮುಖ ಚಿತ್ರ-ಮುಖವನ್ನು ಮುಖದ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಸೂಚಿಸುವ ಬದಲು ಮುಖಕ್ಕೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪದದ ಸಂಕೇತದ ಮೂಲಕ ತೋರಿಸುವುದು ಪರಿಣಾಮಿಸಿತು.

2) ಅಧುನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಬರಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರಹವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವರು.

ಪದಾತ್ಮಕ ಬರಹ:

ಒಂದೊಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಹ್ನೆ ಇರುವ ಬರಹವನ್ನು ಪದಾತ್ಮಕ ಬರಹ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.ಚೀನಿಯರ ಬರಹ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಕೆಲವು ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಬರಹ:

ಪದಾತ್ಮಕ ಬರಹದ ಮುಂದುವರೆದ ಸ್ವರೂಪವೇ ಈ ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಬರಹವೆನ್ನಬಹುದು.ಅಕ್ಷರವೆಂದರೆ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಸ್ವರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನ, ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ, ಚಿಹ್ನೆಯು ಒಂದು ಸ್ವರ ಅಥವಾ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸಮನಾದವು.

ಉದಾ: ಎರಡು ಧ್ವನಿಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಲವಾರು ಬರಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಶಬ್ದವೇ 'ಸಿಲಾಬಿಕ್' ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಉದಾ: ಚೀನಾ ಜಪಾನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 9000 ಕೂಡಿದ 'ಸಿಲಾಬಿಕ್' ಇದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ್ದು 52 ವರ್ಣಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಿಲಾಬಿಕ್ ರಚಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ವರ್ಣಮಾಲಾತ್ಮಕ ಬರಹ:

ಈ ತರಹದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ವರ್ಣಮಾಲಾತ್ಮಕ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಯಿತು.ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಬರಹಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ ಲಿಪಿಯನ್ನು ವರ್ಣಮಾಲಾತ್ಮಕ ಬರಹಕ್ಕೂ ಬಳಸಿದ್ದು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾವ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಮಾನವ ಒಂದೇ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ.ಉದಾ : ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಹಿಂದಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ತೆಲಗು ತಮಿಳು ಮೊದಲಾದ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರೆ ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಪರ್ಶಿಯನ್, ಉರ್ದು, ಅರಬಿಕ್ ಮೊದಲಾದ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚೀನಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

10.7 ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ

ಭಾರತವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖನಕಲೆ ಎಂದು ಆರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವಾದಗಳು ನಡೆದಿವೆ.ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮವಾದಗಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ (5000 ವರ್ಷಗಳು) ಮಾನವನು ಎನೆಲ್ಲಾ ಸಾಧಿಸಿದ್ದನೋ, ಅಷ್ಟೆ ಧೀರ್ಘಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗದ ಮುನ್ನ ಸಾಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮವು ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೂತನ ಯುಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು 'ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಯುಗ' ಮತ್ತು 'ಇತಿಹಾಸ ಯುಗ' ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

10.8 ಭಾರತದ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ

ಭಾಷೆ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ ಭರತ ಖಂಡದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯಾದ ಸಿಂಧೂ ದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾದವು.ಆದರೆ ಲೇಖನ ಕಲೆ ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆನಂತರದ ಶೋಧ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವಾಗ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಖರವಾದ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಲೇಖನ ಕಲೆಯು ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು. ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಹಮತ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ಸು, ಕ್ರಿ, ಪೂ, 20,000 ವರ್ಷ) ಗುಹಾ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳೂ ದೊರೆತಿದ್ದರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಲೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯು ಕ್ರಿ.ಪೂ, 4000 ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆ

ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

10.9 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲನೆ

I. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1. ರಾಜರು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗಳೇ ----- ಗಳಾಗಿವೆ.
2. ----- ಮತ್ತು ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

II ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

3. ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?
4. ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

5. ಅಶೋಕನ ಮಸ್ಕಿ ಶಾಸನ ಸಿಗುವವರೆಗೂ 'ದೇವಾನಾಂಪ್ರಿಯ' ಬಿರುದು ಯಾರಿಗಿತ್ತು? ಎಂಬುದೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
6. ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೇ ಚಿತ್ರ ಬರಹ.

IV. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 7) ಶಾಸನ ಸಂಸ್ಕೃತದ ----- ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಎಂಬ ಪದವು ಬಂದಿದೆ.

- 1) ಶಾಸ್ 2) ಎಪಿ 3) ಆಜ್ಞೆ 4) ಕಾನೂನು

- 8) ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

- 1) EPIGRAPHY 2) INSCRIPTION 3) PALIOGRAPHY 4) SCRIPT

ಉತ್ತರಗಳು

- 1) ಶಾಸನಗಳು 2) ಭಾಷೆ
- 3) ರಾಜರು ಹೊರಡಿಸಿದ ರಾಜಾಜ್ಞೆಗಳೇ ಶಾಸನಗಳು.
- 4) ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- 5) ಸರಿ 6) ತಪ್ಪು
- 7) 1 8) 2

10.10 ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಾಂಶಗಳು ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿವೆ. ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಶಾಸನದ ಮಹತ್ವ ಇವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿನ ' ಬರಹದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ನಮಗೆ ಆಗ ಲಿಪಿಯು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಯಿತು ? ಮುಂತಾದ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದರೆ, ಶಾಸನ, ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಗಿನ ಕವಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ರಾಜರುಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗ ಮುಂತಾದ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗಿನ ವಿವರಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಇತಿಹಾಸಿಕ ಆಕರಗಳ ಪೈಕಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಸಾರ್ವವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಶಾಸನಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಖೆಗಳಾದ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಇವುಗಳ ಮೂಲ, ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಮಹತ್ವ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಲಿಪಿಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಏಳು ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿಯಾಗಿದೆ.

10.11 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- **INSCRIPTION**- ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'INSCRIPTION'ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
- **'EPIGRAPHY'**- ಎಂಬ ಪದ ಗ್ರೀಕ್ EPIGRAPHIE ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ.
- **ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿ** - ಈ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಾಷಿಕವಲ್ಲ, ಚಿತ್ರಲಿಪಿಯಾಗಿದೆ.
- **'ಶಾಸ್'** - ಶಾಸನ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಶಾಸ್' ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ.

10.12 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು? ಅದರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 2. ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 3. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ
- ಅ) ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು

ಬ) ಶಾಸನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಕ) ಭಾರತದ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆ

10.13 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು

1. ಡಾ: ಎಸ್.ಎಮ್. ಹೀರೇಮಠ - ಶಾಸನಾಧ್ಯಯನ

2. ಲಿಪಿ ಶಾಸ್ತ್ರ - ವಿಕಿಪೀಡಿಯ

3. ಡಾ: ಬಿ. ವಸಂತ ಶೇಟ್ಟಿ - ಶಾಸನ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಘಟಕ-11

ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

ರಚನೆ

11.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

11.1 ಪೀಠಿಕೆ

11.2 ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳು

11.3 ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

11.4 ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

11.5 ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

11.6 ನಾಗರಿ- ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ

11.7 ಶಾರದಾ ಲಿಪಿ

11.8 ಬೆಂಗಾಳಿ ಲಿಪಿ

11.9 ಶಂಕು ಲಿಪಿ

11.10 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

11.11 ಸಾರಾಂಶ

11.12 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

11.13 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

11.14 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

11.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ,

- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಲಿಪಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವಿರಿ.
- ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವಿರಿ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವಿರಿ.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡುವಿರಿ.

11.1 ಪೀಠಿಕೆ

ಲಿಪಿಯ ಉಗಮವು ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಮೈಲುಗಲ್ಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತನಾದಂತೆ ಕ್ರಮೇಣ 'ಲಿಪಿ' ಯು ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುತ್ತದ್ದೆ. ಮಾನವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಲಿಪಿಯ ನಂತರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾವು ಈ ಇತಿಹಾಸ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಾನವನ ಕ್ರಮೇಣ ನಾಗರಿಕತೆ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದು ಯಾವ ಜನಾಂಗದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಲಿಪಿಯು ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡು 'ಅಕ್ಷರ ಲಿಪಿ'ಯ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ನಂತರದ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯಾದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು 'ತಾಯಿ ಲಿಪಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಲಿಪಿ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪ್ 1837-38 ರಲ್ಲಿ ಓದಿದನು. ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು. ಇದೆ ಮುಂದೆ ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

11.2 ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಗಳು

ಮಾನವನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮವು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಲಿಪಿಯ ಉಗಮಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಮಾನವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಸೂರ್ವಯುಗವೆಂದು, ಲಿಪಿಯ ಉಗಮದ ನಂತರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.

1. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಲಿಪಿಗಳೆಂದರೆ

- * ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿ.
- * ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿ.
- * ಖರೋಷ್ಠೀ ಲಿಪಿ.
- * ನಾಗರಿ-ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ
- * ಶಾರದಾ ಲಿಪಿ
- * ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿ
- * ಶಂಕು ಲಿಪಿ

ಈ ಲಿಪಿಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದ ಕುರಿತು ತಿಳಿಯಲು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಆಕರ ಸಾಮಗ್ರಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಕರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಲಿಪಿಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

11.3 ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಲಭ್ಯ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಈ ಲಿಪಿ ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಮಾತೃಸ್ಥಾನ'ದಲ್ಲಿದೆ. ಅಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆಗ್ನೇಯ ಏಷಿಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಟಿಬೇಟ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಬರ್ಮಾ, ಥೈಲ್ಯಾಂಡ, ಮಲೇಷಿಯಾ, ಇಂಡೋನೇಷಿಯಾ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಮೂಲವಾಗಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಎನಿಸಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಜನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶಾಲ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಲು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ:

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ಯಾವುದರಿಂದ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಠಿಣ. ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದು ಹೊರನಾಡಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ ಎಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಭಾರತವೇ ಇದರ ಮೂಲಸ್ಥಾನವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕುರಿತು ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ.

ಅ. ವಿದೇಶೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು:

1. ಗ್ರೀಕ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ:

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ಗ್ರೀಕ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂಬುದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಕ ಮಧ್ಯ ಸಂಪರ್ಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಈ ಲಿಪಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ವಾದ ಸಮಂಜಸವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

2. ಸುಮೇರಿಯನ್ ಮೂಲ:

‘ಸೆಮಿಟಿಕ್’ ವರ್ಗದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಿಪಿಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

* ದಕ್ಷಿಣ ಸೆಮಿಟಿಕ್ :

ಅರೇಬಿಯಾ ದೇಶಕ್ಕೂ, ಭಾರತಕ್ಕೂ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿ ದಕ್ಷಿಣ ಸೆಮಿಟಿಕ್ ಮೂಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ, ಎಂಬುದು ಟೈಲರ್ ಡೀಕ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಲಿಪಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಬಹು ಕಡಿಮೆ.

* ಉತ್ತರ ಸೆಮಿಟಿಕ್ :

ಡೇವಿಡ್ ಡಿರಿಂಜರ್ ಅವರು ಉತ್ತರ ಸೆಮಿಟಿಕ್ ವರ್ಗದ ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಯಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಗೂ, ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಗೂ ಹೋಲಿಕೆ ಇರುವುದು ಇವರ ವಾದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

3. ಫಿನೀಷಿಯನ್ ಮೂಲ:

ಬ್ಯೂಲರ್, ವೇಬರ್ ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಫಿನೀಷಿಯನ್ ಲಿಪಿಯೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಫಿನೀಷಿಯನ್ನರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ತು ಎಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ.

ಬ. ದೇಶೀಯ ವಾದಗಳು :

1. ದ್ರಾವಿಡಿಯನ್ ಮೂಲ:

ಎಡ್ಲರ್ಡ್ ಥಾಮಸ್‌ರವರು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ದ್ರಾವಿಡರಿಂದ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆರ್ಯರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದ ಉನ್ನತ ನಾಗರಿಕತೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡರು ಹೊಸ ಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು.ನಂತರ ಬಂದ ಆರ್ಯರು ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

2. ಆರ್ಯರ ಮೂಲ :

ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕನ್ನಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಚಿತ್ರ ಲಿಪಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆರ್ಯರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಉದಾ: ಹ - ಹಸ್ತ(ಕೈ), ನ - ನಾಸ(ಮೂಗು), ರ - ರಜ್ಜು(ಹಗ್ಗ), ಶ-ಶ್ರವಣ(ಕಿವಿ), ವ - ವೀಣೆ, ಮ - ಮೂಖ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ಈ ಪದಗಳ ಮೊದಲನೆ ಅಕ್ಷರ ಆ ಪದಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು.ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊರದೇಶದವರ ಪ್ರಭಾವವೇನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು.

ಡಾ|| ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ:

ತಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತೆಂಬುದು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದೇನು ಅಲ್ಲ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಪರಿಚಯವಿದ್ದುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

3. ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿ :

ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂಬುದು ಅನೇಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಗಿಂತ ಮೊದಲು ಸಿಂಧೂಲಿಪಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಲಿಪಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಿಂಧೂಲಿಪಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಧ್ಯ ಕಾಲದ ಬರಹ ಅಥವಾ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಹುಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ಸರಳವಾಗಿ ನೋಡಲು ಅಂದವಾಗಿರುವ ಲಿಪಿ. ಇಲ್ಲಿ ಲಂಬ ರೇಖೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು.
- ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವರು.
- ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸ್ವರಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳೇ ಅಕ್ಷರ ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.
- ಧ,ಪ,ಮ,ವ,ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಅಕ್ಷರಗಳ ಕೆಳಭಾಗದ ವೃತ್ತಾಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಚಿಹ್ನೆಗಳೇ ಈ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯು ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿತ್ತು ಅಂದರೆ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.ಪೂ 3ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಶಾಸನಗಳಿಗೆ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದನು ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಾರಂಭದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಗಳು

ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಕ್ರಮೇಣ ಬಹಳಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು.ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು.ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಲಿಪಿಯಿಂದ ವಿಭಿನ್ನ ಲಿಪಿಗಳು ಹುಟ್ಟುವಂತಾಯಿತು.ಆದುದರಿಂದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಲಿಪಿಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಜ್ಞಾನ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು.

11.4 ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು.ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿತ್ತು.ಅಶೋಕನ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು.ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉಗಮವಾಯಿತು?ಮತ್ತು ಮೂಲದ ಕುರಿತು ಏಕಾಬಿಫ್ರಾಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಲಿಪಿಯ ಅವಶೇಷಗಳು ಒಂದೆಡೆ ವಾಯುವ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮಥುರಾದವರೆಗೆ ದೊರೆತರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯದ ವರೆಗೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಶೋಕನಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವ ಒಂದು ಶಿಲಾಲೇಖದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯು ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಶಿಲಾಲೇಖಗಳನ್ನು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 2 ನೇ ಶತಮಾನದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 4 ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಈ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದಿಂದ ನಿರ್ಗಮಿಸಿತು.

ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ:

ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಉಗಮವಾದದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇದರ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಅರಮೇಯಿಕ್ ಮೂಲ:

ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮದ ಚರ್ಚೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಲಿಪಿಯೂ ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಯಿಂದಲೇ ಉಗಮವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಖರೋಷ್ಠಿಗೂ ಬಹಳ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡೂ ಲಿಪಿಗಳು ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬರದೆ ವಾಯುವ್ಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಿತ್ತು.ಅಂದರೆ ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಅವಕಾಶವಿದ್ದಿತ್ತು.ಆದುದರಿಂದ ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಅರಮೇಯಿಕ್ ಲಿಪಿಯಿಂದಲೇ ಉಗಮವಾಗಿರಬೇಕು.

೨. ಇರಾನಿಯನ್ ಮೂಲ :

ದಾಸ್ ಗುಪ್ತಾ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಇರಾನಿಯನ್ ಭಾಷೆಯ ಖರಪೋಸ್ತ್ ಎಂಬ ಪದದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಜೆಲುಸ್ಕಿಯವರ ವಾದವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಖರಪೋಸ್ತ್ ಎಂದರೆ ಕತ್ತೆಯ ಚರ್ಮ ಎಂದು, ಅಂದರೆ ಪುಸ್ತಕ ಎಂಬ ಪದವು 'ಪೋಸ್ತ್' ಎಂಬುವುದರಿಂದಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಗೊಸ್ಕರ ಒಂಟೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಕತ್ತೆಯ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬರೆಯುತ್ತಾ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಖರಪೋಸ್ತ್ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು ಅದು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಖರೋಷ್ಠಿ ಎಂದು ಆಗಿರಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೩. ಭಾರತೀಯ ಮೂಲ:

ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉಗಮವಾಯಿತು ಎಂದು ವಾದಿಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆನೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರ ಮೂಲ, ಉಗಮದ ಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದರ ಮೂಲ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದು ವಾದಿಸಿರುವರು. ಪೂರ್ವ ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅವಧಿಯ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ದಾಖಲೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಪರ್ಶಿಯನ್ ದೊರೆಗಳು, ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಖರೋಷ್ಠಿ ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಕುಶಾಣರು, ಬೌದ್ಧರು, ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅಶೋಕನ ಕೆಲವೊಂದು ಶಾಸನಗಳು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಿ. ಪೂ.3 ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳು. ಇವೆಲ್ಲ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಈ ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದಿಂದ ಉಗಮವಾಯಿತೆಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು:

- ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅರಮೇಯಿಕ್ ಮತ್ತು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಹೋಲಿಕೆ ಅಪಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬ್ಯೂಲರ್ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.
- ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಕತ್ತೆಯ ಚರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.
- ಈ ಲಿಪಿಯು ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು.

➤ ಈ ಲಿಪಿಯ ರಚನೆಯ ವಿಶೇಷತೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾರತೀಯದಾಗಿದೆ.

➤ ಈ ಲಿಪಿಯು ಸ್ವರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಕೇತಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಈ ಲಿಪಿಯು ಸಿಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಲಿಪಿಗಳಂತೆ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮೌರ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಶೋಕನು ಈ ಖರೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಶಹಭಾಜ್‌ಫಾರಿಯ ಶಾಸನ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ಅದರ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದ ಇತರ ಕಡೆಗೆ ಇದು ಪ್ರಸಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಿ.ಶ 5 ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

11.5 ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಕ್ಷರಗಳಂತೆಯೇ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮೂಲ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಯಾವುದು ಎನ್ನುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಕ್ಷರ ವಿಕಾಸವಾದ ಮೇಲೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಬೆರಳುಗಳಂತೆ ಉದ್ದನೆಯ ರೇಖೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನೆಂದು ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮಾಹಿತಿಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾವು ವಿವಿಧ ಕಾಲದ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಯಾದ ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯು ಇನ್ನೂ ಗೊಪ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಏನೇನು ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ವೇದಗಳು, ಸೂತ್ರಗಳು, ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಪುರಾಣಗಳು, ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ಮುಂತಾದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕ, ದಶ, ಶತ, ಸಹಸ್ರ, ಅಯುತ, ನಿಯುತ ಮುಂತಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಿದೆ. ಅನಂತರದ ಅಶೋಕನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಆರು ಸೊನ್ನೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶಾತವಾಹನರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ 1 ರಿಂದ 9 ರವರಿಗಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಶಮಾಂಶ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಕಾಲ ಕ್ರಮೇಣ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಭಾರತದ ದೇವನಾಗರಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಾಂಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ "ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೇ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಗಳಂತೆಯೇ, ಕನ್ನಡ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೂ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ

ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದಲೇ ಉಗಮವಾಗಿದೆ.ಈ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಮೈಸೂರ ಅರಸರು ಮುಂತಾದ ಕಾಲದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ.

11.6 ನಾಗರಿ-ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯೂ ಒಂದು ಈ ಲಿಪಿಯು ಗುಪ್ತರ "ಸಿದ್ಧಮಾತ್ರಕ" ಎಂಬ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ.ನಾಗರಿ ಎಂದರೆ ನಾಗರಿ ವಾಸ್ತುರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಾಗರಿ ಎಂಬ ಪದದ ಮೂಲ ಅರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ದೇವನಾಗರಿ ಎಂದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಲಿಪಿ ಎಂದು ಈ ಅರ್ಥೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಲಿಪಿಗಳು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿದೆ.ನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಗೆ ಕೆಲವು ಅಲಂಕಾರಿಕ ಬಾಗುರೇಖೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಈ ಲಿಪಿಯು 7-8 ನೇ ಶತಮಾನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು

- * ಈ ಲಿಪಿಯು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ಬಾಗುರೇಖೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
- * ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಗೆರೆಯನ್ನು ತಲೆಕಟ್ಟು ಹೊಂದಿದೆ.
- * ಈ ಲಿಪಿಯು 48 ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 14 ಸ್ವರಗಳು ಹಾಗೂ 34 ವ್ಯಂಜನಗಳಿವೆ.
- * ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- * ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಈ ಲಿಪಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದೆ.
- * ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- * ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಲಿಪಿಗಳು ತಾಯಿ ಲಿಪಿ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಈ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಜನರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಲಿಪಿ ಇದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗೆ ಈ ಲಿಪಿಯೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವರು. ಅಶೋಕನ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಶಕ-ಕ್ಷತ್ರಪರರು,ಗುಪ್ತರು, ಶಾತವಾಹನರು, ಗಂಗರು, ಕದಂಬರು, ಪ್ರತಿಹಾರರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಳುಕ್ಯರು ಮುಂತಾದ ಮನೆತನಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಭಾಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

11.7 ಶಾರದಾ ಲಿಪಿ

ಈ ಶಾರದಾ ಲಿಪಿಯು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಲಿಪಿಯು ಪಶ್ಚಿಮ ಗುಪ್ತಲಿಪಿಯಿಂದ ಜನ್ಮತಾಳಿದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರ "ವರ್ಮ" ಮನೆತನದ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯ

ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.ಈ ಲಿಪಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ನೇರವಾದ ತಲೆಕಟ್ಟುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಈ ಲಿಪಿಯು ಇಂದಿನ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾರತದ ಲಡಾಖ್, ಜಮ್ಮು, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ದೆಹಲಿ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಅತ್ತೋಶ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹುಂದ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 774 ರಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ ದೊರೆತಿದೆ. ಶಾರದಾ ಲಿಪಿಯಿಂದ ದೇವಶೇಷ, ಗುರ್ಮುಖಿ, ತಾಖೀರಿ ಲಿಪಿಗಳು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದವು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಾರದಾದೇವಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯು ಪ್ರಚಲಿತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಲಿಪಿಗೆ "ಶಾರದಾ ಲಿಪಿ" ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಲಿಪಿಯು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ 8ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈ ಲಿಪಿಯ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲಿಪಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರೆತಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ 12 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಬುವುದು ವಿಶೇಷ ಈ ಲಿಪಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಲಿಪಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ನೇರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ತಲೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

11.8 ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿ

ಭಾರತದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗವಾದ ಬಂಗಾಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಲಿಪಿಯು ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು "ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿ" ಇಂದು ಕರೆದಿರುವರು.ಈ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಆರ್.ಡಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿಯವರು "ಬಾದಲ್ ಸ್ತಂಭ" ಶಾಸನದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿರುವರು.ಈ ಬಾದಲ್ ಸ್ತಂಭ ಶಾಸನವು ನಾರಾಯಣಪಾಲ ಅರಸನ ಕಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.ಈ ಲಿಪಿಯು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಈ ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ 22ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಲಿಪಿಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ವಾರಣಾಸಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಲಿಪಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಪೂರ್ವದ ಕಡೆ ಬಂಗಾಳೀ ಲಿಪಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ 12 ನೇ ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿಯು ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

11.9 ಶಂಕು ಲಿಪಿ

ಈ ಶಂಕು ಲಿಪಿ ಶಾಸನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಈ ಲಿಪಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.ಈ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.ಕ್ರಿ.ಶ 1836 ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಹಾತ್ನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಹಿತ್ತಾಲೆಯ ತ್ರಿಶೂಲದ ಮೇಲೆ ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಜೆಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಗಮನಿಸಿದನು.

ಶಂಕು ಲಿಪಿಯ ಶಾಸನಗಳು ಒಂದೆರಡು ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನಗಳಾಗಿವೆಯೇ ಹೊರತು ದೀರ್ಘ ಶಾಸನಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಶಂಕು ಲಿಪಿಯ ಶಾಸನಗಳು ನಾಗಾರ್ಜುನಿ ಬೆಟ್ಟ, ಮಥುರಾ, ಇಂಡೋನಿಷಿಯಾ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಸಂಡೂರ, ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಮಾಗಡಿ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲದೆ ದೇಶದ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಶಂಕುಲಿಪಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಲಿಪಿಯು ಪವಿತ್ರ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ಈ ಲಿಪಿಯು ಪವಿತ್ರ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

11.10 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ

1. ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

- 1) ----- ಲಿಪಿಯನ್ನು 'ತಾಯಿ ಲಿಪಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- 2) ----- ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಲದಿಂದ ಎಡಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

2. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- 3) ಶಾರದಾ ಲಿಪಿಯು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ?
- 4) ಬಂಗಾಳ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಆರ್. ಡಿ. ಬ್ಯಾನರ್ಜಿಯವರು ಯಾವ ಶಾಸನದಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದರು.

3. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5) ಅ. ಲಿಪಿಯ ಉಗಮದ ನಂತರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಯುಗವೆಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ.
- 6) ಬ. ಕ್ರಿ.ಶ 1836 ರಲ್ಲಿ ಬರ್ಹಾತ್ನಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಹಿತ್ತಾಲೆಯ ತ್ರಿಶೂಲದ ಮೇಲೆ ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಗಮನಿಸಿದನು.

4. ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7) ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯು ----- ಸಿದ್ಧಮಾತ್ರಕ ಎಂಬ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

- 1) ಮೌರ್ಯರು 2) ಶಾತವಾಹನರು 3) ಶುಂಗರು 4) ಗುಪ್ತರು

8) ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ----- ರಲ್ಲಿ ಓದಿದನು.

- 1) 1827 2) 1837 3) 1847 4) 1840

ಉತ್ತರಗಳು

1) ಬ್ರಾಹ್ಮೀ	2) ಖರೋಷ್ಠಿ	3) ಕಾಶ್ಮೀರ	4) ಬಾದಲ್ ಸ್ತಂಭ
5) ಸರಿ	6) ಸರಿ	7) 4	8) 3

11.11 ಸಾರಾಂಶ

ಮಾತು ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತೆಂದು ಕೆಲವು ಚಿಂತಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಂತೆ ಪೂರ್ವಜರು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ಮಾತನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಅದೇ ರೀತಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲದ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ ಎಂಬ ಮಾನವನ ಮಹದಾಸೆಯೆ ಲಿಪಿಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು, ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವನು ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಗುಹೆಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮರದ ಮೇಲೆ, ಮಡಿಕೆ ಮೇಲೆ, ಮನೆಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಕೆಲವೊಂದು ಗೀಚು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದುವೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಲಿಪಿ ನಂತರ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆದು ಹಾಗೆ ತನಗೆ ಸರಿಕಂಡ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಬರೆಯತೊಡಗಿದನು. ಇತಿಹಾಸ ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಗೀಚು ಚಿತ್ರಲಿಪಿಯು ಮುಂದೆ ಆದಿ ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಅಂದರೆ ಅಕ್ಷರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿತು ನಂತರ ಕ್ರಿ.ಪೂ 3ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಪಿಯು ಎಂಟು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬೆಳೆಯ ತೊಡಗಿತು. ಮಾನವನ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆದ ಹಾಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ತಮ್ಮದೆ ಆದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಕ್ರಿ.ಶ 1 ಮತ್ತು 2 ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲಗು, ಲಿಪಿಯಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತು. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಪಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಲಿಪಿಯು ಕ್ರಿ.ಪೂ 3 ನೇ ಶತಮಾನದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ನಾವು ಅರಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

11.12 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿ - ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಲಿಪಿಗಳಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಯು ತಾಯಿ ಲಿಪಿಯಾಗಿದೆ.
- ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿ - ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವ ಈ ಲಿಪಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾರತದ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿತ್ತು.
- ದಶಮಾಂಶ ಪದ್ಧತಿ - ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೊನ್ನೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ದಶಮಾಂಶ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

11.13 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

1. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
2. ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ) ಭಾರತೀಯ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಆ) ನಾಗರಿ-ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿ

ಇ) ಶಾರದಾ ಮತ್ತು ಶಂಕು ಲಿಪಿ

11.14 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1.ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960
5. ಎಚ್.ಡಿ. ಸಾಂಕಾಲಿಯ- ಇಂಡಿಯನ್ ಆರ್ಟಿಯಾಲಜಿ ಟುಡೆ, ಅಜಂತಾ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್, ದೆಹಲಿ, 1979

ರಚನೆ:

- 12.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು
- 12.1 ಪೀಠಿಕೆ
- 12.2 ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
- 12.3 ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆ
- 12.4 ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ
- 12.5 ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ
- 12.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ.
- 12.7 ಸಾರಾಂಶ
- 12.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು
- 12.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು
- 12.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

12.0 ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಘಟಕವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ನೀವು

- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವಿರಿ.
- ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವಿರಿ.
- ನಾಣ್ಯಗಳ ವಿಧಗಳು ಆಕಾರ, ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವಿರಿ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಯಾವ ರೀತಿ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಿರಿ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ನಾಣ್ಯಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಪರಿಚ್ಛಿಸುವಿರಿ.
- ವಿವಿಧ ರಾಜಮನೆತನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 'ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿರಿ.

12.1 ಪೀಠಿಕೆ :

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಯಾವಾಗ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಠಿಣವಾಗಿದರೂ ಸಹ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅನೇಕ ಮಹನೀಯ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿದೆ. ಇಂತಹ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲೋಹ ಅಥವಾ ಮಿಶ್ರಲೋಹ ಹಾಗೂ ಕೃತಕ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಲು ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಟಂಕಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾತನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಸೀಸ, ಪ್ರೋಟಿನ್ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಲೇಖ, ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಜರ ಹೆಸರು, ಕಾಲ, ವಂಶ, ಬಿರುದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ,

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇತರ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನಾಣ್ಯಗಳು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

12.2 ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ

“ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸುವುದನ್ನು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ”ವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸವು ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ.ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾವಿದ್ಯಾ,ಮುದ್ರಾತತ್ವ, ಮುದ್ರಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದಾಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಪದದ “ನೊಮೋಸ್” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. “ನೊಮೋಸ್” ಎಂದರೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಸಮಾವೇಶ ಎಂದರ್ಥ.ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಬಗ್ಗೆ ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ಸಹ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹಣದ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಜನರ ವಿನಿಮಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ಭೌಗೋಳಿಕತೆ, ರಾಜಕೀಯ, ಧರ್ಮ; ಪದ್ಧತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರೆಂದರೆ

ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್, ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್ ಕನ್ನಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್, ರ್ಯಾಪ್ಸನ್, ಸಿ.ಜೆ.ಬೇನ, ಟಫೆಲ್, ಫಿ.ಎ. ಸ್ಮಿಥ್, ವಿ.ಎಸ್. ಅಗ್ರವಾಲಾ, ಡಿ.ಆರ್.ಭಂಡಾರಕರ, ಡಿ.ಸಿ.ಸರ್ಕಾರ, ಬೇ.ಎಚ್. ಖರೆ, ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಎಂ.ಎಚ್.ಕೃಷ್ಣ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕು ಬಿದ್ದಿರುವುದು. ಉತ್ಖನನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸ್ತರಗಳ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿ, ಕೇಟ್ಯಾನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಕಾಮುಂದಕೀಯ ನೀತಿಸಾರ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಸೀಸ, ಪ್ರೋಟಿನ್ ಮುಂತಾದ ಲೋಹಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳು ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಆಧಾರಗಳಿವೆ. ಇತರ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವಂತಹ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾಣ್ಯಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ರಾಜವಂಶದ ಹೆಸರು, ಬಿರುದುಗಳು ಮುಂತಾದ ಆಲೇಖಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಲೋಹ ಅವುಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕಾರ, ಗಾತ್ರ, ತೂಕ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭಾವ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಗ್ರೀಕ್‌ರ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಸುಮಾರು 7 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೇ ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಶತಮಾನಗಳು, ನಿಷ್ಕ, ಪುರಾಣ, ಪಾರ್ಷ್ವಾಪಣ, ಚಿಹ್ನೆ ಮಾಡಿದ ನಾಣ್ಯಗಳು (ಪಂಚ್-ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನಾಣ್ಯಗಳು) ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಪೂ. 6 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಚಿಹ್ನೆ ಮಾಡಿದ ನಾಣ್ಯಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಿಸ್ಸೆಂಟ್‌ಸ್ಮಿತ್, ರಾಪ್ಸನ್ ಮುಂತಾದ ವಿಸ್ವಾಂಸರು ಈ ನಾಣ್ಯಗಳು ಕೇವಲ ಖಾಸಗಿ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಚಿಹ್ನೆ ಮಾಡಿದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ನಾಣ್ಯಗಳೆಂದು ಆಧಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿವೆ. ಕುಶಾನ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸಿದರು. ಗ್ರೀಕ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈತರ್ (ಸ್ಪೇಟರ್), (ಡೇರಿಕ್) ಮತ್ತು ದಿನಾರ್ (ಡಿನಾರಿಯಸ್) ಮುಂತಾದ ನಾಣ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೂ ದೊರೆತಿವೆ. ಗ್ರೀಕರ ದಾಳಿಯ ನಂತರ ಭಾರತದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿತು. ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ರಾಜರ ಬಿರುದು ಹಾಗೂ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚು ಹಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಶಕ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿರುದು-ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದರು.

12.3 ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆ.

ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ವಿಚಿತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ರೂಪಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾಹಿತಿಗಳ ಅಭಾವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು

ದೊರಕ್ಕಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆ.ಮೊಹೆಂಜೊದಾರೊ ಉತ್ಖನನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿ ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೂರುಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು.ಈ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೂರುಗಳು ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಿದ್ದರೂ ಸಹ ಒಂದೇ ತೂಕದವುಗಳಾಗಿದ್ದವು.ದೊರೆತ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಪಂಚ ಮಾರ್ಕಿನ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಗೆ ತೀರ ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದವು.ಇವುಗಳನ್ನು ಪರೀಶೀಲಿಸಿದ ಕೊಶಾಂಬಿಯವರು.ಇವು ನಾಣ್ಯಗಳೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.ಆದರೆ ಕೆಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಈ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೂರುಗಳು ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ವಾದಿಸುವರು.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದ ಬಳಕೆ ಇದ್ದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.ನಿಷ್ಕ ಎಂಬುವುದು ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಪ್ರಮಾಣದ ತೂಕದ ನಾಣ್ಯವಾಗಿದೆ.ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಾಗ ನಿಷ್ಕಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದ ಆರ್ಯನಿಗೆ ನಾಣ್ಯದ ಪರಿಚಯವಿತ್ತೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಋಗ್ವೇದದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ವೈದಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕದ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಈ ನಾಣ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಸುವರ್ಣ, ಶತಮಾನ, ಪಾದ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1000 ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಾಗಲೇ ನಾಣ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಖಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ವೇದೋತ್ತರ ವೈದಿಕ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಾದ ಸೂತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು, ಬೌದ್ಧ ಜಾತಕ, ತ್ರಿಪಿಟಕಗಳಲ್ಲಿ “ನಿಷ್ಕ” ನಾಣ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.ಉದಯ ಜಾತಕದಲ್ಲಿ “ಮಾಷಕ” ಎಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ.ಮಾಷಕ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯವು ಸುವರ್ಣ ನಾಣ್ಯದ ಹದಿನಾರನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗವಿರಬಹುದು.ಈ ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಪೂ.500-400 ಆಗಿದೆ.ಈ ಅವಧಿಗಾಗಲೇ ನಾಣ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಂಥವು ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪಾಣಿನಿಯ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಪಾಣಿನಿಯು ಶತಮಾನ & ಸಾಣ ಎನ್ನುವ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ “ಮಾಷ” ಎನ್ನುವ ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಸಹ ಹೆಸರಿಸುವನು. ಕಾರ್ಪಾಪಣ ಎಂಬುವುದು ಈ ಕಾಲದ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಣ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಾಣ್ಯವು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರದ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪುರಾಣ, ವಿಂಶತಿಕ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಸಹ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವನು. ಪಾಣಿನಿಯ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 5ನೇ ಶತಮಾನ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ, ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕೌಟಿಲ್ಯನು ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಟಂಕಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೌಟಿಲ್ಯನು ಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವನು. ನಾಣ್ಯಗಳ ತಯಾರಿಸುವುದು ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಕಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೂಟರೂಪ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವನು. ಸುವರ್ಣ ರೂಪ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರರೂಪ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಣ, ಅರ್ಧಪಣ, ಪಾದಪಣ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಭಾಗ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮೌಲ್ಯದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಕ್ಷನ ಕೈ ಕೆಳಗೆ ರೂಪದರ್ಶಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಚಿಹ್ನೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಇಂತಹ ಸುಧಾರಿಸಿದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮೌರ್ಯರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಗಮ ಹೊಂದಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಲು ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಐದಾರು ಶತಮಾನಗಳು ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 10 ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಇದ್ದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಗಮ ಭಾರತದಲ್ಲಾಗದೇ ವಿದೇಶಿಯರಿಂದ ಕಲಿತರು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೇಮ್ಸ್ ಪ್ರಿನ್ಸೆಪ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ಸನ್ ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತೀಯರು ಗ್ರೀಕರಿಂದ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಕಲಿತರೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಆದರೆ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಂಚ್ ಚಿಹ್ನೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಇತ್ತು. ಇದೇ ರೀತಿ ವಿಸ್ಸೆಂಟ್

ಸ್ಮಿತ್, ಕೆನ್ನಡಿ, ಅಲೆನ್ ಮುಂತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಬ್ಯಾಬಿಲಾನ್ & ಪರ್ಷಿಯನ್‌ರಿಂದ ನಾಣ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಲಿತರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೂ ಈ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿಲ್ಲವಾದರಿಂದ ಇವರ ವಾದವನ್ನು ಸರಾಸಗಲಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ವಿದೇಶೀಯರಿಂದ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಹಾಗೂ ಅನುಕರಿಸುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಂಧೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಂಚ್ ಚಿಹ್ನೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳೆಂಬ ಗೌರವ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

12.4 ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವ

ಭಾರತದ ಅನೇಕ ರಾಜವಂಶಗಳ ಇತಿಹಾಸ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪುನರ್ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಇತಿಹಾಸದ ರಚನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಯವ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು 30 ಗ್ರೀಕ್ ರಾಜ, ರಾಣಿಯರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬ ವಿಷಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ಕೆಲವು ರಾಜ ವಂಶಗಳ ಇತಿಹಾಸ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಪುನರ್ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕರು, ಪಂಜಾಬ ಮತ್ತು ವಾಯವ್ಯ ಭಾರತವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆಂಬ ವಿಷಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗುಜರಾತದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಸಿಥಿಯನ್‌ರ ವಂಶಾವಳಿ, ಕಾಲ, ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಾಣ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ. ಕುಷಾಣ ಮತ್ತು ಶಾತವಾಹನರ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರಗಳಾಗಿವೆ. ಗೌತಮಿ ಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯು ಶಕರ ನಹಪಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಅವನ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ವಿಷಯ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ಬಳಿ ಯಶವಂತಪುರದಲ್ಲಿ 200 ರೋಮನ್ ನಾಣ್ಯಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ, ತಲಕಾಡು ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರಿಕಮೇಡು ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಭಾರತದ ಮತ್ತು ರೋಮ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ನಾಣ್ಯಗಳು ರಾಜರ ಹೆಸರು, ಕಾಲ, ಸಂತತಿ, ರಾಜಲಾಂಛನ, ಕಲಾಭಿರುಚಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ರಾಜ - ಮಹಾರಾಜರ ಬಿರುದು ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ನಾಣ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜನ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಅರಸರ ಕಲಾಭಿರುಚಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ರಾಜರ ಅಶ್ವಮೇದ ಯಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶಕವರ್ಷ, ವಿಕ್ರಮಶಕ, ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ಮುಂತಾದ ಶಕ ವರ್ಷಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾಲಮಾನ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಹುದು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳು ಕಲಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಲೋಹದ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಡೋ - ಗ್ರೀಕ್, ಶಕ ಮತ್ತು ಇಂಡೋ ಪಾರ್ಥಿಯನ್ ವಂಶದ ರಾಜರುಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಾಣ್ಯಗಳು ಏಕಮಾತ್ರ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಓದಲು ಹಾಗೂ ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಪಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮತ್ತು ಖರೋಷ್ಠಿ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಓದಲು ನಾಣ್ಯಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಣ್ಯಗಳು ಲೋಹಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವವು. ವಿವಿಧ ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿದ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಜನರ ಕಲಾಪ್ರಾಥಮ್ಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ದಿಗ್ವಿಜಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಗೌತಮಿ ಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯು ಶಕ ಕ್ಷಾತ್ರಪ ದೊರೆ ನಹಪಾನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಶಕ ಕ್ಷಾತ್ರವ ವಂಶವನ್ನು ನುರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ತಿಳಿಸುವ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ, ತಲಕಾಡು, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರಿಕಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ರೋಮನ್ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ರೋಮ ದೇಶಗಳು ನಡುವಿನ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಗುಪ್ತರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಬರುವ ದೇವತಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ನಾಣ್ಯ ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಪರದೇಶೀಯ ಅರಸರು ಭಾರತದ ಮತಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕುಶಾಣರ ನಾಣ್ಯಗಳು ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ. ನಾಣ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಲ, ಶಕವರ್ಷ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ರಾಜರ ಹೆಸರು, ಬಿರುದು, ವಂಶಾವಳಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರ, ಲಿಪಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೀಗೆ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು

ಬಹಳ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪುರಾತತ್ವ ಮೂಲಾಧಾರದ ಶಾಖೆಯಾದ ಈ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

12.5 ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯು ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯದ ಉಗಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಖಚಿತ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಯಾದ ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಾಗ ನಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಹೊಂದುವ ಅಥವಾ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಲುವ ಲೋಹದ ವಸ್ತುಗಳು ಇದುವರೆಗೂ ದೊರಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿರುವರು. ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತುಕದ ಒಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವರು ಹೊರತು ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನಲ್ಲ. ಮೆಹಂಜೋದಾರೋ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾತ್ರ ದೊರಕಿತು. ಈ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೂರುಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಇವು ವೃತ್ತ, ಆಯತ, ಚೌಕಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿವೆ. ಇವುಗಳ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪಂಚ ಚಿಹ್ನೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವ ಡಿ.ಡಿ. ಕೊಸಾಂಬಿಯವರು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಚೂರುಗಳು ಖಂಡಿತ ನಾಣ್ಯಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಇವು ಮುಂದೆ ಪಂಚ ಚಿಹ್ನೆಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾದವು.

ಪೂರ್ವ ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ವಸ್ತುವಿನಿಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ ಎನ್ನುವ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತುಕದ ಹಾಗೂ ಆಕಾರದ ಚಿನ್ನದ ಚೂರು ಆಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರದ ವೇದಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕ ಎನ್ನುವ ಪದದ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವರ್ಣ ಶತಮಾನ, ಪಾದ ಎಂಬ ಪದಗಳು ನಾಣ್ಯದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ನಾಣ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಭೌದ್ಧ ಜಾತಕ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಯ

ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ನಿಷ್ಕ ಎಂಬ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯವು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತು.

ಕ್ರಿ. ಪೂ.5ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ಲೋಹಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವನು.ನಿಷ್ಕ, ಶತಮಾನ, ಶತಿಕ, ಸಾಣ, ಮಾಷ, ಕಾರ್ಷಾಪಣ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿತು.

ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.ಟಂಕಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ “ಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಕ್ಷ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ರೂಪ್ಯರೂಪ, ತಾಮ್ರರೂಪ, ಪಣ, ಅರ್ಥಪಣ, ಪಾದ, ಅಷ್ಟಭಾಗ ಎಂಬುವುದರ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.ಕಾಕಣಿ ಎನ್ನುವುದು ಮಾಪಕ ನಾಣ್ಯದ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು.ಈ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ತಯಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕೌಟಿಲ್ಯನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುವನು.ವಿವಿಧ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಆಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಕಾಲಮಾನ ಕ್ರಿ.ಪೂ. ಮೂರನೇಯ ಶತಮಾನವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಪೂ. 1 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯ ದೇಶೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಜನಪದ, ಕುಣಿಂದ, ಮಾಳವಾ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿದ್ದು ಎರಕ ಹೊಯ್ದು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.ಮಾಳವದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ‘ಮಾಲಾವಾನಾಂ ಜಯಃ’ ಎಂಬ ಬರಹವಿದೆ.ಇವು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ನಾಗರ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಲುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಮುಂದೆ ಶಕ ಕ್ಷತ್ರಪರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲಾಗಿದೆ.ಈ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

ಕುಶಾನರ ಅರಸರಾದ ಕನಿಷ್ಕ ಮತ್ತು ಹುವಿಷ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರೀಕ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ದೇವತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧನ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಕನಿಷ್ಕ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಕ ವಿವಿಧ ಭಂಗಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರುವನು.ಕನಿಷ್ಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯದ ಮುಮ್ಮಗಲು ಶಿವನಂದಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ‘ವಾಸು’ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇದ್ದರೆ, ಹಿಂಬದಿಗೆ ವಾಸುದೇವ ಚಿಹ್ನೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.ಕುಶಾನರ ಅರಸರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಶುದ್ಧ ಭಾರತೀಯರ ವರ್ಚಸ್ಸು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 2 ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯ ಶಕರ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮುಂಭಾಗ ರಾಜನ ತಲೆ, ಹಿಂಭಾಗ ಶಕವರ್ಷ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಮುಂದೆ ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಶಾತವಾಹನರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸನಾದ ಗೌತಮಿ ಪುತ್ರ ಶಾತಕರ್ಣಿಯು ನಹಪಾನ ಅರಸನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಮುದ್ದಿಸಿದನು. ಶಾತವಾಹನರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆನೆ, ಹಡಗು, ಲಿಪಿ, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಗಿಡ ಮುಂತಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬಹುಸುಂದರ ಮತ್ತು ವೈವಿಧ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಇವರ ನಾಣ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲವಾಗಿದೆ.¹ ನೇ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನು ಲಿಪಿಸುಗಿತ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಹಿಂದೂ ಅರಸ. ಇವನ ನಾಣ್ಯದ ಮುಂಭಾಗ ರಾಜರಾಣಿಯರ ಹೆಸರು ಹಿಂಭಾಗ 'ಲಿಚ್ಛವಯಃ' ಎಂಬ ಬರಹವಿದೆ. ಒಂದನೇಯ ಕುಮಾರ ಗುಪ್ತನ ನಂತರ 'ಕಾಚನ' ಎಂಬ ಗುಪ್ತ ಅರಸನ 16 ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಗುಪ್ತರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅರಸನಾದ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ನಾಣ್ಯಗಳು ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗವಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರ ಗುಪ್ತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿರುವನು. ಇವನ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅಶ್ವಮೇಧ, ಪರಶು, ಗರುಡ ಧ್ವಜ, ಬಿಲ್ಲುಗಾರ, ತಂತು ವಾಧ್ಯ ನುಡಿಸುವ, ಹುಲಿಬೇಟೆ ಮುಂತಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ರೋಮನ್ ಜಾರಿ ಮತ್ತು ಕುಷಾಣರ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ತೂಕದಂತೆ 121 ಗ್ರೇನ ಇವೆ. ಇವರ ವಿವಿಧ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಗಾತ್ರಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ 90 ಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕುಷಾಣರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಅನುಕರಣೆಯಾಗಿವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವದು ಬಹಳ ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಚೋಳ, ಚೇರ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಕದಂಬರು, ಗಂಗರ, ಚಾಳುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನರು, ಮೊಘಲರು, ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರು, ಹೊಯ್ಸಳರು ಮುಂತಾದ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಲೋಹಗಳು, ಆಕೃತಿಗಳು, ಚಿಹ್ನೆಗಳು, ಚಿತ್ರಗಳು, ಬಿರುದು - ಬಾವಲಿಗಳು, ಕಾಲಮಾನ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಂಡೋ-ಗ್ರೀಕ್, ಶಕ, ಮತ್ತು ಇಂಡೋ-ಪಾರ್ಷಿಯನ್ ವಂಶದ ರಾಜರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ನಾಣ್ಯಗಳು ಏಕ ಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಖರೋಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಲಿಪಿಗಳ ಬರಹಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಇಂತಹ ಈ ನಾಣ್ಯಗಳು ಸಿಂಧೂ ನದಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾಣ್ಯಗಳಿದ್ದವೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.

ವೇದಗಳ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶತಮಾನ, ನಿಷ್ಕ, ಕೃಷ್ಣಾಲ, ಸುವರ್ಣ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ನಾಣ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರೀಕರಿಂದ ಈ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದರೆಂದು ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 7 ನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದವು.ಕುಷಾಣರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಶಕ ದೊರೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಶಕವರ್ಷ, ಬಿರುದು, ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದರು. ಬ್ಯಾಕ್ಟಿಯನ್, ಪಾರ್ಥಿಯನ್, ಸಿಥಿಯನ್, ಮುಂತಾದ ರಾಜರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಏಕೈಕ ಆಕರದ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪ್ರಪಂಚದ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಕಲಾ ಪ್ರಥಮೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ.ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದೆ.

12.6 ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ

I ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿ.

- 1) ----- ಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.
- 2) ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ----- ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದ ಬಳಕೆ ಇದ್ದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

II. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

- 3).ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂದರೇನು ?
- 4).ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯವು ಯಾವ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.

III. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿ/ತಪ್ಪು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ.

- 5).ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವ ಸಮುದ್ರಗುಪ್ತನ ನಾಣ್ಯವು ಗುಪ್ತರ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ
- 6). ವೇದಗಳ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶತಮಾನ, ನಿಷ್ಕ, ಕೃಷ್ಣಾಲ, ಸುವರ್ಣ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

IV.ಬಹು ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

7) ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ?

- 1) ಕೌಟಿಲ್ಯ 2) ಕಲ್ಪಣ 3) ಪಾಣಿನಿ 4) ಶ್ರೀವಿಜಯ

8) ನಿಷ್ಕ, ಸುವರ್ಣ, ಶತಮಾನ, ಪಾದ ಈ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಣ್ಯಗಳು ಯಾವ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

- 1) ಸಿಂಧೂ ನಾಗರಿಕತೆ ಕಾಲ 2) ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲ
3) ಉತ್ತರ ವೇದ ಕಾಲ 4) ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲ

ಉತ್ತರಗಳು

- 1) ನಾಣ್ಯ 2) ನಿಷ್ಕ
3) ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೇ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ.
4) ಪಾಣಿನಿಯ ಅಷ್ಟಾಧ್ಯಾಯವು ಕ್ರಿ.ಪೂ. 5 ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ.
5) ಸರಿ 6) ಸರಿ 7) 3 8) 3

12.7 ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಾತತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಖೆಯಾಗಿರುವ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಘಟಕಾಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

- ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಹುಟ್ಟು, ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಹಂತಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ರಮಗುಣವಾಗಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ಲೋಹಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀಯರ ನಾಣ್ಯಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರ ನಾಣ್ಯದ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಗಮ, ಪ್ರಾಚೀನತೆ, ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

12.8 ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳು

- “ನೊಮೊಸ್” - ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪದವು ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಮೂಲದಾಗಿದೆ. ಗ್ರೀಕ್ ಪದದ “ನೊಮೊಸ್” ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.
- ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ- ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾವಿದ್ಯಾ, ಮುದ್ರಾತತ್ವ, ಮುದ್ರಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.
- ಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಕ್ಷ - ಕೌಟಿಲ್ಯನು ತನ್ನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಟಂಕಶಾಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕೌಟಿಲ್ಯನು ಲಕ್ಷಣಾಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂದು ಕರೆದಿರುವನು.

12.9 ಸ್ವಯಂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

- 1) ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- 3) ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 4) ನಾಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
- 5) ವೇದಗಳ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೌರ್ಯರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು

12.10 ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಕೆ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರದ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಧಾನಗಳು, ಪಾರ್ಥಜಾನ್ ಪಬ್ಲಿಕೇಶನ್ಸ್, ಮದ್ರಾಸ್, 1991
2. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಾಡಿಗಾರ, ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಚಯ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ, 2016
3. ಅಗರವಾಲ್ ಡಿ.ಪಿ, ಮತ್ತು ದಿಲೀಪ್ ಕೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ - ಭಾರತ ಒಂದು ಪುರಾತತ್ವ ಇತಿಹಾಸ, ದೆಹಲಿ, 1979
4. ಅ. ಸುಂದರ - ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ, ಧಾರವಾಡ, 1960